

muze.

Program razvoja kulture Grada Dubrovnika 2026.-2033.

Prilog 1

Analiza stanja

Kolovoz 2026.

Naziv dokumenta

Program razvoja kulture Grada Dubrovnika
s integriranim programom interpretacije baštine
svjetskog dobra UNESCO-a „Starog grada Dubrovnika“
za razdoblje 2026.-2033. godine
Prilog 1 Analiza stanja

Naručitelj / Grad Dubrovnik

Autorice / Muze d.o.o.

Dragana Lucija Ratković Aydemir (autorica)
Mirna Draženović (suradnica za participacijski proces)
Mateja Kuka Brkić (suradnica za participacijski proces)
Lucija Biličić (suradnica u području istraživanja)

Sadržaj

Uvod	6
Svrha analize	7
Kontekst i obuhvat	9
Smještaj i povezanost	10
Temelji razvoja grada i kulture	11
Stanovništvo	13
Strateški okvir	19
Izvori i obuhvat	20
Europska razina	20
Nacionalna razina	22
Lokalna razina	24
Baštinski fenomeni	27
Izvori i obuhvat	28
Registar kulturnih dobara	28
Dubrovačka baština pod zaštitom UNESCO-a	29
Nematerijalna baština Dubrovnika	31
Prostorna raspodjela baštine	34
Baština Grada	36
Dionici	39
Dionici u kulturi	40
Javni sektor	41
Civilni sektor	45
Privatni sektor	49
Vjerske zajednice	52
Uloga dionika u kulturnom sustavu	53
Kulturni programi i produkcije	58
Program javnih potreba u kulturi	59
Istaknuti programi i manifestacije	75
Kreativna četvrt TUP	78
TZ grada Dubrovnika i kultura	80
Publika	83
Sudjelovanje u kulturi	84
Lokalna publika i zajednica	85
Posjetiteljska publika	87
Doseg, dostupnost i razvoj publike	88

Interpretacija baštine	92
Pristup i obuhvat	93
Povijesna jezgra	93
Šire gradsko područje	99
Živa baština	106
Financiranje kulture	108
Proračunski okvir	109
Struktura javnog financiranja kulture	112
Upravljanje	119
Institucionalni okvir i nadležnosti	120
Instrumenti i procesi kulturne politike	124
Upravljanje rizicima i razvojni kapacitet	126
Sinteza nalaza	129
Ključni nalazi	130

Popis tablica

T.4.1. Registar kulturnih dobara Dubrovnika
T.4.2. Približna teritorijalna raspodjela registrirane baštine
T.5.1. Brojčani pregled glavnih skupina dionika kulturnog razvoja Grada Dubrovnika, svibanj 2026.
T.5.2. Udruge u kulturi prema naselju sjedišta, svibanj 2026.
T.5.3. Trgovačka društva u kulturnim i kreativnim industrijama prema administrativnoj jedinici i prostornoj zoni, svibanj 2026.
T.6.1. Broj sufinanciranih programa prema područjima kulturnih vijeća, od 2023. do 2026. godine
T.6.2. Promjena broja sufinanciranih programa prema područjima, od 2023. do 2026. godine
T.6.3. Udio pojedinih područja u ukupnom broju sufinanciranih programa, od 2023. do 2026. godine
T.6.4. Selektivnost vrednovanja programa javnih potreba izvan redovitog financiranja javnih ustanova, od 2024. do 2026. godine
T.7.1. Pokazatelji lokalne publike i zajednice
T.7.2. Pokazatelji posjetiteljske publike u 2025. godini
T.7.3. Broj posjetitelja dubrovačkih muzeja u 2025. godini
T.7.4. Festivalska i programska dostupnost
T.9.1. Udio financiranja kulture u ukupnim rashodima Grada Dubrovnika
T.9.2. Financiranje kulture u proračunu Odjela, 2026. u eurima
T.9.3. Proračunska sredstva Grada za javne ustanove u kulturi prema redovnoj i programskoj djelatnosti, 2026. u eurima
T.9.4. Programska djelatnost javnih ustanova u kulturi financirana iz proračuna Grada Dubrovnika, od 2023. do 2026. godine, u eurima
T.9.5. Ukupno financiranje programske djelatnosti javnih ustanova u kulturi iz svih izvora, od 2023. do 2026. godine, u eurima
T.9.6. Sredstva i broj programa izvan ustanova u Programu javnih potreba u kulturi Grada Dubrovnika, od 2023. do 2026. godine, u eurima
T.9.7. Raspodjela sredstava za programe izvan ustanova prema područjima kulturnih vijeća, od 2023. do 2026. godine, u eurima
T.9.8. Struktura prihoda Zavoda za obnovu Dubrovnika, 2026. u eurima
T.9.9. Državne pomoći javnim ustanovama u kulturi Grada Dubrovnika, 2025. u eurima
T.10.1. Raspodjela zaposlenih u javnim ustanovama Grada Dubrovnika

Popis infografika

Infografika 1 Segmentacija stanovništva Dubrovnika prema dobi i spolu
Infografika 2 Segmentacija stanovništva Dubrovnika prema stupnju obrazovanja i spolu
Infografika 3 Segmentacija stanovništva u naseljima prema spolu
Infografika 4 Udjeli vrsta kulturnih dobara Dubrovnika (bez pojedinačnih kulturnih dobara)

Popis zbirnih tablica ocjena stanja

Ocjena stanja konteksta i obuhvata
Ocjena stanja strateškog okvira
Ocjena stanja baštinskih fenomena
Ocjena stanja dionika
Ocjena stanja kulturnih programa i produkcije
Ocjena stanja publike
Ocjena stanja interpretacije
Ocjena stanja financiranja kulture
Ocjena stanja upravljanja
SWOT analiza: objedinjeni ključni nalazi Analize stanja

Uvod

Svrha analize

Program razvoja kulture Grada Dubrovnika s integriranim programom interpretacije baštine svjetskog dobra UNESCO-a „Starog grada Dubrovnika” za razdoblje od 2026. do 2033. godine (u nastavku: Program) strateški je dokument koji povezuje dvije usko isprepletene zadaće: razvoj kulture kao sustava te interpretaciju baštine svjetskog dobra. Analiza stanja donosi cjelovit pregled postojećeg stanja kulture i baštine Dubrovnika te je činjenična podloga na kojoj se gradi Program.

Analiza je prvi od triju komplementarnih priloga koji se na njega nadovezuju. Prilog 2 obrađuje suradnički proces, odnosno rezultate radionica i intervjua s ključnim dionicima, a Prilog 3 donosi usporedne analize gradova pod zaštitom UNESCO-a: Évore i Regensburga.

Izvori i metoda

Kulturni razvoj Dubrovnika oblikuju okolnosti po kojima se Grad Dubrovnik razlikuje od većine hrvatskih sredina. Status svjetskog dobra povijesnoj jezgri daje iznimnu vrijednost i odgovornost, a istodobno je izlaže snažnom turističkom pritisku i sezonalnosti. Velik dio javnih sredstava za kulturu potječe upravo od posjetiteljske potrošnje, pa kultura i baština, kao glavni motiv dolaska u grad, same stvaraju prihode iz kojih se potom financiraju. Taj kružni, samofinancirajući model, uz prostornu koncentraciju kulturnog života u povijesnoj jezgri, glavna je značajka koju Analiza prati kroz sva poglavlja.

Analiza se temelji na javno dostupnim i službenim izvorima: na strateškim i planskim dokumentima na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini; na programu javnih potreba u kulturi i drugim aktima Upravnog odjela za kulturu Grada Dubrovnika (u nastavku: Odjel); na gradskom proračunu i pripadajućim rebalansima; na izvješćima Turističke zajednice grada Dubrovnika (u nastavku: TZ grada Dubrovnika); na registrima kulturnih dobara i planovima upravljanja svjetskim dobrom te na stručnoj literaturi i podacima kulturnih ustanova. Brojčani pokazatelji odnose se na razdoblje od 2023. do 2026. godine, dok demografska slika počiva na posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine. U područjima u kojima ne postoje jednako razvijeni izravni pokazatelji, osobito u praćenju lokalne publike, kulturnih navika stanovnika i precizne prostorne dostupnosti programa, zaključci se oblikuju kao stručne razvojne procjene utemeljene na postojećim izvorima.

Analiza je izrađena kao desk istraživanje, obradom i usporedbom navedenih izvora. Svako poglavlje povezuje opisni prikaz s brojčanim pokazateljima te se zaključuje ocjenom stanja u kojoj se izdvajaju ključna obilježja, potencijali i potrebe. Pojedinačne ocjene stanja oblikuju razvojna uporišta za izradu Programa te omogućuju prijelaz od činjenica prema vrednovanju, a od vrednovanja prema ciljevima, prioritetima i mjerama.

Pregled poglavlja

Analiza je organizirana u deset poglavlja koja kreću od uvoda, preko konteksta i strateškog okvira, baštine, dionika, produkcije, publike i interpretacije, pa sve do financiranja i upravljanja.

Poglavljje Kontekst i obuhvat donosi smještaj i povezanost grada, njegov povijesni razvoj te demografsku sliku, uključujući obilježja stanovništva i sezonske populacije. Slijedi Strateški okvir, koji prikazuje relevantne strateške akte na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Razumijevanje tog okvira nužno je za određivanje smjera razvoja kulture i za postavljanje jasnih razvojnih ciljeva. Poglavlje Baštinski fenomeni popisuje i opisuje fenomene kulturne baštine, s naglaskom na svjetsko dobro UNESCO-a, nematerijalne prakse, povijesno-urbanističke cjeline te staru gradsku jezgru, čime postavlja temelje za razumijevanje njezine slojevitosti.

Poglavljje Dionici pruža pregled aktera kulturnog života Grada Dubrovnika, podijeljenih na dionike u kulturi i ostale dionike, uz prikaz njihove uloge, međusobnih odnosa i doprinosa. Poglavlje Kulturni programi i produkcije donosi pregled kulturne produkcije, od programske djelatnosti javnih ustanova do izvaninstitucionalnih programa razvrstanih prema područjima kulturnih vijeća, uz brojčani pregled i prikaz prostorne raspodjele prema kriteriju policentričnosti.

Poglavljje Publika prikazuje sudjelovanje u kulturi i doseg programa: posjećenost ustanova i događanja te dostupnost kulturnih sadržaja različitim skupinama i dijelovima grada, na temelju posjetiteljskih i institucijskih pokazatelja. U Interpretaciji baštine donosi se postojeće stanje interpretacijskih praksi, od povijesne jezgre do šireg gradskog područja, prema tipovima personalne i nepersonalne interpretacije.

Poglavljje Financiranje kulture donosi strukturu javnog financiranja, od programske djelatnosti ustanova i programa izvan ustanova do vertikalnih i posrednih izvora, sredstava TZ-a grada Dubrovnika te analize gradskog proračuna za 2025. i 2026. godinu. Poglavlje Upravljanje prikazuje ustroj i kapacitete sustava kulture: nadležnosti

Odjela, ulogu kulturnih vijeća, odnos Grada Dubrovnika i ustanova kojih je osnivač te mehanizme planiranja, praćenja i odlučivanja.

Svako od navedenih poglavlja zaključuje se ocjenom stanja. Uvidi iz tih pojedinačnih ocjena stanja objedinjuju se u završnoj sintezi ključnih nalaza, koja ih povezuje u jedinstvenu sliku kulturnog sustava Dubrovnika i prevodi u SWOT analizu, razvrstavajući nalaze na unutarnje snage i slabosti te na vanjske prilike i prijetnje. Tako sinteza postaje ključna točka Analize: ona dovršava prijelaz od činjenica prema njihovoj vrednovanju i otvara prijelaz prema razvojnim ciljevima, prioritetima i mjerama Programa.

Kontekst i obuhvat

Smještaj i povezanost

Dubrovnik je najjužnije gradsko središte Republike Hrvatske. Njegovo područje obilježava zbijena urbana jezgra okružena nizom priobalnih, otočnih i naselja u zaleđu, a s ostatkom zemlje povezan je zračnim, pomorskim i cestovnim prometom.

Grad Dubrovnik nalazi se u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, najjužnijem dijelu Republike Hrvatske, a obuhvaća 32 naselja na obalnom i otočnom području te u zaleđu.¹

Prostire se na 142,6 četvornih kilometara, od čega na gusto naseljeno urbano područje otpada 12,1 četvorni kilometar. Upravno je podijeljen na osam gradskih kotareva, Grad, Gruž, Komolac, Mokošicu, Montovjenu, Pile-Kono, Ploče iza Grada i Lapad te sedamnaest mjesnih odbora koji obuhvaćaju zaleđe, priobalje i otoke, među njima Lopud, Koločep, Šipansku Luku, Suđurađ, Zaton, Orašac i Trsteno. Takva prostorna struktura ocrtava policentričnu narav gradskog područja: zbijenu urbanu jezgru okružuje niz manjih, prostorno raspršenih zajednica. Stara gradska jezgra, kao svjetsko dobro UNESCO-a, obuhvaća 96,7 hektara.

Prostorna struktura grada oblikovana je njegovim položajem između brda Srđ i mora te mrežom obližnjih otoka, među kojima se ističu Lokrum, Mrkan i Bobara (potonja izvan administrativnih granica Grada Dubrovnika), s kojima završava istočnojadranski arhipelag. Gruški je zaljev danas razvijen u suvremeno pomorsko čvorište, povezano trajektnim linijama s domaćim lukama i talijanskom lukom Bari.

¹ Bosanka, Brsečine, Dubravica, Dubrovnik, Donje Obuljeno, Čajkovica, Čajkovići, Gornje Obuljeno, Gromača, Kliševo, Knežica, Komolac, Koločep, Ljubač, Lopud, Lozica, Mokošica, Mravinjac, Mrčevo, Nova Mokošica, Orašac, Osojnik, Petrovo Selo, Prijevor, Pobrežje, Rožat, Suđurađ, Sustjepan, Šipanska Luka, Šumet, Trsteno, Zaton.

Dubrovačka ACI marina smještena je uz obalu Rijeke dubrovačke, pet kilometara od povijesne jezgre.

Cestovna povezanost Dubrovnika s ostatkom Hrvatske znatno je unaprijeđena izgradnjom autoceste do Ploča te Pelješkim mostom, otvorenim 2022. godine. Zračna luka Dubrovnik jedna je od najprometnijih zračnih luka u Hrvatskoj. Tijekom 2025. godine kroz nju je prošlo 3.075.302 putnika.²

Visoka razina prometne dostupnosti jedan je od ključnih preduvjeta snažnog turističkog prometa koji Dubrovnik ostvaruje tijekom cijele godine. U 2025. godini Dubrovnik je ostvario 1.340.040 dolazaka i 4.281.792 noćenja.³ Dok je broj dolazaka zabilježio blagi pad od oko jedan posto, ukupan broj noćenja zadržao se na stabilnoj razini s minimalnim porastom od 0,26 % u odnosu na prethodnu godinu. Takav obujam posjeta istodobno predstavlja važan izvor prihoda za kulturu i baštinu te trajni pritisak na povijesnu jezgru, što upravljanje posjetiteljskim tokovima i izvorima financiranja čini jednim od ključnih razvojnih pitanja Dubrovnika.

² <https://podaci.dzs.hr/2025/en/97492>

³ <https://www.poslovni.hr/hrvatska/dubrovnik-lani-ostvario-vise-od-cetiri-milijuna-nocenja-pao-broj-dolazaka-turista-4518472>

Temelji razvoja grada i kulture

Kulturni identitet Dubrovnika oblikovan je dugotrajnim odnosom grada, prostora, političke samosvijesti, pomorske i trgovačke otvorenosti, umjetničkog stvaralaštva i humanističke tradicije. Povijesni razvoj grada stvorio je kulturni kapital koji i danas određuje njegovu međunarodnu prepoznatljivost, simboličku snagu, baštinsku odgovornost i razvojni potencijal.

Dubrovnik se zato u ovom poglavlju promatra kroz temeljne razvojne slojeve koji su oblikovali njegov kulturni sustav: srednjovjekovnu urbanu jezgru, zidine i prostornu organizaciju grada, umjetnički i intelektualni procvat, književnu i znanstvenu tradiciju te trajnu povezanost baštine, javnog života i identiteta zajednice. Takav pristup omogućuje da se povijesna baština razumije kao živi razvojni resurs.

Srednjovjekovni grad

Srednjovjekovna jezgra Dubrovnika očituje se u iznimno prepoznatljivoj urbanoj cjelini omeđenoj zidinama, s dvama glavnim ulazima, Pilama na zapadu i Pločama na istoku te Vratima od Buže na sjeveru. Stari grad, oblikovan kao nepravilni peterokut, sa središnjom ulicom Placom, mrežom uskih ulica, skalinada i trgova, predstavlja jedan od temeljnih prostornih i simboličkih nositelja dubrovačkog identiteta.⁴

Arheološki nalazi potvrđuju kontinuitet naseljenosti na području današnjeg Dubrovnika i prije velike seobe naroda u 7. stoljeću. Među njima se ističu rimski nadgrobni spomenici, helenistički, ilirski, rimski i bizantski novac, ostatci kasnoantičkog kaštela, dviju crkava te ranosrednjovjekovne katedrale.⁵ Urbani izgled grada postupno se oblikovao od 7. do 15. stoljeća, kada su osnovna prostorna organizacija i izgradnja doseglye zaokruženu cjelinu. Nakon potresa 1667. godine započela je obnova u kojoj su se očuvanje naslijeđenih oblika i nastanak novih građevina povezali u novu povijesnu slojevitost grada.

Dubrovačke zidine, podignute u 12. i 13. stoljeću, svoj su današnji izgled dobivale od sredine 15. do druge polovice 17. stoljeća. U njihovu su oblikovanju sudjelovali brojni domaći i strani graditelji, među kojima se ističu Nićifor Ranjina, Michelozzo di Bartolomeo Michelozzi, Juraj Dalmatinac i Paskoje Miličević. Zidine su s vremenom prerasle obrambenu funkciju i postale jedan od najsnažnijih simbola dubrovačke povijesne samostalnosti, prostorne cjelovitosti i kulturne memorije.

⁴ URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dubrovnik> (pristupljeno: 01.06.2026.)

⁵ Isto

Umjetnički i intelektualni procvat Dubrovnika

U 15. i 16. stoljeću Dubrovnik doživljava snažan procvat umjetnosti, umjetničkih obrta, humanističkih znanosti, književnosti i pjesništva. To razdoblje potvrđuje Dubrovnik kao važno kulturno i intelektualno središte u kojem se lokalna tradicija povezivala s europskim umjetničkim i humanističkim strujanjima.

Osobito se razvilo slikarstvo. U 15. stoljeću ističe se Blaž Jurjev Trogiranin, a uz njega djeluju i slikari iz Dubrovnika i okolice: Ivan Ugrinović, Matej Radašinov Junčić, Lovro Marinov Dobričević, Vicko Lovrin i Mihajlo Hamzić. Među njima posebno mjesto zauzima Nikola Božidarević, koji je u tradicionalni likovni izraz gotičke kićenosti i narativnosti unio nove elemente renesansnog osjećaja. Bogata tradicija dubrovačkog slikarstva nastavlja se u 19. i 20. stoljeću djelima Vlaha Bukovca i Mata Celestina Medovića, a zatim i Ignjata Joba, Ivana Dulčića, Antuna Masle, Đura Pulitike i drugih umjetnika.

Značajan doprinos razvoju dubrovačke i dalmatinske umjetnosti dalo je i kiparstvo. Radovi Bonina iz Milana utjecali su na razvoj gotičke skulpture u Dalmaciji, dok se među istaknutim kiparima izdvajaju Juraj Dalmatinac, braća Leonard i Petar Petrović te Nikola Lazanić, jedan od najvažnijih renesansnih kipara dubrovačkog prostora. Baroknu skulpturu obilježavaju djela Marina Gropellija, a u 19. i 20. stoljeću osobito se ističu Ivan Rendić i Ivan Meštrović.⁶

Književnost i znanost u kulturnoj povijesti Dubrovnika pokazuju da se kulturni identitet grada oblikovao i kroz jezik, mišljenje, javnu riječ i intelektualnu otvorenost. Djela Marina Držića i Ivana Gundulića potvrđuju snagu dubrovačke književne tradicije, dok znanstveni opus Ruđera Boškovića i Marina Getaldića svjedoči o širini europskog intelektualnog horizonta kojem je Dubrovnik pripadao.

Datumi identiteta

Kulturni kapital izrastao u ranim stoljećima razvoja Dubrovnika i danas se obnavlja kroz datume kojima grad obilježava svoj identitet. Grad Dubrovnik tako njeguje svoju povijesnu i kulturnu posebnost, simbolički označenu dvama datumima: 3. veljače, Danom Grada Dubrovnika i Festom sv. Vlaha, zaštitnika kojeg zaziva još od tih istih stoljeća; te 6. prosinca, Danom dubrovačkih branitelja i blagdanom svetoga Nikole.

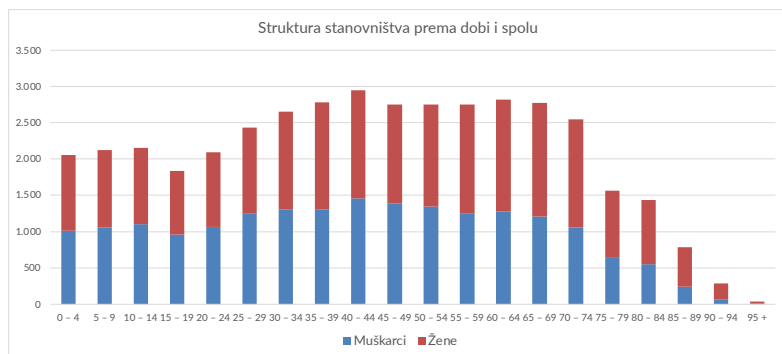
⁶ Isto

Stanovništvo

Demografska slika Dubrovnika izravno oblikuje potražnju za kulturom i sastav buduće publike. Stalnu zajednicu obilježava radno aktivno stanovništvo, izrazita prostorna koncentracija te doseljena i sezonska radna populacija.⁷

Prema dobi i spolu

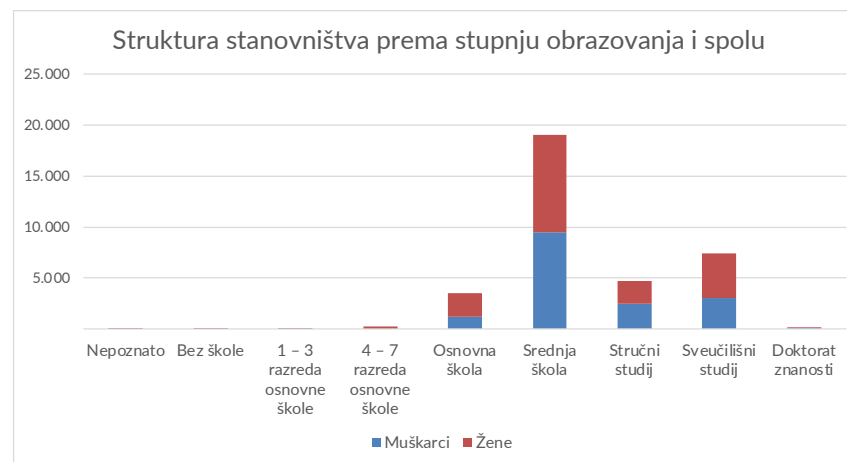
Dobno težište zajednice leži u radno aktivnoj dobi, pri čemu najveći udio stanovnika pripada skupini od trideset do sedamdeset godina. U ukupnom je broju nešto više žena, 52 %, nego muškaraca, 48 %.

Infografika 1 Segmentacija stanovništva Dubrovnika prema dobi i spolu.

Prema stupnju obrazovanja

Obrazovna struktura stanovništva grada prikazana je na grafikonu u nastavku, prema stupnju obrazovanja i spolu. Razina obrazovanja izravno se povezuje sa sudjelovanjem u kulturi pa obrazovni sastav zajednice predstavlja jedno od polazišta za oblikovanje kulturne ponude i programa razvoja publike, koji se detaljnije obrađuju u poglavlju Publika.

Infografika 2 Segmentacija stanovništva Dubrovnika prema stupnju obrazovanja i spolu

⁷ U svrhu izrade ovog dokumenta korišteni su demografski podaci dobiveni iz najnovijeg popisa stanovništva iz 2021. godine.

Prema razmještaju

Na području Grada Dubrovnika prema popisu iz 2021. godine živjelo je 41.562 stanovnika, što u odnosu na prostor Dubrovačko-neretvanske županije čini udio od 35,96 % stanovništva Županije.

Razmještaj stanovništva izrazito je neravnomjeran i otkriva duboku prostornu polarizaciju grada. Čak 83,73 % stanovnika živi u svega trima naseljima: u naselju Dubrovnik 26.922 stanovnika (64,78 %), u Novoj Mokošici 5.682 (13,67 %) i u Mokošici 2.193 (5,28 %). Preostalih dvadeset i devet naselja, koja obuhvaćaju ruralno zaleđe, Rijeku dubrovačku i Elafite, dijeli tek 16,27 % stanovništva, odnosno 6.765 ljudi.⁸

Među njima se izdvajaju naselja s više od tristo stanovnika: Zaton (1.024), Orašac (742), Prijevor (460), Rožat (395), Komolac (355), Osojnik (335) i Sustjepan (301). Elafitski otoci zajedno nose tek 2,37 % stanovništva: Lopud (278), Šipanska Luka (254), Koločep (231) i Suđurađ (222). Najmanja su naselja ruralnog zaleđa, od Donjeg Obuljena (243) do Čajkovića (23).⁹

Takva prostorna koncentracija stanovništva izravno se odražava na dostupnost kulturnih sadržaja, što upućuje na potrebu za policentričnom logikom usmjerene prema stambenim zonama, slabije naseljenim dijelovima grada, zaleđu i otocima.

Infografika 3 Segmentacija stanovništva u naseljima prema spolu

⁸Državni zavod za statistiku (2022). Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021.: stanovništvo po gradovima, općinama i naseljima. Zagreb: DZS. Dostupno na: https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx (pristupljeno 28. svibnja 2026.).

⁹ Podaci Državnog zavoda za statistiku https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx

Djeca i mladi

Premda dobno težište zajednice leži u zreloj dobi, djeca i mladi čine njezin razvojno presudan sloj, sa stabilnom obrazovnom bazom na cijelom gradskom području. U predškolskom odgoju upisano je 1.206 djece, a odgojno-obrazovni rad odvija se kroz jedanaest objekata, dva središnja i devet područnih vrtića, među ostalim u Mokošici, Gružu, Lapadu i Komolcu.¹⁰ U sedam osnovnih škola kojima upravlja Grad Dubrovnik nastavu pohađa oko 3.600 učenika; za decentralizirane funkcije osnovnog školstva grad je u 2025. godini osigurao 1.106.856,00 eura.¹¹ Srednje škole, koje su pod upravom Županije, premda smještene na području Grada Dubrovnika, pohađa oko 2.500 učenika.¹²

Visoko obrazovanje bilježi pozitivan zaokret. Na Sveučilištu u Dubrovniku u akademskoj godini 2024./2025. studira 1.164 studenta,¹³ uz porast novih upisa od 18 % u odnosu na prethodnu godinu i pokretanje četiriju novih studijskih programa na engleskom jeziku koji u grad dovode i inozemne studente.¹⁴ Taj mladi sloj stanovništva čini bazu buduće publike i kulturnih radnika te važnu protutežu demografskim pritiscima.

¹⁰ Dječji vrtići Dubrovnik (2025). Izvješće o realizaciji plana i programa odgojno-obrazovnog rada ustanove za pedagošku godinu 2024./2025. Dubrovnik. Dostupno na: <https://vrtici-du.hr/wp-content/uploads/2025/10/Izvjesce-o-rado-za-ustanovu-2024-2025-.pdf>; Grad Dubrovnik (2025). Program javnih potreba u predškolskom odgoju Grada Dubrovnika za 2025. godinu. Dostupno na: <https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/7/Program-javnih-potreba-u-predskolskom-odgoju-2025-godinu.pdf> (oba pristupljeno 28. svibnja 2026.).

¹¹ Grad Dubrovnik (2025). Odluka o kriterijima i mjerilima te načinu financiranja decentraliziranih funkcija osnovnog školstva u 2025. godini. Službeni glasnik Grada Dubrovnika, broj 5, 28. veljače 2025. Dostupno na: <https://www.dubrovnik.hr/sluzbeni-glasnik?odluka=2198>; Grad Dubrovnik (2025). Program javnih potreba u školstvu Grada Dubrovnika za 2025. godinu. Dostupno na: <https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/7/Program-javnih-potreba-u-skolstvu-2025.pdf> (oba pristupljeno 28. svibnja 2026.).

¹² Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske. ŠeR: Školski e-Rudnik (statistička aplikacija o sustavu odgoja i obrazovanja). Dostupno na: <https://mzom.gov.hr> (pristupljeno 28. svibnja 2026.).

Sezonska i doseljena radna populacija

Stalnoj se zajednici pribraja velika privremena radna populacija, dijelom sezonska, koja stvarni broj ljudi u gradu tijekom godine znatno podiže iznad popisne brojke. Prema mjesečnoj statistici Ministarstva unutarnjih poslova, na razini Policijske uprave dubrovačko-neretvanske u 2025. je godini izdano više od 11.000 dozvola za boravak i rad: oko 6.500 za novo zapošljavanje, blizu 3.000 za produljenje postojećih ugovora i oko 1.700 za sezonski rad.¹⁵ Budući da je Dubrovnik gospodarsko, turističko i ugostiteljsko središte juga Hrvatske, najveći se dio tih dozvola odnosi upravo na njegovo područje.

Vrijedi naglasiti da je riječ o izdanim dozvolama, a ne o broju različitih osoba, jer brojka uključuje i produljenja ugovora postojećih radnika. Na nacionalnoj razini među stranim radnicima prevladavaju državljani Bosne i Hercegovine, Nepala, Srbije, Filipina i Indije, pretežno zaposleni u turizmu i ugostiteljstvu. Ta radna populacija pridonosi kulturnoj raznolikosti Dubrovnika te otvara razvojnu potrebu za uključivijim kulturnim sadržajima.

¹³ Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO). Broj studenata po akademskoj godini i nazivu ustanove izvođača (2022./2023. do 2024./2025.). Zagreb: AZVO. Dostupno na: <https://www.azvo.hr/broj-studenata-po-akademskoj-godini-i-nazivu-ustanove-izvodaca-2022-23/> (pristupljeno 28. svibnja 2026.). Podatak od 1.164 studenta odnosi se na Sveučilište u Dubrovniku u akademskoj godini 2024./2025.

¹⁴ Sveučilište u Dubrovniku (2025). Dubrovnik sve privlačniji studentima: Sveučilište bilježi porast upisa i pokreće nove međunarodne programe (priopćenje). Dostupno na: <https://www.unidu.hr/dubrovnik-sve-privlacniji-studentima-sveuciliste-biljezi-porast-upisa-i-pokrece-nove-medunarodne-programe/> (pristupljeno 28. svibnja 2026.).

¹⁵ Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (2025). Mjesečne statistike: izdane dozvole za boravak i rad stranaca, siječanj do listopada 2025., po policijskim upravama. Zagreb: MUP. Dostupno na: <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2025/11/Mjesecne%20statistike%20listopad%202025.pdf> (pristupljeno 28. svibnja 2026.).

Iseljništvo i međunarodne veze

Zajednica Dubrovnika seže i izvan njegovih administrativnih granica. Ona se proteže prema iseljenicima, njihovim organizacijama i gradovima s kojima Dubrovnik njeguje kulturne i razvojne veze.

Prema članku 12. Statuta Grada Dubrovnika, grad razvija suradnju sa svojim građanima u inozemstvu, njihovim organizacijama i udrugama; održava s iseljenicima kulturne i druge veze, potiče očuvanje hrvatske kulture, jezika i običaja te pruža informacije o gospodarskoj obnovi i razvoju. Potiče i rad organizacija koje se bave iseljeničkim pitanjima i stvaranjem uvjeta za povratak.

Člankom 13. predviđena je međunarodna suradnja, osobito s drugim jedinicama lokalne samouprave u Hrvatskoj i inozemstvu, radi ostvarivanja zajedničkih interesa i razmjene dobrih praksi.¹⁶ Gradovi prijatelji Grada Dubrovnika su: Ravenna (Italija), Vukovar (Hrvatska), Graz (Austrija), Helsingborg (Švedska), Ragusa (Italija), Bad Homburg (Njemačka), Sarajevo (Bosna i Hercegovina), Monterey (Kalifornija, SAD), Rueil-Malmaison (Francuska), Venecija (Italija), Sanya (NR Kina), Beyoglu (Turska), Imotski (Hrvatska) i Sorrento (Italija).¹⁷

¹⁶ Statut Grada Dubrovnika, 2021. Dostupno na: <https://www.dubrovnik.hr/uploads/posts/28/Statut-Grada-Dubrovnika.pdf> (pristupljeno 1. lipnja 2026.)

¹⁷ <https://www.dubrovnik.hr/gradska-uprava/gradsko-vijece/gradovi-prijatelji>

Ocjena stanja konteksta i obuhvata

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage ★ izvrsna prometna povezanost zračnim, cestovnim i pomorskim pravcima ★ iznimna kulturno-povijesna i baštinska osnova, sa svjetskim dobrom UNESCO-a u središtu ★ snažan identitetski temelj grada ★ stabilna obrazovna osnova ★ kulturna raznolikost doseljene i sezone radne populacije ★ snažan turistički promet kao izvor prihoda i potencijalne publike Ograničenja ★ izrazita prostorna koncentracija stanovništva u trima naseljima, uz duboku prostornu polarizaciju grada te raspršenost i slabu naseljenost zaleđa i otoka ★ turistički pritisak na povijesnu jezgru i sezonska narav turističkog prometa ★ demografski pritisci i zrela dobna struktura stalne zajednice te izražen izazov zadržavanja visokoobrazovanih mladih u gradu	★ policentrični razvoj kulture oslonjen na postojeće gradske kotareve, mjesne odbore, naselja, otoke i lokalne zajednice ★ mladi, učenici i studenti kao važna baza buduće publike, kulturnih radnika i sudionika kulturnog života ★ doseljena i sezonska radna populacija kao poticaj za razvoj uključivijih i kulturno raznolikijih sadržaja ★ cjelogodišnja kulturna ponuda kao mogućnost ublažavanja sezonalnosti i ravnomjernijeg korištenja kulturnih resursa ★ povezivanje kulturne dostupnosti s postojećom prometnom, obrazovnom, mjesnom i društvenom infrastrukturom ★ iseljeničke i međunarodne veze grada kao osnova za kulturnu suradnju, vidljivost i razvoj publike izvan administrativnih granica	★ za ravnomjernijom prostornom dostupnošću kulturnih sadržaja, osobito u stambenim zonama, zaleđu i na otocima ★ za jačanjem sudjelovanja mladih, učenika, studenata i skupina slabije vidljivih u postojećim kulturnim pokazateljima ★ za uključivijim kulturnim sadržajima doseljene i sezone radne populacije ★ za boljim korištenjem postojećih lokalnih programa i prostora radi cjelogodišnje kulturne prisutnosti ★ za usklađivanjem kulturnog razvoja s upravljanjem posjetiteljskim tokovima, izvorima financiranja i zaštitom povijesne jezgre

Strateški okvir

Strateški okvir je temelj za razvoj in izvedbo strategije. Vsebuje ključne elemente, ki določajo smer in obseg dejavnosti organizacije. Vključuje tudi opredelitev vizije, poslanstva, vrednot in ciljev. Strateški okvir je ključno orodje za uspešno upravljanje organizacije.

Izvori i obuhvat

Ovo poglavlje donosi strateški okvir koji usmjerava Program na tri razine: europsku, nacionalnu i lokalnu. Ono ujedno pokazuje kako se na svakoj od tih razina kultura i baština prepoznaju kao pokretači održivosti, uključivosti te zelene i digitalne tranzicije.

Težište je stavljeno na teme izravno relevantne za dubrovački kontekst: interpretaciju i adaptivnu ponovnu uporabu baštine, sudjelovanje i pristup kulturi, prilagodbu klimatskim rizicima te održivi turizam i upravljanje prihvatnim kapacitetom.

Izvorišnu osnovu dokumenta čine strateški akti Europske unije, Nacionalna razvojna strategija, Nacionalni plan razvoja kulture i medija te lokalni strateški dokumenti Grada Dubrovnika.

Europska razina

Nova europska agenda za kulturu

Nova europska agenda za kulturu, usvojena 2018. godine, postavlja okvir kulturnih politika EU-a oko triju dimenzija: socijalne, koja kulturu povezuje s društvenom kohezijom i dobrobiti, gospodarske, koja potiče kreativnost u obrazovanju i inovacijama te radna mjesta i rast, i vanjske, koja jača međunarodne kulturne odnose.

Baština se prepoznaje kao zajednički resurs, a poseban se naglasak stavlja na sudjelovanje, mobilnost stručnjaka i razvoj vještina.¹⁸

Plan rada za kulturu 2023.-2026.

Plan rada za kulturu¹⁹, koji je Vijeće EU-a usvojilo 2022. godine, oblikuje suradnju u području kulture oko četiriju prioriteta: osnaživanja kulturnih i kreativnih sektora, kulture za ljude, kulture za planet te kulture za suradnička partnerstva.

Za Dubrovnik su najizraavnije relevantni naglasci na kulturnoj participaciji uključivih skupina te na otpornosti baštine i kulturnog sektora na klimatske promjene. Smjer kulturne politike EU-a u narednim će godinama dodatno usmjeravati Kulturni kompas za Europu, strateški okvir u nastajanju.²⁰

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0267> (pristupljeno 1. lipnja 2026.)

¹⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/60399/st15381-en22.pdf>

²⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14609-A-Culture-Compass-for-Europe_en

Novi europski Bauhaus i Deklaracija iz Krakova

Novi europski Bauhaus, pokrenut 2021. godine, kulturnu i kreativnu dimenziju pridodaje Europskom zelenom planu oko triju vrijednosti: održivosti, estetike i uključivosti.

Deklaracija iz Krakova²¹, usvojena 2024. godine, te vrijednosti prevodi u preporuke za graditeljsku baštinu, među kojima su prednost adaptivnoj ponovnoj uporabi pred zamjenom građevina, oslanjanje na tradicionalno znanje, zajedničko oblikovanje s lokalnom zajednicom, kvaliteta kao vodeće načelo te prilagodba baštine klimatskim i drugim rizicima. Te su smjernice izravno primjenjive na povijesnu jezgru Dubrovnika.

Europski okvir za djelovanje u području kulturne baštine

Europski okvir za djelovanje u području kulturne baštine²² promiče cjelovit i participativan pristup baštini te njezino uključivanje u sve politike EU-a. Razrađen je u pet stupova: uključiv pristup za sve, održiva Europa s ravnotežom između očuvanja baštine, koristi turizma i dobrobiti zajednice, zaštita ugrožene baštine, primjena znanja i inovacija te jačanje međunarodne suradnje.

Za Dubrovnik je ključan upravo stup koji održivi kulturni turizam usklađuje s očuvanjem baštine i kvalitetom života zajednice. Glavni instrument financiranja kulturne suradnje i projekata na razini EU-a ostaje program Kreativna Europa.

²¹ <https://ace-cae.eu/wp-content/uploads/2024/12/ACE-Europa-Nostra-ICOMOS-joint-statementV15122024.pdf>

²² <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/5a9c3144-80f1-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

²³ https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/have-your-say-upcoming-eu-sustainable-tourism-strategy-2025-06-23_en

Strategija EU za održivi turizam

Europska komisija izrađuje novu Strategiju EU-a za održivi turizam,²³ čija se objava očekuje 2026. godine, kao višegodišnji okvir za usmjeravanje turističkog sektora prema održivijem, otpornijem i digitaliziranim modelu. Strategija se oslanja na Tranzicijski put za turizam i Europski plan turizma do 2030. te odgovara na pritiske na okoliš, neuravnotežen razvoj destinacija i klimatske rizike, što je tematski blisko dubrovačkom upravljanju prihvatnim kapacitetom.²⁴

Europski akcijski plan za medijski i audiovizualni sektor

Europski akcijski plan za medijski i audiovizualni sektor,²⁵ usvojen 2020. godine, usmjeren je na oporavak, transformaciju i osnaživanje sektora, uz poticanje neovisne audiovizualne produkcije, digitalne tranzicije i medijske pismenosti.

Kinoprikazivačka djelatnost pritom se prepoznaje kao kulturni prostor društvene interakcije, što je relevantno za dubrovačku mrežu kinematografa.

Značenje europskog okvira za Program

Europski okvir pruža čvrsto uporište za održiv razvoj kulture i baštine Dubrovnika. Kultura i baština u njemu se prepoznaju kao izvori društvene kohezije, cjeloživotnog učenja, dobrobiti, inovacija, međunarodne suradnje i odgovornog odnosa prema prostoru. Za

²⁴ <https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/6/Procjena-prihvatnog-kapaciteta-svjetskog-dobra-UNESCO-Starog-grada-Dubrovnika.pdf>

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0784&from=EN>

Dubrovnik su osobito relevantne smjernice koje povezuju kulturnu participaciju, otpornost kulturnog sektora, očuvanje i interpretaciju baštine, klimatsku prilagodbu, kvalitetu javnog prostora i održivi kulturni turizam.

U tom okviru Program razvoja kulture Grada Dubrovnika za razdoblje od 2026. do 2033. godine treba djelovati kao lokalni provedbeni okvir koji europske smjernice prevodi u razvojne potrebe Dubrovnika: veću dostupnost kulture, jačanje kulturnih i kreativnih kapaciteta, održivo korištenje baštine, razvoj publike, digitalnu pristupačnost i kvalitetnije povezivanje kulturnog života s javnim prostorom i zajednicom.

Nacionalna razina

Nacionalna razvojna strategija do 2030.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, koju je Hrvatski sabor donio 2021. godine, donosi viziju konkurentne, kreativne i sigurne zemlje prepoznatljiva identiteta i kulture.

Kultura i turizam u njoj nisu izdvojeni kao zasebni strateški ciljevi, nego su ugrađeni u više njih, ponajprije u razvoj održivog i inovativnog turizma, poticanje kulture i medija, jačanje međunarodnog položaja te razvoj pametnih i održivih gradova.²⁶

Nacionalni plan razvoja kulture i medija 2023. do 2027.

Nacionalni plan razvoja kulture i medija prvi je sveobuhvatni strateški dokument za kulturni i medijski sektor nakon Strategije kulturnog razvitka iz 2003. godine.²⁷

Oblikovan je s naglaskom na otpornost na krize, poput pandemije i potresa te razrađen u pet područja: razvoj kulturnog stvaralaštva, produkcije i distribucije; očuvanje i održivo korištenje baštine, s podrškom valorizaciji, interpretaciji i održivom upravljanju; razvoj sustava arhiva, knjižnica i muzeja; unapređenje medijskog sektora i pluralizma; te učinkovita podrška sektoru.

Provedba teče kroz Akcijski plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2025. do 2027. godine.

²⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html

²⁷ <https://min-kulture.gov.hr/o-ministarstvu-15/kulturne-politike-52/stratesko-planiranje/usvojen-nacionalni-plan-razvoja-kulture-i-medija-2023-do-2027-25090/25090>

Razvoj audiovizualne djelatnosti dodatno usmjerava Nacionalni program promicanja audiovizualnog stvaralaštva do 2028. godine,²⁸ s naglaskom na rast proizvodnje, filmsku pismenost, razvoj publike i očuvanje audiovizualne baštine.

Uz navedeno na snazi je niz sektorskih akata koji se dotiču kulture, među ostalim Program energetske obnove zgrada sa statusom kulturnog dobra do 2030. godine, program poticanja čitanja te Nacionalni plan razvoja otoka.

Strategija razvoja održivog turizma do 2030.

Strategiju razvoja održivog turizma do 2030. godine Hrvatski sabor usvojio je 2022. godine. Razrađena je u četirima strateškim ciljevima: cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam, turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, konkurentan i inovativan turizam te otporan turizam.

Naglasak na prostorno ravnomjernijem turističkom prometu i smanjenju opterećenja prostora izravno korespondira s dubrovačkim potrebama upravljanja sezonalnošću i posjetiteljskim tokovima.²⁹

Značenje nacionalnog okvira za Program

Nacionalni okvir razvoj kulture i baštine povezuje s otpornošću društva, održivim korištenjem kulturnih dobara, razvojem publike, jačanjem kulturnih i kreativnih sektora, medijskom pismenošću, digitalnom tranzicijom i ravnomjernijim teritorijalnim razvojem.

Za Dubrovnik su posebno važni naglasci na održivom upravljanju baštinom, povezivanju kulture i turizma, razvoju audiovizualne djelatnosti, jačanju ljudskih kapaciteta te dostupnosti kulturnih sadržaja.

Program se u tom okviru može oblikovati kao dokument koji povezuje nacionalne razvojne smjernice s posebnostima Dubrovnika: statusom svjetskog dobra, snažnom kulturnom produkcijom, pritiskom posjetiteljskih tokova, potrebom za uključivanjem lokalne zajednice i očuvanjem ravnoteže između međunarodne vidljivosti i lokalnog kulturnog identiteta.

²⁸ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=30760>

²⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2023_01_2_18.html

Lokalna razina

Strateško planiranje u kulturi, baštini i turizmu

Grad Dubrovnik kulturni razvoj planira unutar šireg lokalnog okvira koji obuhvaća kulturu, upravljanje svjetskim dobrom, održivi turizam, prostor, krajobraz, digitalnu transformaciju, zaštitu okoliša i krizno upravljanje.

Za Program su relevantni dokumenti koji izravno ili posredno određuju uvjete razvoja kulture, dostupnosti kulturnih sadržaja, interpretacije baštine, upravljanja posjetiteljskim tokovima i očuvanja kvalitete života lokalne zajednice.

- Strategija razvoja kulture Grada Dubrovnika, 2015.–2025.
- Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a Starim gradom Dubrovnikom, 2021.–2026.
- Strategija za jačanje i izgradnju kapaciteta dionika o svjetskom dobru UNESCO-a Starom gradu Dubrovniku, 2024.
- Global Sustainable Tourism Council Destination Assessment, Dubrovnik, 2019. i 2023.
- Procjena prihvatnog kapaciteta svjetskog dobra UNESCO-a Starog grada Dubrovnika, 2024.
- Krajobrazna studija za administrativno područje Grada Dubrovnika, 2022.
- Konzervatorska podloga za kontaktnu zonu svjetskog dobra Starog grada Dubrovnika, 2020.
- Izvješće o stanju u prostoru Grada Dubrovnika za razdoblje od 2019. do 2022.
- Provedbeni program Grada Dubrovnika za razdoblje 2022.–2025.
- Strategija pametnog grada za Grad Dubrovnik, 2023.
- Akcijski plan programa „Respect the City!“ za razdoblje do 2025.,

2021.

- Strategija razvoja urbanog područja Dubrovnik do 2027., 2023.
- Strategija razvoja turizma i odredbe o kruzing-turizmu na području Grada, 2017.
- Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša Grada Dubrovnika, 2015.
- Program zaštite okoliša Grada Dubrovnika za razdoblje od 2023. do 2026. godine.

Program „Respect the City!“ važan je dio lokalnog okvira jer upravljanje posjetiteljskim tokovima povezuje s očuvanjem povijesne jezgre, kvalitetom života stanovnika i održivim korištenjem baštine. U ovom se poglavlju navodi kao strateško-planski dokument relevantan za Program, dok se njegovi upravljački mehanizmi, uključujući prihvatni kapacitet, posjetiteljske tokove i koordinaciju kulture, baštine i turizma, podrobnije obrađuju u poglavlju Upravljanje.

Značenje lokalnog okvira za Program

Lokalni strateški okvir obuhvaća dokumente koji se odnose na kulturu, baštinu, turizam, prostor, okoliš, digitalnu transformaciju i upravljanje rizicima. Njihova brojnost potvrđuje da se kulturni razvoj Dubrovnika odvija u složenom sustavu međusobno povezanih politika i nadležnosti. Za Program je stoga ključno da postojeće dokumente poveže u razvojnu logiku kulture.

Iz lokalnog okvira proizlazi potreba za usklađivanjem kulturnog razvoja s upravljanjem svjetskim dobrom, posjetiteljskim tokovima, prostornim razvojem, dostupnošću sadržaja i kvalitetom života lokalne zajednice. Program u tom smislu treba djelovati kao objedinjujući dokument koji kulturu, baštinu i javni interes povezuje s provedivim lokalnim prioritetima.

Ocjena stanja strateškog okvira

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * usklađenost razvoja kulture Dubrovnika s europskim, nacionalnim i lokalnim strateškim okvirom * razvijen lokalni fond planskih, upravljačkih i razvojnih dokumenata * status svjetskog dobra kao snažno strateško uporište kulturnog razvoja * postojanje lokalnih podloga za upravljanje baštinom, prihvatnim kapacitetom, prostorom, krajobrazom i održivim turizmom * prepoznavanje kulture kao važnog čimbenika održivosti, zelene i digitalne tranzicije, međunarodne vidljivosti i kvalitete života Ograničenja * velik broj usporednih dokumenata povećava potrebu za koordinacijom i jasnim povezivanjem razvojnih smjerova * dijelu lokalnih dokumenata istječe provedbeno razdoblje tijekom izrade Programa * kultura, baština, turizam, prostor i upravljanje rizicima uređeni su kroz više sektorskih okvira, što traži stalno usklađivanje * prijenos širih europskih i nacionalnih smjernica na lokalnu razinu zahtijeva realnu prilagodbu dubrovačkim kapacitetima i nadležnostima	* Program može djelovati kao objedinjujući okvir koji povezuje kulturu, baštinu, turizam, prostor, dostupnost i javni interes * europski i nacionalni okviri pružaju uporište za razvoj kulturne participacije, interpretacije baštine, digitalne dostupnosti, klimatske otpornosti i kulturnih i kreativnih kapaciteta * status svjetskog dobra omogućuje međunarodnu vidljivost, stručnu suradnju i snažnije povezivanje lokalnih razvojnih prioriteta s međunarodnim standardima * postojeće lokalne podloge, osobito one povezane s upravljanjem svjetskim dobrom, prihvatnim kapacitetom, konzervatorskim smjernicama i održivim turizmom, mogu poduprijeti provedivo kulturno planiranje * program „Respect the City!”, Plan upravljanja svjetskim dobrom i povezani lokalni dokumenti mogu pridonijeti boljem usklađivanju kulture, baštine i upravljanja posjetiteljskim tokovima	* za jasnijim povezivanjem postojećih lokalnih dokumenata u provediv okvir kulturnog razvoja * za stabilnijom koordinacijom kulture, baštine, turizma, prostora i upravljanja rizicima * za prevođenjem europskih i nacionalnih smjernica u lokalno primjerene razvojne prioritete * za jačim povezivanjem kulturne politike s upravljanjem posjetiteljskim tokovima, očuvanjem povijesne jezgre, dostupnošću kulture i kvalitetom života lokalne zajednice

Baštinski fenomeni

Izvori i obuhvat

Ovo poglavlje daje pregled kulturne baštine Dubrovnika na temelju dostupnih evidencija, registarskih podataka i međunarodnih upisa. Analiza obuhvaća kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, dobra povezana s UNESCO-ovim popisima, nematerijalnu baštinu te prostorni raspored baštine po prostornim cjelinama. Time se uspostavlja činjenična podloga za razumijevanje opsega, raznolikosti i teritorijalne raspodjele baštinskog fonda Grada Dubrovnika.

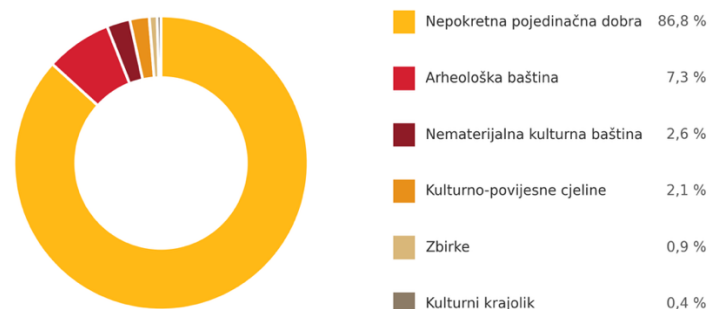
Analiza polazi od činjenice da je kulturna baština Dubrovnika izrazito koncentrirana u povijesnoj jezgri, ali istodobno prisutna i na širem području Grada Dubrovnika. Uz monumentalnu i sakralnu baštinu, baštinski fond obuhvaća ladanjske sklopove, javne prostore, krajobrazne elemente, nematerijalne prakse i arhivsku građu. Zbog toga se postojeće stanje dubrovačke baštine u ovom poglavlju sagledava kroz tri međusobno povezana aspekta: status zaštite, tipološku raznolikost i prostornu raspodjelu.

Ovo poglavlje utvrđuje baštinsku supstancu iz koje proizlaze razvojne potrebe za vrednovanjem, očuvanjem, dostupnošću i povezivanjem baštinskih slojeva, dok se interpretacijski modeli, mediji i prakse obrađuju u posebnom poglavlju.

Registar kulturnih dobara

Prema Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske na području Dubrovnika evidentirana su 234 kulturna dobra u osnovnom obuhvatu. Taj broj uključuje nepokretnu kulturnu baštinu, zbirke pokretne baštine i nematerijalnu kulturnu baštinu. Uz to je u zasebnom popisu evidentirano 158 pojedinačnih pokretnih kulturnih dobara pa prošireni pregled iznosi ukupno 392 evidentirane jedinice.

Brojnost i raznolikost evidentiranih kulturnih dobara potvrđuju da baština Dubrovnika ne čini samo fond za zaštitu, nego i temelj za kulturno planiranje, razvoj publike, prostornu dostupnost i oblikovanje suvremenog kulturnog identiteta grada.

Infografika 4 Udjeli vrsta kulturnih dobara Dubrovnika (bez pojedinačnih kulturnih dobara)

Vrsta baštine	Kategorija	Broj
Nepokretna kulturna baština	Kulturno-povijesne cjeline	5
	Nepokretna pojedinačna dobra	203
	Kulturni krajolik	1
	Arheološka baština	17
Pokretna kulturna baština	Zbirke	2
	Pojedinačna kulturna dobra	158
Nematerijalna kulturna baština	Nematerijalna kulturna baština	6
Ukupno		392

T.4.1. Registar kulturnih dobara Dubrovnika³⁰

Dubrovačka baština pod zaštitom UNESCO-a

Baština Dubrovnika prisutna je na trima UNESCO-ovim popisima: Popisu svjetske baštine, Reprezentativnom popisu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva te popisu „Sjećanje svijeta”. Povijesna jezgra Dubrovnika upisana je na Popis svjetske baštine 1979. godine, Festa svetoga Vlaha na Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva 2009. godine, a arhivski fondovi Dubrovačke Republike na popis „Sjećanje svijeta” 2023. godine.

Prisutnost Dubrovnika na više UNESCO-ovih popisa potvrđuje iznimnu međunarodnu vrijednost njegove baštine, ali istodobno postavlja visoke zahtjeve u pogledu očuvanja, upravljanja, dostupnosti i odgovorne javne prezentacije.

³⁰ <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

Kulturno-povijesna urbanistička cjelina Dubrovnika

Status: Zaštićeno kulturno dobro, Kulturno dobro od nacionalnog značenja

UNESCO: Popis svjetske baštine

Datacija: 13.-16. stoljeće

Opis:

Srednjovjekovni grad na istočnoj obali Jadrana uzoran je primjer planiranog urbanog razvoja iz 13. stoljeća, s vrhuncem graditeljskog oblikovanja u 15. i 16. stoljeću, unutar očuvanog obrambenog sustava. Povijesna jezgra Dubrovnika, s neposrednom okolinom, nacionalno je i UNESCO-ovo kulturno dobro te remek-djelo urbanističke, fortifikacijske i civilizacijske vrijednosti.³¹

Festa svetoga Vlaha

Status: Zaštićeno kulturno dobro

UNESCO: Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine

Datacija: poč. 10. st. – poč. 21. st. n. e.

Opis:

Festa svetoga Vlaha, zaštitnika Dubrovnika, tradicija je koja traje od 10. stoljeća do danas. Utemeljena je na predaji prema kojoj se sveti Vlaho ukazao don Stojku, plebanu crkve svetoga Stjepana, i upozorio ga na mletačku prijetnju gradu; u znak zahvalnosti stanovnici su ga proglasili svojim zaštitnikom. Festa se odvija prema ustaljenom ceremonijalu u koji su uključeni građani, predstavnici vlasti i Rimokatoličke crkve te i danas svjedoči o dubokoj ukorijenjenosti svetkovine u identitet Dubrovnika.³²

Arhivski fondovi Dubrovačke Republike

Status: Zaštićeno kulturno dobro

UNESCO: Popis „Sjećanje svijeta“

Datacija: 11.–19. stoljeće

Opis:

Na Općoj skupštini UNESCO-a u studenom 2023. godine na popis „Sjećanje svijeta“ upisana su 73 arhivska fonda Dubrovačke Republike, iz razdoblja od 1022. do 1808. godine, koja se čuvaju u Državnom arhivu u Dubrovniku. Ova iznimno vrijedna građa omogućuje dubinsko proučavanje političkog ustroja Republike, svakodnevne njezinih građana i gospodarskog života. Od 1278. godine, kada su dubrovačke vlasti uspostavile stalnu notarsku i kancelarijsku službu, sustavno su bilježeni svi aspekti društvenog i pravnog života, od trgovačkih ugovora i posudbi novca do ženidbenih ugovora i oporuka, sve do pada Republike 1808. godine.³³

³¹ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture

³² Ibid.

³³ URL: <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/unesco-ova-povelja-drzavnom-arhivu-u-dubrovniku-povodom-upisa-arhivskih-fondova-iz-razdoblja-dubrovacke-republike-na-popis-sjecanje-svijeta/25393>

Nematerijalna baština Dubrovnika

Nematerijalna baština Dubrovnika obuhvaća dobra s izravnom dubrovačkom vezom, poput Feste svetoga Vlaha, dubrovačkog govora, kolendavanja, kola linđo Dubrovačkog primorja i ljekarništva Male braće. Uz njih se u širem kulturnom kontekstu mogu promatrati i dobra upisana na UNESCO-ove popise na nacionalnoj ili višenacionalnoj razini koji se donose u nastavku.

Nematerijalna baština Dubrovnika ima posebnu razvojnu vrijednost jer povezuje baštinu s praksama zajednice, jezikom, običajima, vještinama, blagdanima i svakodnevnim životom.

Time ona nadilazi status zaštićenog dobra i postaje važan resurs za kulturno obrazovanje, međugeneracijski prijenos, uključivanje lokalne zajednice i suvremeno razumijevanje identiteta grada.

Nematerijalna kulturna dobra dubrovačkog područja

Dubrovački govor

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Opis:

Dubrovački govor pripada novoštokavskom ijekavskom dijalektu, točnije njegovu dubrovačkom poddijalektu. Ovaj govor oduvijek je bio zapadnoštokavski i ijekavski, sličan govorima istočne Bosne, doline središnje i donje Neretve te Makarskog primorja. Također pokazuje povezanost s južnočakavskim i lastovskim govorima, kao i s istočnoštokavskim dijalektima. Područje dubrovačkog poddijalekta prostire se od Janjine na Pelješcu do Prevlake na granici s Crnom Gorom.³⁴

Kolendavanje u gradu Dubrovniku

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Datacija: 13. st. n. e. - poč. 21. st. n. e.

Opis:

Kolendavanje u Dubrovniku je božićni običaj božićnog ciklusa kad grupa čestitara, kolendara, na Badnjak i Staru godinu obredno obilaze kuće pjevajući kolendu u zamjenu za darove domaćina. Ovaj običaj, zabilježen još 1272. u Statutu Grada, odvija se u staroj gradskoj jezgri i širem području, uključujući Konavle i Župu dubrovačku. Kolenda sadrži primorske, urbane i humoristične motive, očuvana je u ophodima po kućama i gradskim ulicama.³⁵

³⁴ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-5653>

³⁵ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-7438>

Kolo lindo Dubrovačkog primorja

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Datacija: 18. st. n. e.

Opis:

Kolo lindo iz Dubrovačkog primorja jedinstveni je oblik tradicijskog plesa u Hrvatskoj, koji se neprekidno izvodi od 18. stoljeća. Najbolje je očuvan u gornjim selima Primorja, gdje je zadržao autentičnost i izvorni oblik bez utjecaja scenskih prilagodbi. Izvodi se u mješovitim parovima uz kolovođu koji stihovima daje plesne upute. Uz naziv lindo, koriste se i izrazi poskočica i kolo.³⁶

Ljekarništvo Male braće u Dubrovniku

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Datacija: poč. 14. st. n. e. - poč. 21. st. n. e.

Opis:

Ljekarna Male braće u Dubrovniku objedinjuje ljekarnu, umijeće izrade pripravaka i muzej. Ručna izrada tradicionalnih galenskih pripravaka dio je višestoljetne ljekarne franjevačkog samostana Male braće i grada Dubrovnika. Posebna se pažnja posvećuje kvaliteti sastojaka i očuvanju znanja. Ljekarna je aktivno mjesto svakodnevice i kolektivnog sjećanja Dubrovčana, koji joj se vraćaju iz uvjerenja u djelotvornost pripravaka i emocionalne povezanosti s tradicijom.³⁷

Nematerijalna kulturna dobra šireg kulturnog konteksta³⁸

Klasko pjevanje

Status: Zaštićeno kulturno dobro

UNESCO: Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine

Datacija: sred. 19. st. n. e. - poč. 21. st. n. e.

Opis:

Klasko pjevanje višeglasno je tradicijsko pjevanje bez instrumentalne pratnje, prepoznatljivo po homofoniji te specifičnoj melodijskoj i harmonijskoj strukturi i tematskim tekstovima. Na njegov su razvoj utjecali crkveno pjevanje zapadnog obreda, urbana glazbena praksa Dalmacije i zapadnoeuropska melodika. Razlikuju se tri glavna modela klapa: tradicijska, festivalska i suvremena. Klasko je pjevanje važan dio identiteta dalmatinskog kulturnog prostora.

Mediterranska prehrana na hrvatskoj obali Jadrana

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Kulturno dobro od nacionalnog značenja

UNESCO: Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine

Datacija: 1. tis.p.n.e. - 21. st. n. e.

Opis:

Mediterranska prehrana karakteristična je za hrvatsku jadransku obalu, otoke i zaleđe. Obuhvaća znanja, vještine i običaje povezane s uzgojem, ribarstvom, pripremom i konzumacijom hrane. Dio je šireg sredozemnog kulturnog kruga s kojim dijeli krajolik, vrste i dugu tradiciju kulturnih razmjena i prilagodbi.

³⁶ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-5421>

³⁷ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-7351>

³⁸ Registar kulturne baštine RH. Ministarstvo kulture, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

Tripundanske svečanosti i kolo sv. Tripuna, tradicije bokeljskih Hrvata u Hrvatskoj

Status: Zaštićeno kulturno dobro

UNESCO: Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine

Datacija: 19. st. n. e. - poč. 21. st. n. e.

Opis:

Tripundanske svečanosti i kolo svetog Tripuna tradicija su bokeljskih Hrvata u Hrvatskoj, koju su prenijeli doseljenjem iz Boke kotorske. Održavaju je bratovštine okupljene pod imenom Hrvatska bratovština Bokeljska mornarica 809, aktivne u više gradova. Svečanosti uključuju misno slavlje, ples kola sv. Tripuna i kulturna događanja. Posebnu ulogu ima Mali admiral, dječak koji uči i izgovara lode (pohvale) sv. Tripunu. Ove svečanosti čuvaju identitet zajednice Bokelja i simbol su povezanosti, vjere i baštine u Hrvatskoj.

Umijeće sokolarenja

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Kulturno dobro od nacionalnog značenja

UNESCO: Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine

Datacija: 10. st. n. e. - poč. 21. st. n. e.

Opis:

Umijeće sokolarenja tradicijska je vještina lova s pticama grabljivicama. Najraniji trag sokolarenja na području Hrvatske potječe iz 2. st., s japodskog prstena iz Ribića na kojem je prikazan pas i sokol u letu. Danas u Hrvatskoj djeluje oko 40 sokolara, okupljenih u udruge i klubove, koji njeguju i promiču ovu vještinu u skladu s načelima održivosti i zaštite ptica grabljivica.

Umijeće suhozidne gradnje

Status: Zaštićeno kulturno dobro

Kulturno dobro od nacionalnog značenja

UNESCO: Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine

Datacija: -

Opis:

Umijeće suhozidne gradnje podrazumijeva izradu kamenih konstrukcija bez uporabe vezivnog materijala. U užem smislu riječ je o slaganju lomljenog kamena bez ili s minimalnom obradom, dok šire obuhvaća i polaganje kamenih opločenja, pokrova, izgradnju građevina od klesanog kamena bez veziva te izradu gabiona. Na jadransko-dinarskom području Hrvatske ovo se umijeće koristi od prapovijesti do danas, prilagođeno krajobrazu i potrebama lokalnog stanovništva.

Prostorna raspodjela baštine

Ovdje se donosi prostorna raspodjela registriranih kulturnih dobara unutar širih prostornih cjelina. Takav pristup proizlazi iz naravi dostupnih podataka: Registar kulturnih dobara donosi adrese, naselja i prostorne oznake dobara, dok precizno razvrstavanje po administrativnim gradskim jedinicama zahtijeva dodatnu provjeru prema službenim prostornim podlogama Grada Dubrovnika.

Od ukupno 234 kulturna dobra u osnovnom obuhvatu, povijesna jezgra okuplja 52 dobra, odnosno oko 22 % ukupnog fonda. Preostali dio baštine nalazi se izvan zidina, u gradskim predjelima izvan jezgre, Rijeci dubrovačkoj, na Elafitima, u dubrovačkom priobalju te u zaleđu i na Srđu. Za povijesnu jezgru, otoke i većinu vanjskih naselja pripadnost cjelinama može se utvrditi s visokom razinom pouzdanosti. Složenija je u kontaktnim gradskim predjelima izvan zidina, osobito na prijelazima između Pila, Konala, Boninova, Montovjerne, Gruža, Lapada i Ploča, gdje se povijesne, administrativne i svakodnevne prostorne oznake djelomično preklapaju. Zato se ta dobra u ovom pregledu promatraju kao dio šireg gradskog, ladanjskog i prigradskog pojasa Dubrovnika.

Prostorna cjelina	Obuhvat	Broj dobara
Povijesna jezgra	Grad unutar zidina	52
Gradski predjeli izvan jezgre	Pile, Kono, Boninovo, Montovjerna, Gruž, Lapad, Ploče	79
Rijeka dubrovačka	Komolac, Mokošica, Rožat, Prijedor, Sustjepan, Obuljeno	23
Elafiti	Lopud, Koločep, Šipan	53
Dubrovačko priobalje	Zaton, Orašac, Trsteno, Brsečine	19
Gornja sela, Srđ i Bosanka	Zaleđe i visinske cjeline	8
Ukupno		234

T.4.2. Približna teritorijalna raspodjela registrirane baštine³⁹

Analiza prostorne raspodjele kulturnih dobara pokazuje da povijesna jezgra jest najprepoznatljivije baštinsko središte Dubrovnika, no dubrovački baštinski identitet seže i šire. Značajan dio baštine nalazi se u gradskim predjelima izvan jezgre, na Elafitima, u Rijeci dubrovačkoj, priobalju i zaleđu, što potvrđuje baštinsku važnost šireg gradskog područja za kulturni razvoj.

³⁹ Napomena: Raspored kulturnih dobara izrađen je prema podacima Registra kulturnih dobara te dostupnim adresnim i prostornim oznakama. U rubnim dijelovima grada dobra su grupirana u šire prostorne cjeline jer njihova precizna pripadnost gradskim kotarima zahtijeva dodatnu

kartografsku provjeru. Lokrum nije iskazan kao zasebna brojčana cjelina jer u ovom pregledu nema evidentiranih pojedinačnih dobara, iako predstavlja područje iznimne kulturno-krajobrazne vrijednosti te je obuhvaćen UNESCO-ovom zaštitom.

Izvan jezgre

Gradski predjeli izvan povijesne jezgre obuhvaćaju zapadne i istočne kontaktne zone Grada, ladanjske i rezidencijalne pojaseve te dijelove suvremenog urbanog tkiva. U njima se nalaze ljetnikovci, sakralni sklopovi, javne građevine, grobljanski kompleksi, modernističke vile, fortifikacijski elementi i primjeri industrijske baštine. Posebno su izraženi ladanjski slojevi Pila, Konala, Gruža i Lapada te javne i rezidencijalne građevine Montovjerne i Ploča.

Pile i Kono čuvaju važan sloj zapadnog predgrađa, s ljetnikovcima, sakralnim sklopovima, povijesnim grobljima i parkovnim potezima. Gruž je obilježen spojem ladanjske, lučke, skladišne i industrijske baštine uz Gruški zaljev. Lapad obuhvaća ladanjsku i vilsku gradnju, sakralne sklopove i rezidencijalnu arhitekturu 20. stoljeća. Montovjerna i Ploče iza Grada nose manji, ali prepoznatljiv fond javnih, stambenih i reprezentativnih građevina 20. stoljeća, dok se Srđ i Bosanka izdvajaju fortifikacijskim, memorijalnim i krajobraznim slojem.

Vanjske cjeline: otoci, Rijeka dubrovačka, priobalje i Gornja sela

Izvan užega urbanog područja osobito se izdvajaju Elafiti, s ukupno 53 evidentirana dobra. Lopud, Šipan i Koločep čuvaju izrazitu koncentraciju sakralne, ladanjske, fortifikacijske, memorijalne i arheološke baštine. Ta gustoća osobito je značajna s obzirom na malu veličinu otočnih naselja i njihov broj stanovnika.

Rijeka dubrovačka obuhvaća Komolac, Mokošicu, Rožat, Prijevor, Sustjepan i Obuljeno te se izdvaja po ljetnikovcima, sakralnim građevinama, arheološkim lokalitetima i obalnim povijesnim sklopovima uz Omblu. Dubrovačko priobalje, sa Zatonom, Orašcem, Trstenom i Brsečinama, nosi važan sloj ladanjskih, sakralnih, memorijalnih i krajobraznih dobara, među kojima se posebno ističe ladanjska cjelina

obitelji Gozze i Arboretum Trsteno. Gornja sela, Srđ i Bosanka čuvaju ruralnu, fortifikacijsku, memorijalnu i krajobraznu baštinu zaleđa.

Krajobrazni i prirodni sloj

Baština Dubrovnika obuhvaća i prirodni i krajobrazni okvir koji je povezan s povijesnim razvojem grada i njegovih naselja. Padine Srđa, zaleđe Bosanke, suhozidi, maslinici i krški pašnjaci svjedoče o poljoprivrednim, obrambenim i komunikacijskim slojevima prostora. Akvatorij svjetskog dobra, od uvale Danče i Lokruma do uvale Orsula, sastavni je dio šireg kulturno-krajobraznog okvira Dubrovnika.

Lokrum ima važnu kulturno-krajobraznu vrijednost. Benediktinski samostan, utvrda Fort Royal, botanički vrt i neposredna veza s povijesnom jezgrom čine ga jednim od najprepoznatljivijih prirodno-kulturnih prostora Dubrovnika.

Baština Grada

Stara gradska jezgra, Grad, najgušće je evidentirana baštinska cjelina Dubrovnika. Kao središnji dio UNESCO-ove urbanističke cjeline obuhvaća sakralne sklopove, palače, javne građevine, fortifikacije, arheološke slojeve i javnu plastiku.

Povijesna jezgra oblikovana je od 13. stoljeća, s pravilnim rasterom ulica i Stradunom kao glavnom uzdužnom komunikacijom, a njezina slojevitost vidljiva je u spoju romaničkih, gotičkih, renesansnih i baroknih elemenata.

Među prepoznatljivim baštinskim točkama pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara izdvajaju se Knežev dvor, Palača Sponza, Katedrala Gospe Velike, crkva sv. Vlaha, samostan Male braće, Dominikanski samostan, tvrđava Revelin, Onofrijeve fontane, Orlandov stup i Gradski zvonik. Pojedini prostori, osobito Knežev dvor i tvrđava Revelin, imaju i suvremenu kulturnu funkciju jer se koriste kao muzejski, izvedbeni i javni prostori.

Sljedeći pregled ne služi iscrpnom opisu pojedinih dobara, nego pokazuje gustoću, tipološku raznolikost i javnu funkciju baštinskog fonda povijesne jezgre. Upravo ta koncentracija čini Grad najvidljivijim baštinskim prostorom Dubrovnika, ali i prostorom najveće potrebe za usklađivanjem očuvanja, korištenja, kulturnog života i posjetiteljskih tokova.

Samostani i crkve

Katedrala Gospe Velike (Z-6443); crkva sv. Ignacija, Isusovački kolegij (Collegium Ragusinum) i arheološki ostatci crkve sv. Lucije (Z-6542); crkva sv. Vlaha (Z-6220); crkva sv. Nikole (Z-5980); crkva Preobraženja Kristova, Sigurata (Z-7394); samostan Male braće s crkvom sv. Frana

(ZDU-16); crkva sv. Spasa (Z-5288); crkva Domino, Svi sveti (Z-6170); samostan i crkva sv. Marije od Kaštela (RST-1226-1986.); crkva Gospe od Karmena (Z-6171); crkva Navještenja (Z-5917); crkva sv. Jakova, Pipunara, na Pelinama (Z-7391); crkva sv. Josipa (Z-6490); crkva sv. Luke (Z-6440); crkva sv. Margarite (Z-6413); crkva sv. Roka (Z-7252); crkva sv. Sebastijana (Z-7393); crkva Rozario i bratimska kuća (Z-6019); Dominikanski samostan s crkvom sv. Dominika (Z-7395); kompleks samostana sv. Katarine Sijenske (Z-5287).

Kuće i zgrade

kuća Bartunek (Z-2459); kuća rektora kompleksa Domino (RST-1256-1986.); Žitnica Rupe (RST-1227-1986.); Mali Arsenal (RST-1252-1986.).

Palače

Knežev dvor (RST-1243-1986.); palača Frana Gundulića (RST-1266-1986.); palača Gozze-Bassegli-Katić (RST-1299-1986.); palača Ranjina (RST-1213-1986.); palača Sponza (Z-5981); palača Sorkočević, Biskupska palača (RST-1234-1986.); palača Toma Skočibuhe, Bizzaro (RST-1253-1986.); palača Vlajki (Z-5585).

Tvrđave

Tvrđava Revelin (Z-4917).

Arheološko nalazište

Arheološko nalazište u Pustijerni (RST-1180-1986.).

Javna plastika

Mala Onofrijeva fontana (Z-7254); Velika Onofrijeva fontana (Z-5321); Glavna straža (Z-7269); Orlandov stup (Z-7253); Loža zvonara - Luža (Z-7250); Gradski zvonik (Z-7251).

Ocjena stanja baštinskih fenomena

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * gustoća i raznolikost baštine * višestruka prisutnost Dubrovnika na UNESCO-ovim popisima * sačuvana i živa nematerijalna baština, povezana s identitetom, običajima, jezikom, vještinama i životom zajednice * kulturna dobra evidentirana su na cijelom području Grada Dubrovnika * povijesna jezgra ostaje najprepoznatljivija baštinska cjelina Dubrovnika i središnji nositelj njegove međunarodne vidljivosti Ograničenja * pažnja, posjeti i javna vidljivost koncentrirani na povijesnu jezgru * baštinski slojevi izvan jezgre slabije su prepoznati u odnosu na svjetski poznatu sliku Grada * moderna, krajobrazna, ladanjska i nematerijalna baština traže sustavnije vrednovanje u okviru ukupnog kulturnog razvoja * turistički i prometni pritisci opterećuju povijesnu jezgru i njezin neposredni prostorni okvir * pojedini dijelovi baštinskog fonda zahtijevaju dodatnu povezanost s kulturnim programima, obrazovanjem, dostupnošću i lokalnom zajednicom	* prostorna rasprostranjenost baštine može poduprijeti ravnomjerniji kulturni razvoj izvan povijesne jezgre * Elafiti, Rijeka dubrovačka, priobalje, ladanjski sklopovi, krajobrazni elementi i ruralna baština pružaju osnovu za šire razumijevanje dubrovačkog kulturnog prostora * arhivski fondovi Dubrovačke Republike, nematerijalna baština i žive prakse zajednice mogu dodatno povezati baštinu s obrazovanjem, istraživanjem i suvremenim kulturnim životom * status svjetskog dobra može poduprijeti međunarodnu suradnju, stručnu vidljivost i odgovorno upravljanje baštinom * slabije vidljivi baštinski slojevi mogu pridonijeti cjelovitijem predstavljanju Dubrovnika kao povijesno, prostorno i kulturno složenog grada	* za cjelovitijim vrednovanjem baštinskih slojeva izvan povijesne jezgre * za jačim povezivanjem kulturne baštine s javnim interesom, kulturnim programima, obrazovanjem i svakodnevnim životom lokalne zajednice * za ravnomjernijom vidljivošću različitih tipova baštine, osobito ladanjske, krajobrazne, moderne, arhivske i nematerijalne baštine * za usklađivanjem očuvanja baštine, kulturnog korištenja prostora i upravljanja posjetiteljskim pritiscima * za boljim povezivanjem baštinskih podloga s kasnijim razvojem interpretacije, dostupnosti i kulturne participacije

Dionici

Dionici u kulturi

Dionici kulturnog razvoja Grada Dubrovnika obuhvaćaju javne ustanove i institucije, organizacije civilnog društva, umjetničke organizacije, privatne subjekte u kulturnim i kreativnim djelatnostima, vjerske zajednice, obrazovne i znanstvene ustanove, strukovna udruženja, turističke aktere, medije, građane te nacionalne i međunarodne partnere povezane s kulturom, baštinom i razvojem kulturnog života.

Pregled dionika izrađen je radi razumijevanja kulturnog sustava Grada Dubrovnika, njegovih ključnih nositelja, suradničkih odnosa i razvojnih kapaciteta. Analiza polazi od razumijevanja kulture kao šireg ekosustava u kojem javni, civilni, privatni, obrazovni, turistički, baštinski i međunarodni dionici imaju različite, ali međusobno povezane uloge.

Dionici su razvrstani prema sektorskoj pripadnosti, području djelovanja i ulozi u kulturnom razvoju grada, na temelju službenih registara, dostupnih podataka nadležnih tijela i popisa organizacija Odjela, sa stanjem iz svibnja 2026. godine.

Skupina dionika	Broj	Napomena
Javne ustanove, javna tijela i institucije u kulturi i zaštiti baštine	17	Osnivači Grad Dubrovnik, Županija i Republika Hrvatska
Udruge u kulturi	117	Registar udruga RH, svibanj 2026.
Umjetničke organizacije	14	Ministarstvo kulture i medija RH, svibanj 2026.
Privatni subjekti u kulturnim i kreativnim djelatnostima	67	od toga 50 u arhitektonskom projektiranju, 65 mikropoduzeća
Kulturno-kreativni obrti izdvojeni iz šireg pregleda Obrtnog registra	8	Popis Odjela i Obrtni registar, svibanj 2026.
Vjerske zajednice	5	katolička, pravoslavna, židovska, islamska te novije kršćanske zajednice

T.5.1. Brojčani pregled glavnih skupina dionika kulturnog razvoja Grada Dubrovnika, svibanj 2026.

Javni sektor

Javni sektor čini institucionalnu okosnicu kulturnog sustava Dubrovnika. Obuhvaća sedamnaest ustanova, javnih tijela i institucija u kulturi i zaštiti kulturne baštine, s osobitom snagom u izvedbenim umjetnostima, muzejsko-galerijskoj djelatnosti, filmskoj kulturi te istraživanju, obnovi i očuvanju kulturnih dobara.

Javni sektor obuhvaća javne ustanove, javna tijela i institucije koje djeluju u području kulture, umjetnosti, kulturne baštine, prirodne baštine, arhivske i znanstvene djelatnosti te zaštite i obnove kulturnih dobara. Njihovi su osnivači ili nadležna tijela Grad Dubrovnik, Dubrovačko-neretvanska županija i Republika Hrvatska, pri čemu Grad Dubrovnik ima središnju ulogu u organizaciji lokalnog kulturnog sustava i financiranju javnih kulturnih programa.

Pregled po djelatnostima

Javni sektor kulture u Dubrovniku obuhvaća sedamnaest ustanova, javnih tijela i institucija koje djeluju u području izvedbenih umjetnosti, knjižnične djelatnosti, muzejsko-galerijske djelatnosti, audiovizualne djelatnosti te istraživanja, zaštite, obnove i očuvanja baštine.

Izvedbene umjetnosti

- Javna ustanova Dubrovačke ljetne igre
- Kazalište Marina Držića
- Dubrovački simfonijski orkestar
- Folklorni ansambl Lindo

Knjižnično-izdavačka djelatnost

- Javna ustanova Dubrovačke knjižnice
 - Znanstvena knjižnica
 - Narodna knjižnica

Muzejsko-galerijska djelatnost i likovne umjetnosti

- Dubrovački muzeji
 - Arheološki muzej
 - Etnografski muzej
 - Kulturno-povijesni muzej
 - Pomorski muzej
- Muzej Domovinskog rata Dubrovnik
- Prirodoslovni muzej Dubrovnik
- Ustanova u kulturi Dom Marina Držića
- Umjetnička galerija Dubrovnik
 - Galerija Dulčić Masle Punitika
 - Atelijer Punitika

Audiovizualne djelatnosti i medijska kultura

- Ustanova Kinematografi Dubrovnik

Istraživanje, zaštita i očuvanje kulturne i prirodne baštine

- Zavod za obnovu Dubrovnika
- Javna ustanova „Rezervat Lokrum“
- Državni arhiv u Dubrovniku
- Hrvatski restauratorski zavod – Restauratorski odjel Dubrovnik
- Područna konzervatorska služba Dubrovnik Ministarstva kulture i medija
- Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku

Opisi ustanova

Sljedeći pregled sažima uloge javnih ustanova i institucija u kulturnom sustavu Dubrovnika: produkciju, zaštitu baštine, razvoj publike, upravljanje prostorima, obrazovanje i stručni rad.

Javna ustanova Dubrovačke ljetne igre

Ključni je producent najpoznatije dubrovačke manifestacije, Dubrovačkih ljetnih igara. Osnivač ustanove je Grad Dubrovnik, ustanova funkcionira kroz pet odjela i ima 27 zaposlenih djelatnika.⁴⁰ Ustanova „organizira i ostvaruje tradicionalni kazališni i glazbeno-scenski ljetni festival, te priređuje glazbene, dramske, operne, baletne, lutkarske, literarne, likovne, filmske i ostale kulturne priredbe i manifestacije tijekom cijele godine“.⁴¹

Kazalište Marina Držića

Djeluje od 1944. godine. Zgrada kazališta, u kojoj djeluje i danas, sagrađena je 1865. godine. Osim vlastite produkcije te premijernih i repriznih izvedbi, kazalište svake sezone u Grad Dubrovnik dovodi brojne gostujuće produkcije. Naslanjajući se na bogatu dramsku povijest Dubrovnika, kazalište svojim radom njeguje hrvatsku i svjetsku kazališnu dramsku baštinu te istovremeno pruža prostor suvremenim autorima i produkcijama.⁴²

Dubrovački simfonijski orkestar

Od 1925. godine kontinuirano obogaćuje kulturnu produkciju Grada Dubrovnika. Orkestar tijekom godine održava brojne koncerte na različitim lokacijama u Dubrovniku te gostuje u drugim dijelovima Hrvatske i svijeta. Publici pruža raznovrstan glazbeni repertoar, a među tradicionalnim godišnjim ciklusima i festivalima su ciklus Dubrovačko

glazbeno proljeće, Jesenji glazbeni moskar, ciklus barokne glazbe Orlando Furioso i Festival komorne glazbe Stradun Classic.⁴³

Folklorni ansambl Lindo

Osnovan 1965. godine, nosi naziv prema najpoznatijem narodnom plesu dubrovačkog područja. Ansambl je redoviti sudionik brojnih dubrovačkih manifestacija, a uz samostalne izvedbe u Dubrovniku, redovito gostuje u drugim dijelovima Hrvatske i svijeta. Čuva i promiče bogatu hrvatsku folklornu baštinu, a uz plesni ansambl, Lindo čine vokalni sastavi i orkestar.⁴⁴

Javna ustanova Dubrovačke knjižnice

Objedinjuje rad Narodne i Znanstvene knjižnice te ogranaka Cavtat, Gruž, Lapad, Mokošica, Montovjerna i Trpanj. Narodna knjižnica Grad centralna je županijska matična knjižnica koja pruža knjižnične usluge stanovnicima Grada Dubrovnika i Županije, a Znanstvena knjižnica Dubrovnik služi potrebama akademske, sveučilišne i znanstveno-istraživačke zajednice.⁴⁵ Osim matične djelatnosti, Dubrovačke knjižnice redovito organiziraju popratne programe poput tematskih predavanja, izložbi i radionica.

Dubrovački muzeji

Razvili su se iz Domorodnog muzeja osnovanog 1872. godine – danas ustanovu čine četiri specijalizirana muzeja: Kulturno-povijesni muzej (smješten u Kneževom dvoru), Pomorski muzej (u tvrđavi sv. Ivana), Arheološki muzej (nema stalni postav, a dio građe izložen je u tvrđavi Revelin) te Etnografski muzej (smješten u žitnici Rupe). Muzeji prikupljaju, čuvaju, istražuju i prezentiraju bogatu baštinu Dubrovnika i dubrovačkog područja te, osim izložbene djelatnosti, organiziraju različite popratne programe i imaju bogatu izdavačku djelatnost.⁴⁶

⁴⁰ Izvještaj o radu JUK Dubrovačke ljetne igre za 2025. godinu

⁴¹ <https://www.dubrovnik-festival.hr/o-nama>

⁴² <https://kmd.hr/>

⁴³ <https://www.dso.hr/o-nama/>

⁴⁴ <https://www.lindjo.hr/>

⁴⁵ <https://www.dkd.hr/o-knjiznici/vizija-misija-i-strategija>

⁴⁶ <https://www.dumus.hr/hr/o-dubrovaackim-muzejima/kratka-povijest/>

Muzej Domovinskog rata Dubrovnik

Do 2016. je godine nosio naziv Muzej suvremene povijesti te je bio u sastavu Dubrovačkih muzeja. Muzej prenosi priču o Domovinskom ratu na dubrovačkom području kroz stalnu izložbu smještenu u tvrđavi Imperijal na Srđu, a građu muzeja čine četiri zbirke. Uz izložbenu djelatnost, muzej provodi i izdavačku i edukativnu djelatnost.⁴⁷

Prirodoslovni muzej Dubrovnik

Nekoć je također bio dio Domorodnog muzeja. Godine 2009. iznova je otvoren i danas se nalazi u Androvićevoj palači u Dubrovniku. Kroz devet zbirki posjetiteljima se približava bogata prirodna baština, a izložbe i popratni sadržaji poput edukativnih programa i publikacija stavljaju naglasak na specifičnosti prirode dubrovačkog područja i suvremene izazove s kojima se priroda suočava.⁴⁸

Ustanova u kulturi Dom Marina Držića

Osnovana je 1989. godine, a kao samostalna ustanova u kulturi Grada Dubrovnika djeluje od 2007. godine.⁴⁹ Posvećena je životu, djelu i značaju Marina Držića, a djeluje kao ustanova za njihovo proučavanje i promicanje, organizirajući izložbene, izdavačke, edukativne, izvedbene i međunarodne programe za javnost. Muzejsku djelatnost obavlja kroz Memorijalnu zbirku Marina Držića. Stalna izložba „Držićeve životne pozornice” na suvremen način prikazuje život i djelo velikana hrvatske komediografije te njegovo mjesto u europskoj renesansnoj komediografiji. Prikupljajući i čuvajući teatrološku građu vezanu prvenstveno uz Držića, Dom djeluje kao istraživački centar, a svojim programskim radom sudjeluje u različitim dubrovačkim manifestacijama te uz bogatu izdavačku djelatnost organizira aktivnosti poput radionica, predavanja i povremenih izložbi.⁵⁰

⁴⁷ <https://mdrd.hr>

⁴⁸ <https://pmd.hr/hr/izlozbe/>

⁴⁹ <https://kalendar.dubrovnik.hr/lokacija/dom-marina-drzica/>

⁵⁰ <https://muzej-marindrzc.eu/>

Umjetnička galerija Dubrovnik

Osnovana je 1945. godine i po naravi je svoje zbirke od preko 2.900 umjetnina muzej moderne i suvremene umjetnosti. Od 1948. godine smještena je u Palači Banac na Pločama, iznimnom ostvarenju međuratne hrvatske arhitekture, a u njezinu su sastavu Galerija Dulčić Masle Pulitika i Atelijer Pulitika. Provodi intenzivnu izlagačku, nakladničku i pedagošku djelatnost te nastoji biti živo mjesto susreta posjetitelja s umjetničkim djelima u lokalnim, nacionalnim i međunarodnim okvirima.⁵¹

Ustanova Kinematografi Dubrovnik

Obavlja djelatnost razvoja, prezentacije i širenja medijske kulture. Uz prikazivanje filmova i brojne edukacijske programe, radionice, revije i festivale, Kinematografi redovito obogaćuju svoju ponudu i drugim kulturno-umjetničkim programima. Ustanova upravlja s dva zatvorena prostora (Kino Sloboda i dvorana Visia) te ljetnim pozornicama (Slavica, Jadran i Lapad).⁵²

Zavod za obnovu Dubrovnika

Specijalizirana je institucija za organizaciju i koordinaciju poslova na obnovi objekata stradalih u potresu 1979. godine. Zavod provodi projekte obnove spomeničke cjeline i drugih nepokretnih kulturnih dobara na području IX. seizmičke zone, a osim sanacije, konzervacije, restauracije i rekonstrukcije građevina i prostora, dokumentira i istražuje građu, potiče znanstveni rad, informira te potiče interes za kulturno-povijesnu baštinu u javnosti.⁵³

Javna ustanova „Rezervat Lokrum“

Upravlja otokom Lokrumom, koji je od 1948. godine zaštićen kao posebni rezervat šumske vegetacije na nacionalnoj razini. Ustanova je odgovorna za očuvanje prirodne i kulturne baštine otoka, a redovito

⁵¹ <https://www.ugdubrovnik.hr/?file=naslovna>

⁵² <https://kinematografi.org/>

⁵³ <https://zod.hr/o-nama/>

organizira različite edukativne programe i kulturna događanja na otoku.⁵⁴

Državni arhiv u Dubrovniku

Obavlja arhivsku službu na području Dubrovačko-neretvanske županije, a zadužen je za zaštitu, čuvanje, obradu i davanje na korištenje javnog i privatnog arhivskog gradiva nastalog djelovanjem institucija i pojedinaca na dubrovačkom području. Osim čuvanja građe, Arhiv radi i na širenju interesa za arhivsko gradivo i arhivsku djelatnost, organizirajući izložbe, radionice, predavanja i surađujući s drugim kulturnim i znanstvenim ustanovama.⁵⁵

Hrvatski restauratorski zavod – Restauratorski odjel Dubrovnik

Lokalna je podružnica Hrvatskog restauratorskog zavoda s ustrojstvenom jedinicom Odsjek za papir. Uz umjetnine i dokumente na papiru i pergameni, knjige, rukopise i inkunabule, odjel u najvećoj mjeri restaurira slike i polikromirane drvene skulpture. Odjel ima važnu ulogu u restauraciji dubrovačke baštine.⁵⁶

Područna konzervatorska služba Dubrovnik Ministarstva kulture i medija

Lokalna je ispostava državne uprave zadužena za zaštitu kulturne baštine na području bivše Općine Dubrovnik. Njegov rad uključuje evidenciju, praćenje i očuvanje kulturnih dobara te pružanje smjernica i uvjeta za intervencije na zaštićenim i drugim kulturnim dobrima.⁵⁷

Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku

Znanstvena je jedinica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Glavna djelatnost Zavoda je istraživanje povijesti Dubrovnika i okolice, s naglaskom na razdoblje Dubrovačke Republike. Zavod je aktivan na području izdavačke djelatnosti, a u njegovu se posjedu nalaze knjižnica,

arhiv i zbirka umjetnina. Zavod redovito organizira javna događanja poput tematskih predavanja i predstavljanja publikacija.⁵⁸

Analitički osvrt na javni sektor

Javni sektor kulture čini stabilnu institucionalnu osnovu kulturnog života Dubrovnika. Ustanove i institucije osiguravaju kontinuiranu umjetničku produkciju, upravljanje kulturnom infrastrukturom, zaštitu i interpretaciju baštine, razvoj publike, kulturno obrazovanje te stručnu i znanstvenu obradu kulturnih dobara.

Posebnost javnog sektora proizlazi iz snažne povezanosti kulturne produkcije i baštinske odgovornosti. Uz ustanove koje razvijaju izvedbene, muzejske, knjižnične i audiovizualne programe, Dubrovnik raspolaže i institucijama zaduženima za istraživanje, obnovu, konzervatorsku zaštitu i očuvanje kulturne baštine. Ta kombinacija čini jednu od glavnih snaga lokalnog kulturnog sustava. U upravljačkom sloju kulturnog sustava važnu ulogu ima i Dubrovačka baština d.o.o., gradsko trgovačko društvo koje upravlja dijelom baštinskih prostora u vlasništvu Grada Dubrovnika, zbog čega se detaljnije obrađuje u poglavlju Upravljanje.

Većina javnih kulturnih ustanova i baštinskih institucija smještena je u povijesnoj jezgri ili u njezinu neposrednom okruženju. Takav raspored proizlazi iz koncentracije baštine i kulturne infrastrukture, ali istodobno potvrđuje potrebu za jačanjem dostupnosti programa u drugim dijelovima grada kroz suradnju ustanova s gradskim kotarima, mjesnim odborima, obrazovnim ustanovama i organizacijama civilnog društva.

Razvojna vrijednost javnog sektora leži u njegovoj institucionalnoj stabilnosti, stručnim kapacitetima, međunarodnoj prepoznatljivosti i mogućnosti povezivanja s civilnim, privatnim, obrazovnim, turističkim i baštinskim dionicima.

⁵⁴ <https://www.pvdp.hr/hr/rezervat-lokrum/o-lokrumu>

⁵⁵ <https://dad.hr/djelatnost/>

⁵⁶ <https://www.hrz.hr/djelatnosti/publikacije/brosure-i-deplijani/restauratorski-odjel-dubrovnik-hrvatski-restauratorski-zavod/>

⁵⁷ <https://www.dubrovnik.hr/vijesti/kulturna-bastina-7548>

⁵⁸ <https://www.zavoddbk.org/o-zavodu/>

Civilni sektor

Civilni sektor najbrojniji je i sadržajno najraznolikiji dio kulturnog sustava Dubrovnika. Obuhvaća 117 djelatnih udruga i 14 umjetničkih organizacija koje djeluju u području umjetnosti, baštine, kulturne edukacije i razvoja zajednice.⁵⁹

U civilni sektor u području kulture ubrajaju se organizacije civilnog društva i umjetničke organizacije koje djeluju u području kulturnog stvaralaštva, očuvanja baštine, umjetničke produkcije, kulturne edukacije i razvoja kulturnog života zajednice. Za potrebe ove analize udruge i umjetničke organizacije promatraju se odvojeno jer predstavljaju različite pravne i organizacijske oblike djelovanja te imaju različite funkcije unutar kulturnog sustava.

Udruge u kulturi

Udruge u kulturi razvrstane su prema pretežnom području djelovanja: izvedbene umjetnosti, glazba, ples i kazalište; likovne umjetnosti i vizualna kultura; književnost, izdavaštvo i knjiga; audiovizualna djelatnost i film; baština, tradicijska kultura i identitet; interdisciplinarne, kulturne i nezavisne organizacije; međunarodna kulturna suradnja i manjinske zajednice.

Takva struktura pokazuje da civilni sektor ne djeluje samo kao dopuna institucionalnom sustavu, nego kao važan nositelj participacije, lokalnih inicijativa, amaterskog i profesionalnog stvaralaštva, očuvanja

nematerijalne baštine, rada s djecom i mladima te kulturne prisutnosti u manjim naseljima i na otocima.

Izvedbene umjetnosti, glazba, ples, kazalište

- Dubrovački komorni zbor
- KUD Komolac
- Sve ostalo je glazba
- FESTA Dubrovnik
- Ženska klapa FA Lindo
- Mješoviti pjevački zbor Sveti Križ
- Mješoviti zbor Libertas
- KUU Izvor Zaton
- Klapa Amfora
- Gradska glazba Dubrovnik
- Dječji zbor Dubrovnik
- Studentski teatar Lero
- Kazališna družina Kolarin
- Le Petit Festival du Théâtre
- Udruga Poseban prijatelj
- KUD Ivo Kuljevan
- AKLAPELA
- Zbor Blasius
- Klapa Kaše
- Plesni studio Baletissimo
- Plesni studio Step'n Jazz
- Studio Stage
- Plesni studio Lazareti Dubrovnik
- Plesno rekreacijski studio Dubrovnik
- Plesni studio DUPoint
- Mažoretkinje Grada Dubrovnika
- Tango Dubrovnik
- Plesno rekreativna udruga Fortuna
- Edukativno plesna udruga Čudesni koraci
- Plesni studio 3V

⁵⁹ <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge>

- Tango Libertas Dubrovnik
- KUD Sv. Juraj Osojnik
- Klapa Ortenca
- Mješovita klapa Mareta

Likovne umjetnosti i vizualna kultura

- Dubrovačka udruga likovnih umjetnika (DULU)
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU)
- Udruženje likovnih i primijenjenih umjetnika Dubrovnik
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik (USUD, Ana Bašić)
- Udruga DART
- Stjepko Art
- HOMA ART Dubrovnik
- Art Studio Trabakul
- Umjetnički studio Kantunić

Književnost, izdavaštvo, knjiga

- Ogranak Matice hrvatske u Dubrovniku
- Društvo za afirmiranje i promicanje knjige i stripa Slagalice
- Knjižničarsko društvo Dubrovnik
- Centar za karijere mladih Dubrovnik
- Udruga Slagalice

Audiovizualna djelatnost i film

- Audiovizualni centar Dubrovnik
- Ljetna škola filma Šipan
- Kinookus
- Audiovizualni centar Dubrovnik
- AVAL

Baština, tradicijska kultura i identitet

- DEŠA, Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva
- Društvo prijatelja dubrovačke starine
- Društvo za unaprijeđivanje i poticanje narodnog stvaralaštva
BAŠTINA

- Govorimo dubrovački
- Društvo dubrovačkih trombunjera
- Dubrovački primorski svatovi
- Društvo za zaštitu spomeničke baštine i prirode Lopuda
- Društvo prijatelja Grada Dubrovnika
- Udruga Amorette
- Konavle Art
- Blago Dubrovnika
- Zavičajni klub Ruđer Bošković Orahov Do
- Udruga Kalamota
- Udruga prijatelja Brsečina

Interdisciplinarne, kulturne i nezavisne organizacije

- Art radionica Lazareti
- Udruga mladih Orlando
- ASTER
- Dubrovačka ART udruga bez granica
- HKD Napredak Dubrovnik
- Primorac
- Nazbilj
- Dubrovnik 33/45
- Tvornica umjetnosti PodRoom
- Mjera
- Bosanka
- Art FORMAT
- Ambient Croatia
- ET Ješua
- Maritimo Recycling
- Kreativne Life
- Dubrovnik Glamour

Međunarodna kulturna suradnja i manjinske zajednice

- Hrvatska matica iseljenika Dubrovnik
- Francuska alijansa Dubrovnik
- Slovensko kulturno društvo Lipa
- Hrvatsko-austrijsko društvo Dubrovnik

- Hrvatsko-rusko društvo Umjetnost bez granica
- Klub Zadrana u Dubrovniku

Umjetničke organizacije

Umjetničke organizacije čine manji, ali profesionalno usmjeren dio kulturnog sustava Dubrovnika. Prema Registru umjetničkih organizacija iz svibnja 2026. godine⁶⁰, na području Dubrovnika djeluje 14 umjetničkih organizacija koje djeluju u području glazbe, kazališta, vizualnih umjetnosti i interdisciplinarnih umjetničkih praksi.

Za razliku od udruga, koje često imaju širu društvenu i participativnu funkciju, umjetničke organizacije primarno su usmjerene na profesionalno umjetničko stvaralaštvo, autorsku produkciju i razvoj umjetničkih praksi. Struktura umjetničkih organizacija pokazuje izrazitu zastupljenost glazbenog sektora, osobito komorne glazbe. Uz glazbu prisutne su organizacije koje djeluju u području kazališta, vizualnih umjetnosti i interdisciplinarnih umjetničkih praksi. Takva struktura potvrđuje snažnu tradiciju profesionalnog glazbenog stvaralaštva u Dubrovniku, a ujedno pokazuje prisutnost različitih umjetničkih izraza i organizacijskih modela unutar relativno malog broja organizacija.

Glazba i glazbeno-scenska produkcija

- Klavirski trio Dubrovnik
- Arioso
- Duhački kvintet Laus
- Glazbena radionica Sorgo
- Ars longa (Vita brevis)
- Dubrovački gudački kvartet
- Dubrovački komorni trio
- Kvartet Sorkočević

Kazalište i izvedbene umjetnosti

- Teatrin Dubrovnik
- Studio Let 777

Vizualne umjetnosti

- Talir, galerija za likovnu i primijenjenu umjetnost
- Placa, trajna radna zajednica umjetnika Dubrovnik

Interdisciplinarne umjetničke prakse

- Tkivo – umjetnička organizacija za otvaranje novih polja djelovanja kroz inovativne umjetničke prakse
- Genijator

⁶⁰ <https://min-kulture.gov.hr/istaknute-teme/registar-umjetnickih-organizacija/16606?page=1&tag=-1&grad=Dubrovnik&pojam=>

Analitički osvrt na civilni sektor

Civilni sektor najbrojniji je i organizacijski najraznolikiji dio kulturnog sustava Dubrovnika. Sa 117 djelatnih udruga i 14 umjetničkih organizacija obuhvaća širok raspon aktivnosti, od profesionalnog umjetničkog stvaralaštva i suvremene kulturne produkcije do očuvanja baštine, amaterskog stvaralaštva, kulturne edukacije i rada u lokalnim zajednicama.

Njegova posebna vrijednost proizlazi iz sposobnosti povezivanja kulture s različitim društvenim skupinama, prostorima i oblicima sudjelovanja. Udruge i umjetničke organizacije nadopunjuju djelovanje javnih ustanova, osnažuju lokalne inicijative, čuvaju tradicijske i baštinske prakse te pridonose razvoju nezavisne kulturne scene.

Prostorni raspored civilnog sektora pokazuje izrazitu koncentraciju u gradskom središtu, ali i važnu prisutnost u širem području grada. Od 117 djelatnih udruga u kulturi njih 95 ima sjedište u Dubrovniku, dok su ostale raspoređene u trinaest okolnih naselja i na otocima. U Registar udruga u kategoriji kulture upisano je 136 udruga, od kojih 18 nema osobe ovlaštene za zastupanje u mandatu niti održane skupštine, pa se u ovoj analizi ne broje među djelatnima; kod sedam udruga mandat je istekao nedavno, pa ostaju u broju djelatnih. Takva rasprostranjenost potvrđuje potencijal civilnog sektora za policentrični kulturni razvoj.

Razvojni izazovi civilnog sektora povezani su s organizacijskim kapacitetima, kontinuitetom rada, projektnim financiranjem i suradnjom s javnim ustanovama, obrazovnim sektorom, mjesnom samoupravom i drugim dionicima kulturnog sustava.

Naselje	Broj udruga	Udio
Dubrovnik	95	81 %
Lopud	4	3 %
Mokošica	2	2 %
Nova Mokošica	4	3 %
Bosanka	2	2 %
Orašac	1	1 %
Zaton	2	2 %
Brsečine, Koločep, Komolac, Mrčevo, Osojnik, Rožat, Sustjepan	po 1	po 1 %
Ukupno	117	100 %

T.5.2. Udruge u kulturi prema naselju sjedišta, svibanj 2026.

Privatni sektor

Privatni sektor doprinosi kulturnom sustavu Dubrovnika kroz kreativno poduzetništvo, stručne usluge, produkciju sadržaja, interpretaciju baštine i razvoj novih kulturnih iskustava. Iako je brojčano i organizacijski heterogen, važan je dionik kulturnih i kreativnih djelatnosti te poveznica između kulture, prostora, gospodarstva i turizma.

U ovoj se analizi promatra kroz dvije povezane skupine: trgovačka društva u kulturnim i kreativnim djelatnostima te obrte koji se prema dostupnim podacima mogu dovesti u vezu s kulturnim, kreativnim, baštinskim ili dizajnerskim praksama. Za razliku od javnih ustanova i civilnog sektora, privatni akteri djeluju u tržišnom okviru, ali njihova djelatnost može imati znatnu kulturnu, produkcijsku, prostornu, interpretacijsku i razvojnu vrijednost.

U dubrovačkom kontekstu privatni sektor osobito je važan zbog povezanosti kulture s prostorom, baštinom, turizmom, kreativnim uslugama i poduzetništvom. Njegova se uloga prepoznaje u arhitektonskom projektiranju, audiovizualnoj proizvodnji, organizaciji događanja, izdavaštvu, vizualnim umjetnostima, interpretaciji baštine, dizajnu i srodnim kreativnim uslugama. Pritom ga je potrebno promatrati kao dopunu javnom i civilnom kulturnom sustavu, ali i kao područje u kojem se razvijaju novi oblici kulturne produkcije, posredovanja i kulturnog iskustva.

Trgovačka društva

Ažurirani pregled iz registra Hrvatske gospodarske komore iz svibnja 2026. godine navodi 67 tvrtki u kulturnim i kreativnim djelatnostima. Najzastupljenije je arhitektonsko projektiranje, s 50 mapiranih tvrtki. Manji, ali kulturno važan dio sektora čine audiovizualna proizvodnja, muzejska djelatnost, izdavaštvo, vizualne i izvedbene umjetnosti, organizacija događanja te hibridne kulturno-kreativne usluge.

Takva struktura pokazuje da se privatna kreativna ekonomija Dubrovnika ne oslanja samo na umjetničku produkciju, događanja, galerije, film ili izdavaštvo, nego i na stručne prostorne djelatnosti povezane s baštinskim ambijentom, obnovom, prilagodbom i suvremenom uporabom prostora.

Arhitektonsko projektiranje

- Trames d.o.o.
- Core d.o.o.
- Delta grad d.o.o.
- Proto-arch d.o.o.
- Studio Aedis d.o.o.
- Alfaplan d.o.o.
- Atom arhitektura d.o.o.
- Apozito d.o.o.
- Tab architecture d.o.o.
- Normala d.o.o.
- Entasis d.o.o.
- Graf d.o.o.
- Studio Krajobraz d.o.o.
- Nona d.o.o.
- Omega engineering d.o.o.
- Studio Landa d.o.o.
- Oluja projekt d.o.o.
- Domino nekretnine plus d.o.o.
- Miletić Poković arhitekti d.o.o.
- Moment sile d.o.o.

- Studio Presjek d.o.o.
- Tlo studio d.o.o.
- Studio Quasar d.o.o.
- Atrium d.o.o.
- Studio Vetma arh arhitektonski biro d.o.o.
- Arhitektonika d.o.o.
- Ordinary architects d.o.o.
- Mi arhitekti d.o.o.
- Sanctus d.o.o.
- Studio Itineris d.o.o.
- Baza d.o.o.
- Office o d.o.o.
- Studio Placet d.o.o.
- Architectural studio ark d.o.o.
- Studio Volat d.o.o.
- In scape j.d.o.o.
- Creare d.o.o.
- Arhita d.o.o.
- Axis area d.o.o.
- Arhe d.o.o.
- Studio Petrić j.d.o.o.
- Modul a d.o.o.
- Ars studio d.o.o.
- Studio Arco d.o.o.
- Solo arch d.o.o.
- Ivica projekt d.o.o.
- Hermes ragusa arhitektura d.o.o.
- Arhitektonski ured ambijent d.o.o.
- Atelier 8 d.o.o.
- Zaza j.d.o.o.

Audiovizualna proizvodnja

- Ambasada film d.o.o.
- VSP video d.o.o.
- Aquamarin Dalmacija d.o.o.
- T & V studio d.o.o.

- More tech d.o.o.
- Ambasada produkcija d.o.o.

Muzejska djelatnost, zbirke i baštinski lokaliteti

- Majeutika d.o.o.
- Ratna fotografija d.o.o.
- K-r centar j.d.o.o.

Izvedbene umjetnosti i pomoćne djelatnosti u umjetničkom stvaralaštvu

- Camerata ragusina d.o.o.
- Višnjica d.o.o., putnička agencija

Izdavaštvo

- Erak d.o.o.
- Veda libar d.o.o.

Vizualne umjetnosti i umjetničko stvaralaštvo

- Linear studio d.o.o.
- Suvremena umjetnost Dubrovnik d.o.o.

Organizacije festivala i događanja i srodne djelatnosti

- Dubrovnik partner d.o.o.
- Ponta Lopud festival j.d.o.o.
- Brilliant Events d.o.o.
- Centrum d.o.o.

Ostale stručne, znanstvene, tehničke i kulturno-kreativne usluge

- Aria artis d.o.o.
- Terra marique d.o.o.
- Histeria concept store

Obrti

Prema dostavljenom izvatku iz Obrtnog registra, na području Grada Dubrovnika evidentirana su 142 obrta, od kojih je 46 u statusu "u radu". Analiza obuhvaća aktivne obrte, pri čemu registarski podaci omogućuju samo načelan uvid u stvarni sadržaj rada pojedinih obrta.

S kulturnim i kreativnim djelatnostima izravnije se može povezati manji broj aktivnih obrta, ponajprije u području zlatarstva, izrade nakita, dizajna i srodnih kreativnih usluga. Preostali aktivni obrti pripadaju širem lokalnom gospodarstvu, a njihova povezanost s kulturnim i kreativnim djelatnostima ostaje izvan dosega dostupnih podataka.

- „Dubrovačka kuća“
- „Lovac na čudesa“
- „Artur Sebastian design“
- „Josipa“
- „Linda“
- „Omega“
- „Studio aplika“
- „Zlatarna dijamant“

Analitički osvrt na privatni sektor

Privatni sektor u kulturnim i kreativnim industrijama Dubrovnika važan je, ali neujednačeno razvijen dio kulturnog ekosustava. Njegova je posebnost u snažnoj zastupljenosti arhitektonskog projektiranja, mikropoduzetničkoj strukturi te povezanosti s prostorom, baštinom, audiovizualnom proizvodnjom, događanjima, dizajnom i interpretacijom baštine.

Od 67 mapiranih tvrtki njih 65 pripada mikro poduzećima, što potvrđuje fleksibilnost sektora, ali i ograničene organizacijske i financijske kapacitete za složenije razvojne procese. Prostorni raspored pokazuje da se privatne kreativne djelatnosti razvijaju u širem gradskom tkivu,

osobito na Montovjerni, u Gružu i Lapadu, što otvara prostor za njihovo povezivanje s policentričnim kulturnim razvojem.

Razvojna vrijednost privatnog sektora nalazi se u partnerstvima s javnim ustanovama, civilnim sektorom, obrazovanjem i turizmom, osobito u područjima interpretacije baštine, digitalnih sadržaja, audiovizualne produkcije, dizajna, arhitekture i aktivacije prostora.

Administrativna jedinica	Prostorna zona	Broj tvrtki
GK Montovjerna	Urbano područje	17
GK Gruž	Urbano područje	14
GK Lapad	Urbano područje	11
GK Pile-Kono	Kontaktna zona povijesne jezgre	7
GK Ploče iza Grada	Kontaktna zona povijesne jezgre	7
GK Grad	Povijesna jezgra	6
GK Mokošica	Prigradsko i rječno područje	3
MO Koločep	Otočno područje	1
MO Suđurađ	Otočno područje	1
Ukupno		67

T.5.3. Trgovačka društva u kulturnim i kreativnim industrijama prema administrativnoj jedinici i prostornoj zoni, svibanj 2026.

Vjerske zajednice

Vjerske zajednice važan su dio kulturnog i baštinskog sustava Dubrovnika. Njihova se uloga očituje u očuvanju sakralne arhitekture i umjetničke baštine, njegovanju nematerijalnih i obrednih tradicija, čuvanju povijesne memorije te oblikovanju kulturnog identiteta i povijesne slojevitosti Grada Dubrovnika.

U dubrovačkom kontekstu vjerske zajednice nositeljice su vjerskog života, ali i čuvarice vrijednih kulturnih dobara te sudionice u oblikovanju povijesne i suvremene slike grada. Njihova prisutnost povezuje živu vjeru, sakralnu baštinu, obredne prakse i interpretaciju identiteta pojedinih zajednica.

Katolička crkva

Dubrovačka biskupija, kao stožer katoličkog vjerskog života u Gradu Dubrovniku, nositeljica je organizacije Feste svetoga Vlaha, blagdana upisanog na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Sakralna zdanja i samostanski kompleksi unutar zaštićene svjetske baštine, među kojima se ističu katedrala Gospe Velike isusovački kompleks na Jezuitskom trgu te franjevački i dominikanski samostan, povezuju živu vjeru s iznimnim dosezima graditeljskog i umjetničkog stvaralaštva.

Srpska pravoslavna crkva

Srpska pravoslavna crkva u povijesnoj gradskoj jezgri djeluje pri crkvi sv. Blagovijesti iz 1877. godine, uz koju je uređen i Muzej ikona. Njezina prisutnost pridonosi vjerskoj i kulturnoj slojevitosti Dubrovnika.

Židovska zajednica

Židovska zajednica u Dubrovniku jedna je od najstarijih živih sefardskih zajednica u Europi. Sinagoga u Žudioskoj ulici, utemeljena 1408. godine, druga je najstarija aktivna sinagoga na europskom tlu te iznimno vrijedan prostor vjerske, memorijalne i kulturne baštine.

Islamska zajednica

Islamska zajednica, ustrojena kroz Medžlis Islamske zajednice Dubrovnik, u Gradu službeno djeluje od 1933. godine. Okuplja se u vjerskom i društvenom središtu s mesdžidom u ulici Miha Pracata, unutar gradskih zidina, čime je i islamska tradicija prisutna u povijesnoj jezgri Dubrovnika.

Novije kršćanske zajednice

Vjersku raznolikost Grada Dubrovnika upotpunjuju i novije kršćanske zajednice, među kojima je Kršćanski centar "Riječ Života", koji na ovome području sustavno djeluje od 2004. godine. Njihova prisutnost pokazuje da se vjerski život grada nastavlja razvijati i u suvremenim oblicima zajedničkog okupljanja.

Analitički osvrt na vjerske zajednice

Kulturna važnost vjerskih zajednica u Dubrovniku proizlazi iz povezanosti žive vjerske prakse, sakralne baštine i povijesne memorije. Katolička, pravoslavna, židovska, islamska i novije kršćanske zajednice zajedno oblikuju duhovnu, kulturnu i društvenu slojevitost grada.

U kontekstu kulturnog razvoja njihova se važnost osobito očituje u očuvanju, interpretaciji i dostupnosti sakralne i nematerijalne baštine, uz poštovanje njezine duhovne, obredne i zajedničke vrijednosti. Vjerske zajednice stoga treba promatrati kao baštinske i društvene partnere, osobito ondje gdje se očuvanje sakralnih prostora, kulturna memorija i javna dostupnost mogu razvijati u suradnji sa stručnim službama i kulturnim ustanovama.

Uloga dionika u kulturnom sustavu

Dionici kulturnog razvoja razlikuju se prema svojoj ulozi u oblikovanju kulturnih politika, financiranju, provedbi programa, stručnoj podršci, promociji i međunarodnom povezivanju. Njihovi međusobni odnosi stvaraju mrežu suradnje koja omogućuje funkcioniranje i razvoj kulturnog sustava Grada Dubrovnika.

U ovom su poglavlju dionici razvrstani prema funkcionalnoj ulozi koju imaju u kulturnom sustavu. Razlikuju se primarni, sekundarni i tercijarni dionici te međunarodni dionici kao posebna skupina zbog značaja međunarodnih mreža, programa i organizacija za kulturni razvoj Dubrovnika, osobito u području zaštite i interpretacije baštine, održivog upravljanja povijesnom jezgrom i uključivanja u europske kulturne tokove.

Ova podjela ne uspostavlja hijerarhiju vrijednosti dionika, nego razlikuje njihove funkcije u kulturnom sustavu: upravljanje i financiranje, provedbu i partnerstvo, nacionalni okvir te međunarodnu stručnu i programsku podršku.

Primarni dionici

Primarni dionici imaju ključnu ulogu u oblikovanju kulturnih politika, upravljanju sustavom, financiranju i koordinaciji kulturnog razvoja Grada Dubrovnika.

- Grad Dubrovnik, osobito Odjel i kulturna vijeća te Gradsko vijeće
- drugi gradski upravni odjeli relevantni za prostor, urbanizam, imovinu, društvene djelatnosti i razvoj
- Dubrovačko-neretvanska županija
- TZ Grada Dubrovnika
- TZ Dubrovačko-neretvanske županije
- Dubrovačka razvojna agencija (u nastavku: DURA)
- Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije (u nastavku: DUNEA)
- gradski kotari i mjesni odbori

Sekundarni dionici

Sekundarni dionici sudjeluju u provedbi programa te pružaju stručnu, obrazovnu, produkcijsku, promotivnu i partnersku podršku kulturnom sustavu.

Obrazovanje, znanost i struka

- Umjetnička škola Luke Sorkočevića Dubrovnik
- Sveučilište u Dubrovniku, Odjel za umjetnost i restauraciju
- Društvo arhitekata Dubrovnik
- Društvo turističkih vodiča Dubrovnik

Zaklade

- Zaklada Blaga djela
- Zaklada Milovan Stanić
- Zaklada Lopud
- Zaklada Matice Hrvatske Ruđer Bošković
- Libertas Foundation

Gospodarstvo, turizam i strukovna udruženja

- Društvo turističkih vodiča "Dubrovnik"
- Ceh ugostitelja i turističkih djelatnika
- Udruženje obrtnika Dubrovnik
- Udruga iznajmljivača smještaja
- poduzetnici i obrtnici
- smještajni i ugostiteljski objekti
- turističke agencije

Mediji

- lokalni mediji

Gradani i lokalna zajednica

- građanske inicijative, pojedinci i neovisni stručnjaci
- lokalna zajednica kao publika, sudionik i suprovoditelj programa

Vjerske zajednice kao baštinski i društveni partneri

- vjerske zajednice u ulozi čuvara sakralne i nematerijalne baštine, vlasnika ili korisnika prostora te partnera u interpretaciji baštine

Tercijarni dionici

Tercijarni dionici oblikuju širi nacionalni institucionalni, zakonodavni, stručni i razvojni okvir unutar kojeg djeluje kulturni sustav Dubrovnika.

- Ministarstvo kulture i medija RH
- Uprava za zaštitu kulturne baštine
- Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO
- Ministarstvo turizma i sporta
- Hrvatska turistička zajednica
- Institut za povijest umjetnosti
- Hrvatski sabor kulture
- Hrvatska udruga povijesnih gradova
- Hrvatska matica iseljenika
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika

- ostale visokoobrazovne i znanstvene institucije u Hrvatskoj
- nacionalna strukovna udruženja i stručnjaci

Međunarodni dionici

Međunarodni dionici posebno su izdvojeni zbog značaja međunarodnih mreža, programa i organizacija za kulturni razvoj Dubrovnika te zbog statusa Starog grada Dubrovnika na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine. Oni oblikuju međunarodne standarde, stručne smjernice, programe suradnje i mogućnosti međunarodnog pozicioniranja grada.

UNESCO i organizacije povezane sa svjetskom baštinom

- **UNESCO** (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu) – daje smjernice za zaštitu i provodi nadzor nad zaštitom Starog grada Dubrovnika.
- **WHC** (Centar za svjetsku baštinu) – središnji je koordinator UNESCO-a za svjetsku baštinu.
- **OWHC** (Organizacija gradova svjetske baštine) – povezuje gradove s UNESCO fenomenima.

Strukovne organizacije za baštinu i muzeje

- **ICOM** (Međunarodni savjet za muzeje) – pruža stručni okvir i suvremene standarde za rad muzejskih institucija.
- **ICOMOS** (Međunarodno vijeće za spomenike i mjesta) – pruža smjernice za upravljanje spomenicima i lokalitetima.
- **ICCROM** (Međunarodni centar za zaštitu i očuvanje kulturne baštine) – promiče zaštitu i očuvanje kulturne baštine.
- **Europa Nostra** – najveća europska mreža za očuvanje kulturne baštine.

Održivi razvoj, turizam i prirodna baština

- **UNWTO** (Svjetska turistička organizacija) – promiče odgovoran i održiv turizam.
- **IUCN** (Međunarodna udruga za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava) – pruža podršku u očuvanju prirodnog bogatstva.

Europski programi i međunarodna kulturna suradnja

- **Europska komisija i Vijeće Europe** – nositelji programa poput Kreativne Europe ili Kulturne rute Vijeća Europe
- **Strani kulturni centri u Hrvatskoj** – pružaju programsku, pokroviteljsku ili financijsku podršku kulturnim programima.
- **Druge međunarodne strukovne mreže i udruženja**

Analitički osvrt na uloge dionika

Uloga dionika pokazuje da kulturni razvoj Dubrovnika ovisi o širokoj mreži upravljačkih, stručnih, obrazovnih, turističkih, baštinskih, gospodarskih, društvenih i međunarodnih aktera. Grad Dubrovnik ima središnju koordinacijsku i financijsku ulogu, dok ostali dionici pridonose provedbi programa, stručnom osnaživanju, promociji, interpretaciji baštine, razvoju publike i međunarodnom povezivanju.

Posebnost Dubrovnika proizlazi iz snažne povezanosti kulture s prostorom, baštinom, turizmom i međunarodnom vidljivošću. Zbog toga budući kulturni razvoj treba temeljiti na jasnijoj koordinaciji postojećih dionika, boljem korištenju njihovih kapaciteta i partnerskim oblicima rada koji osnažuju sustav bez stvaranja paralelnih mehanizama.

Ocjena stanja dionika

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * multisektorska suradnja * stabilna institucionalna baza * udruge kao pokretači inicijativa i policentričnog razvoja * kreativne industrije u arhitekturi, dizajnu i audiovizualnoj proizvodnji * očuvana sakralna i nematerijalna baština vjerskih zajednica * globalna vidljivost i visoki standardi mreže UNESCO-a Ograničenja * velike razlike u financijskoj i stručnoj snazi dionika * koncentracija civilnog sektora u urbanom središtu grada * ograničeni resursi mikropoduzeća za dugoročne i složene procese * slaba zastupljenost užih umjetničkih djelatnosti u privatnom sektoru * povremena međusektorska suradnja bez stabilnih institucionalnih oblika	* postojeći javni, civilni, privatni, obrazovni, turistički i baštinski dionici mogu poduprijeti razvoj povezanijeg kulturnog ekosustava * javne ustanove mogu dodatno osnažiti razvoj publike, digitalnu dostupnost, rad sa zajednicama i suradnju s civilnim sektorom * civilni sektor može pridonijeti kulturnoj dostupnosti u gradskim kotarima, mjesnim odborima, manjim naseljima i na otocima * privatni sektor može biti važan partner u arhitekturi, dizajnu, audiovizualnoj produkciji, digitalnim sadržajima, događanjima i interpretaciji baštine * obrazovne i znanstvene ustanove mogu poduprijeti razvoj mladih stručnjaka, umjetnika, istraživača i kulturne participacije * vjerske zajednice mogu pridonijeti očuvanju, razumijevanju i dostupnosti sakralne i nematerijalne baštine * međunarodne mreže i programi mogu osnažiti stručnu razmjenu, vidljivost i razvojne kapacitete Dubrovnika	* za jasnijom i stabilnijom koordinacijom među javnim, civilnim, privatnim, obrazovnim, turističkim, baštinskim i međunarodnim dionicima * za boljim korištenjem postojećih kapaciteta dionika u razvoju publike, dostupnosti kulture, interpretaciji baštine i policentričnom kulturnom razvoju * za jačanjem organizacijskih i provedbenih kapaciteta civilnih i privatnih dionika, u skladu s njihovom stvarnom veličinom i mogućnostima * za vidljivijim povezivanjem javnih ustanova s lokalnim zajednicama, obrazovanjem, civilnim sektorom i manjim prostornim sredinama * za dosljednijim vođenjem evidencija dionika i ujednačenim nazivljem gradskih tijela, ustanova, organizacija i sektora * za uključivanjem vjerskih zajednica kao baštinskih i društvenih partnera u očuvanju, interpretaciji i dostupnosti sakralne baštine

Na slijedećoj stranici Festa svetoga Vlah⁶¹

⁶¹ URL: <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/u-dubrovniku-svecano-otvorena-1052-festa-svetoga-vlah-a-svjetska-nematerijalna-bastina-unesco-a/25391>

Kulturni programi i produkcije

Program javnih potreba u kulturi

Program javnih potreba u kulturi pruža cjeloviti uvid u suvremenu kulturnu produkciju Dubrovnika jer obuhvaćaju djelatnost javnih ustanova i programe izvaninstitucionalnih nositelja koje Grad Dubrovnik sufinancira putem javnog poziva. Analiza programa za razdoblje od 2023. do 2026. godine pokazuje stabilan institucionalni sustav, rast broja prijavljenih programa te raznolikost kulturnih sadržaja koji obuhvaćaju izvedbene umjetnosti, glazbu, nakladništvo, audiovizualnu produkciju, muzejsko-galerijsku djelatnost i programe očuvanja baštine.

Kulturna produkcija Grada Dubrovnika počiva na dvjema međusobno povezanim programskim cjelinama: kontinuiranoj programskoj djelatnosti javnih ustanova kojima je Grad Dubrovnik osnivač ili suosnivač te programima izvaninstitucionalnih nositelja koji se sufinanciraju kroz Program javnih potreba u kulturi. Te dvije cjeline zajedno oblikuju suvremeni kulturni ritam Dubrovnika, povezuju institucionalnu stabilnost, nezavisnu produkciju, javni interes, razvoj publike i prostornu dostupnost kulturnih sadržaja.

Brojčanu i strukturnu osnovu ove analize čine programi javnih potreba u kulturi Grada Dubrovnika utvrđeni godišnjim aktima Gradskog vijeća za razdoblje od 2023. do 2026. godine. Riječ je o programima koje, na temelju Poziva za predlaganje javnih potreba u kulturi, stručno vrednuju kulturna vijeća Grada Dubrovnika, a na njihov prijedlog Grad Dubrovnik

uvrštava u godišnji program i sufinancira iz proračuna. Upravni odjel nadležan za kulturu raspisuje Poziv, provodi postupak raspodjele sredstava sukladno mišljenju vijeća te prati provedbu i izvršenje programa. Program konačno raspravlja i usvaja Gradsko vijeće.

Tipologija prema kojoj se programi razvrstavaju proizlazi iz Odluke o osnivanju kulturnih vijeća Grada Dubrovnika te obuhvaća pet područja: glazbenu djelatnost; dramsku i plesnu djelatnost te izvedbene umjetnosti; knjižnično-izdavačku djelatnost; audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture; muzejsko-galerijsku djelatnost, likovnu umjetnost te zaštitu i očuvanje kulturne baštine. U nastavku se ta tipologija dosljedno primjenjuje, prema redoslijedu i nazivlju iz važećih programa javnih potreba.

Analiza prijavljenih i sufinanciranih programa pokazuje kako se kulturna produkcija tijekom promatranog razdoblja postupno širi i diverzificira. Opseg javne potpore programima izvan djelatnosti ustanova pokazuje trend rasta, osobito prema broju prijavljenih programa. Godine 2024. od 116 prijavljenih programa sufinanciran je 101 program, 2025. godine od 114 prijavljenih njih 107, dok je 2026. godine zaprimljena čak 171 prijava, od kojih je sufinanciran 131 program. Istodobno su sredstva za programe izvan ustanova povećana s 350.000 eura u 2024. na 450.000 eura u 2025. i 2026. godini.

Iako najveći dio proračunskih izdvajanja za kulturu i dalje otpada na redovitu djelatnost i programe javnih ustanova, navedeni podaci upućuju na rastuću aktivnost i sve veću raznolikost izvaninstitucionalne kulturne scene. Podrobnija analiza financijske strukture kulturnog sustava donosi se u poglavlju Financiranje kulture.

Programska djelatnost javnih ustanova

Okosnicu kulturne produkcije Dubrovnika čini jedanaest javnih ustanova u kulturi kojima je Grad Dubrovnik osnivač ili suosnivač. Njihovi se programi razvijaju najvećim dijelom kao redovita godišnja djelatnost obogaćena festivalima, ciklusima, premijerama i edukativnim programima.

Ustanove zajedno obuhvaćaju izvedbene umjetnosti, glazbu, knjižničnu, muzejsko-galerijsku i audiovizualnu djelatnost te predstavljaju ključne nositelje kulturne infrastrukture, produkcije i razvoja publike. Njihovi programi istodobno osiguravaju kontinuitet kulturnog života tijekom cijele godine, čuvaju lokalnu kulturnu baštinu i omogućuju uključivanje suvremenih umjetničkih praksi. U nastavku se donosi pregled programa koje pojedina ustanova razvija, prema Programu javnih potreba u kulturi.

Sljedeći pregled ne donosi iscrpan prikaz godišnjih programa ustanova, nego sažima njihove glavne programske funkcije u kulturnom sustavu: produkciju, razvoj publike, očuvanje baštine, edukaciju, međunarodnu vidljivost i cjelogodišnji kulturni kontinuitet.

Kazalište Marina Držića

Razvija repertoar premijernih, repriznih i gostujućih predstava, uz program „Razgovori o kazalištu” te trajnu zadaću čuvanja autohtonog dubrovačkog govora postavljanjem djela dramske baštine i suvremenih komada na dubrovačkom narječju. Među planiranim premijerama su „Život je san”, „Sretni dani”, „Moj sin malo sporije hoda”, „Skup”, „Maruša”, „Peer Gynt” te opera „Maria Stuart”. Kazalište redovito sudjeluje u programu Dubrovačkih ljetnih igara, Feste svetoga Vlaha i manifestacije Noć kazališta.

Dubrovački simfonijski orkestar

Priprema redovitu koncertnu sezonu s naglaskom na festivalski program: Novogodišnji i Karnevalski koncert, Međunarodni seminar orkestralnog dirigiranja „Lovro pl. Matačić”, „Mjesec mladeži”, festival „Dubrovačko glazbeno proljeće”, Festival opernih arija „Tino Pattiera”, nastupe na Dubrovačkim ljetnim igrama, Međunarodni glazbeni festival „Stradun Classic”, festival „Dubrovačka glazbena jesen”, ciklus „Dalmatinski ciklus” te Božićni koncert. Orkestar je 2025. godine obilježio stotu obljetnicu postojanja.⁶²

Dubrovačke ljetne igre

Kroz 77. izdanje Igara i 13. Dubrovački zimski festival producirale su više od stotinu programa godišnje, među kojima su premijere „Richard III.”, „Skup” i „Žena s mora”, reprizni dramski naslovi, glazbeni programi poput kantate „Carmina Burana” i koncerta „Opera Gala” te sudjelovanje u europskom projektu „Family Theatre”.⁶³

Folklorni ansambl Lindo

Producira program s ciljem promicanja narodnog glazbenog i plesnog stvaralaštva, s približno četrdesetak većih i pedesetak manjih nastupa godišnje, programom „Lindovo blago” za pripremu polaznika, koncertom u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, snimanjem albuma te turnejama i gostovanjima u zemlji i inozemstvu.⁶⁴

Dubrovačke knjižnice

Razvijaju redovitu knjižničnu djelatnost, program digitalizacije dubrovačke pisane baštine te niz programa za publiku: „Mjesec hrvatskog jezika”, „Noć knjige”, „Dani medijske pismenosti”, „Dani europske baštine”, „Mjesec hrvatske knjige”, „Priče iz Ragusine”, „Putositnice”, „Knjige pod stablima”, „Amor u knjižnici”, „Kantuni” te „Čitateljski klub”, uz radionice dubrovačkog govora.⁶⁵

⁶² <https://www.dso.hr/>

⁶³ <https://www.dubrovnik-festival.hr/>

⁶⁴ <https://www.lindjo.hr/>

⁶⁵ <https://www.dkd.hr/>

Dom Marina Držića

Dom Marina Držića razvija muzejske, znanstveno-dokumentacijske, izložbene, izdavačke i edukativne programe posvećene Marinu Držiću, među njima tri izložbe, četiri nova izdanja uključujući prijevod Grižule na engleski jezik, edukativne programe i međunarodna gostovanja, među ostalim izložbe „500 godina prvog sačuvanog dokumenta o Marinu Držiću” i „Držić na kazališnim plakatima” te edukativne programe, uključujući dugogodišnji projekt „Držić u očima gimnazijalaca”.⁶⁶

Dubrovački muzeji

Kao disperzivni muzejski sustav, Dubrovački muzeji razvijaju izložbenu, istraživačku i edukativnu djelatnost te planiraju pet izložbi iz vlastitog fundusa, ugošćivanje dviju izložbi drugih institucija i gostovanje vlastite izložbe, uz redovitu nabavu i obradu muzejske građe.⁶⁷

Muzej Domovinskog rata Dubrovnik

Ovaj specijalizirani povijesni muzej razvija program prikupljanja i obrade građe, stalnu izložbu „Dubrovnik u Domovinskom ratu 1991. – 1995.”, edukativna vodstva te radove na obnovi tvrđave Imperijal te razradu koncepcije budućeg stalnog postava.⁶⁸

Prirodoslovni muzej Dubrovnik

Razvija izložbeni i edukativni program, među ostalim dvije izložbe (autorsku te gostujuću „Priroda i tehnika” Muzeja Slavonije), radionice i igraonice te edukativni program „Most za znanost”.⁶⁹

Umjetnička galerija Dubrovnik

Donosi godišnji izložbeni program s približno dvanaest izložbi, edukativne programe te muzejske publikacije, uključujući prvi vodič za djecu i mlade utemeljen na dubrovačkom kolorističkom slikarstvu Dulčića, Masle i Pulitike.⁷⁰

Kinematografi Dubrovnik

Održavaju cjelogodišnji filmski program s približno tisuću projekcija godišnje te edukacijske programe, revije i festivale, među kojima su „DUFF: međunarodni festival za djecu i mlade” i „Kino bez granica”, uz sudjelovanje u europskom projektu REEL programa Interreg Italija – Hrvatska.⁷¹

⁶⁶ <https://muzej-marindrzcic.eu/>

⁶⁷ <https://www.dumus.hr/>

⁶⁸ <https://mdrd.hr/>

⁶⁹ <https://pmd.hr/hr/pocetna/>

⁷⁰ <https://www.ugdubrovnik.hr/?file=naslovna>

⁷¹ <https://kinematografi.org/>

Ostali kulturni programi prema područjima kulturnih vijeća

Drugu cjelinu kulturne produkcije čine programi izvan djelatnosti ustanova, koje predlažu umjetničke organizacije, udruge, samostalni umjetnici, umjetnički obrti i druge pravne osobe, a vrednuju ih nadležna kulturna vijeća. U nastavku se donosi cjeloviti popis sufinanciranih programa po pet područja, za svaku godinu od 2023. do 2026., uz sažeto očitavanje razvojnih obilježja svakog područja.

Glazbena djelatnost

Glazbena je djelatnost najopsežnije i najstabilnije područje. Kroz sve četiri godine prepoznatljiva je čvrsta jezgra ponovljenih programa, među kojima su godišnji programi gradskih amaterskih i komornih sastava (Gradska glazba Dubrovnik, KUD Komolac, KUU Izvor Zaton, Mješoviti zbor Libertas, Ženska klapa FA Lindo, Dubrovački komorni zbor), ciklusi Glazbene radionice Sorgo i Dubrovačkog gudačkog kvarteta te programi „Opera u Umjetničkoj školi” i „Festa”. Razvojno obilježje vidljivo u posljednjim godinama jest umnažanje programa istog nositelja, koji djelatnost diferencira na redoviti program, gostovanja te nabavu opreme i odora, kao i jačanje festivalskog sloja (Ljeto na Orsuli, Dubrovnik Music Week, Ponta Lopud Jazz Festival, Festival Sentimento, Lafodia). Glazbena djelatnost jedno je od ključnih identitetskih i razvojnih uporišta kulturnog života Dubrovnika jer povezuje tradicijske izraze, amatersko stvaralaštvo, profesionalnu koncertnu produkciju, komorne cikluse i festivalske formate.

Programi 2023.

- Udruga Aklapela: festival „Aklapela”
- Dubrovnik partner d.o.o.: „Ponta Lopud Jazz Festival”
- Klavirski trio Dubrovnik: ciklus koncerata klasične glazbe u sklopu manifestacije „Lopudsko ljeto”
- Hrvatsko-austrijsko društvo Dubrovnik: gostovanje u Salzburgu s

projektom „Druga strana povijesti”

- Udruga Sve ostalo je glazba: „Renesansni vrt: interpretacija baštine”
- Adrian Ivičević: glazbeni projekt „De:Clasiffy”
- Udruga PROMO ART: radionica pisanja priča i glazbe
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: „Opera u Umjetničkoj školi”
- KUD Ivo Kuljevan Lopud: koncerti tamburaškog sastava
- Obrt Pikatabar: koncert Pauline Đapo i Stefani Grbić
- Hrvatska matica iseljenika: „Susret Hrvata Italije”
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus „7 Times Bach & Sorgo & Locals”
- Dubrovački gudački kvartet: „Glazba dubrovačkih salona”
- Mješoviti zbor Libertas: godišnji glazbeni program
- KUU Izvor Zaton: godišnji program
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Pjevamo iz sveg glasa”
- KUD Komolac: godišnji program
- Ženska klapa FA Lindo: godišnji glazbeni program
- Dubrovački komorni zbor: godišnji glazbeni program
- Ivana Jelača: glazbeni projekt „Moj san”
- Udruga FESTA Dubrovnik: „Festa 2023.”
- Gradska glazba Dubrovnik: godišnji program

Programi 2024.

- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Pjevamo i dvoglasno”
- Dubrovnik partner d.o.o.: „Ponta Lopud Jazz Festival”
- Klavirski trio Dubrovnik: ciklus koncerata klasične glazbe u sklopu manifestacije „Lopudsko ljeto”
- Udruga Sve ostalo je glazba: glazbeni projekt „Druga strana povijesti”
- Udruga Sve ostalo je glazba: „Renesansni vrt: interpretacija baštine”
- Udruga Dubrovnik 33/45: „Kako smo slušali glazbu”
- Udruga PROMO-ART: „Čarobni muzej” (priča i koncert za mlade)
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: „Opera u Umjetničkoj školi”
- KUD Ivo Kuljevan Lopud: koncerti tamburaškog sastava
- Obrt Pikatabar: koncert klasične glazbe „Paulina Đapo i prijatelji”
- Hrvatska matica iseljenika: „Susret Hrvata Italije”
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus „7 Times Bach & Sorgo & Us”
- Dubrovački gudački kvartet: koncertni ciklus „Glazbeni salon”
- Mješoviti zbor Libertas: godišnji glazbeni program

- KUU Izvor Zaton: godišnji program
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Disanje, pjevanje, šuškanje, lupkanje i cupkanje”
- KUD Komolac: godišnji program
- Ženska klapa FA Lindo: godišnji glazbeni program
- Dubrovački komorni zbor: godišnji glazbeni program
- Družba Braća hrvatskog zmaja: predstavljanje notnih izdanja Živka Ključke uz koncertni nastup
- Udruga FESTA Dubrovnik: „Festa 2024.”
- Gradska glazba Dubrovnik: godišnji program
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus „Pianoforte & Strings”
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus „Studen festival”
- Klavirski trio Dubrovnik: koncert u Beču
- Klavirski trio Dubrovnik: koncert u Bruxellesu
- Klapa Kaše: snimanje nosača zvuka
- Eva Šulić Brajčić: recital s glazbenikom Davidom Vukovićem
- Željko Čatić: predstavljanje projekta „Prva dubrovačka violina”
- Obrt Tehno servis: „Ljeto na Orsuli 2024.”
- Udruga Dubrovnik 33/45: festival „Record Store Day”

Programi 2025.

- Dubrovački komorni zbor: godišnji glazbeni program
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: „Opera u Umjetničkoj školi”
- KUD Komolac: godišnji program
- Obrt Pikatabar: koncert Pauline Đapo
- Dubrovački gudački kvartet: koncertni ciklus „Glazbeni salon”
- Hrvatska matica iseljenika: „Tragom hrvatskih blaženika”
- Ponta Lopud festival j.d.o.o.: „Ponta Lopud Jazz Festival”
- Udruga Sve ostalo je glazba: „4 Stanze / 1 Salon: interpretacije baštine”
- Udruga FESTA Dubrovnik: „Festa 2025.”
- Ženska klapa FA Lindo: godišnji glazbeni program
- Glazbena radionica Sorgo: koncerti duhovne glazbe
- Glazbena radionica Sorgo: koncerti na Lopudu
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus koncerata „Vivaldi & Sorgo & Us”
- Udruga Mješoviti pjevački zbor „Sveti Križ”: godišnji program

- Udruga Dubrovnik 33/45: festival „Dani vinila 2025.”
- Centrum d.o.o.: „Ljeto na Orsuli 2025.”
- Ljubav d.o.o.: „Dubrovnik Music Week”
- Družba Braća hrvatskog zmaja: obilježavanje stote obljetnice Zmajskog stola u Dubrovniku (1925. – 2025.)
- Mješoviti zbor Libertas: godišnji glazbeni program
- Mješoviti zbor Libertas: suradnja sa zborom Bruder Klaus
- KUU Izvor Zaton: godišnji program
- Udruga Sve ostalo je glazba: glazbeni projekt „Druga strana povijesti”
- Udruga Dubrovnik 33/45: godišnji glazbeni program
- Udruga za promicanje klapskog pjevanja Klapa Amfora: obljetnički koncert
- Aria Artis d.o.o.: „Festival Sentimento 2025.”
- Gradska glazba Dubrovnik: godišnji program
- Gradska glazba Dubrovnik: nabava i obnova odora i glazbenih instrumenata
- Gradska glazba Dubrovnik: sudjelovanje Hrvatske gradske glazbe Vis na Festi svetoga Vlaha
- Pučki zbor Konavle: „Tko želi pjevati, vazda će pronaći pjesmu”
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Disanje, pjevanje, šuškanje, lupkanje i cupkanje 2”
- Klavirski trio Dubrovnik: ciklus komornih koncerata klasične glazbe u sklopu manifestacije „Lopudsko ljeto 2025.”
- Klavirski trio Dubrovnik: koncert u Beču
- Klavirski trio Dubrovnik: koncert u Zagrebu
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Pjevamo koliko god možemo”
- Udruga studenata Dubrovnika Libertas: godišnji program klape Figurin

Programi 2026.

- Jelica Valjalo Kaporelo: „Codex Sorgo”
- Ženska klapa FA Lindo: godišnji glazbeni program
- Udruga Aval: „Glazbeni skup 2026.”
- Udruga Trubadur: „Ulicama moga Grada: Večeri Đela Jusića”
- Centrum d.o.o.: „Ljeto na Orsuli 2026.”
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: „Disanje, pjevanje, šuškanje, lupkanje i

- cupkanje 3"
- Pučki zbor Konavle: „Tko želi pjevati, vazda će pronaći pjesmu"
- Udruga studenata Dubrovnika Libertas: godišnji program klape Figurin
- Udruga Dubrovnik 33/45: „Dani vinila 2026."
- Udruga FESTA Dubrovnik: „Festa 2026."
- Glazbena radionica Sorgo: glazbeni ciklus „Studen festival"
- Glazbena radionica Sorgo: uskršnji koncerti „J. S. Bach: Kantata BWV 146"
- Glazbena radionica Sorgo: ciklus „7 times Sorgo, Winds & Piano"
- Obrt Pikatabar: koncert Pauline Đapo
- Dubrovački gudački kvartet: koncertni ciklus „Glazbeni salon"
- Udruga Dubrovnik 33/45: „Zimski sajam gramofonskih ploča i ostalih nosača zvuka"
- Mješovita klapa Mareta: nabava odora za nastupe
- Dječji zbor Dubrovnik: „S pjesmom je sve ljepše"
- Klapa Ortenca: godišnji glazbeni program
- Udruga Sve ostalo je glazba: „Druga strana povijesti"
- Hrvatska udruga glazbenih organizatora: snimanje i izdavanje nosača zvuka „Miševi i mačke naglavačke!"
- Udruga Mješoviti pjevački zbor „Sveti Križ": redovni godišnji program i gostovanje
- Dubrovački komorni zbor: godišnji program
- Obrt Izvorišta: program „Izvorišta u Teatru"
- Mješoviti zbor Libertas: godišnji program
- Klapa Ortenca: nabava glazbene opreme i odora
- Zbor Blasius: godišnji program
- Zbor Blasius: glazbena radionica
- Hrvatska matica iseljenika: „Čuvari tradicijske baštine i hrvatskog nacionalnog identiteta u Crnoj Gori"
- Dubrovnik partner d.o.o.: „Ponta Lopud Jazz Festival 2026."
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: „Opera u Umjetničkoj školi"
- KUD Ivo Kuljevan: redovni rad tamburaškog sastava
- Klapa Kaše: nabava novih klapskih odijela
- Gradska glazba Dubrovnik: godišnji program
- Gradska glazba Dubrovnik: program suradnje i gostovanja
- Gradska glazba Dubrovnik: nabava i održavanje odora i glazbenih instrumenata
- Marija Grazio: glazbena stručna kritika
- KUD Komolac: godišnji program
- KUU Izvor Zaton: godišnji program
- Obrt „Lovac na čudesa": produkcija albuma i turneja glazbenog sastava Silente
- Klavirski trio Dubrovnik: „Festival klasične glazbe Lafodia"
- Ljubav d.o.o.: „Dubrovnik Music Week"

Dramska i plesna djelatnost te izvedbene umjetnosti

Dramsko, plesno i izvedbeno područje počiva na stabilnoj jezgri (Scena Karantena, Midsummer Scene, Mali festival lutkarstva „Pupica”, godišnji programi Studentskog teatra Lero, plesnih studija i Mažoretkinja). Razvojna su obilježja postojano prisustvo plesne produkcije (Step'n'Jazz, Studio Stage, Baletissimo, DuPoint) te jačanje uključivih programa usmjerenih ranjivim skupinama, vidljivo u dosljednom sufinanciranju projekta „Integralno kazalište” i u pridruženom projektu „Ključić za uključenost” iz 2026. godine.

Posebnu vrijednost djelatnosti predstavlja razvijena mreža plesnih i participativnih programa koji uključuju djecu, mlade i osobe s različitim potrebama, čime izvedbene umjetnosti ostvaruju važnu društvenu funkciju izvan profesionalne produkcije.

Programi 2023.

- Art radionica Lazareti: „Scena Karantena”
- Artur Sebastian design: „Dubrovački karnevo i gostovanja”
- Kulturno društvo Aster: Mali festival lutkarstva „Pupica”
- Brilliant Events d.o.o.: „Midsummer Scene 2023.”
- HKD Napredak Dubrovnik: kazališna predstava „Glasnogovornik”
- Kazališni studio: ljetna kazališna radionica za mlade „Frančezarije”
- Kazališna družina Kolarin: godišnji program
- KUD Ivo Kuljevan: baletni seminar na Lopudu
- Studentski teatar Lero: „Toliko o pticama”
- Studentski teatar Lero: „Čitanje Grada”
- Studentski teatar Lero: „Uspavana ljepotica”
- Mažoretkinje Grada Dubrovnika: godišnji program
- Plesni studio Step'n'Jazz: godišnji program
- Plesni studio Step'n'Jazz: plesna predstava „Latin x Step”
- Plesni studio Step'n'Jazz: „Dubrovnik Dance Festival”
- Plesno-rekreacijski studio Dubrovnik: „International Dance Open Dubrovnik”

- Udruga „Poseban prijatelj” Dubrovnik: „Integralno kazalište”
- Studio Stage: godišnji plesni program
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: karnevalski program
- Udruga Domino: festival „Perforacije” u Dubrovniku

Programi 2024.

- Art radionica Lazareti: „Scena Karantena 2024.”
- Kulturno društvo Aster: Mali festival lutkarstva „Pupica”
- Brilliant Events d.o.o.: „Midsummer Scene 2024.”
- HKD Napredak Dubrovnik: kazališna predstava „U ime oca”
- Kazališna družina Kolarin: godišnji program
- KUD Ivo Kuljevan: baletni seminar i predstava
- Studentski teatar Lero: „Snovi izgubljenih godina”
- Studentski teatar Lero: „Čitanje Grada”
- Studentski teatar Lero: „Grad na dlanu Parca”
- Udruga Mažoretkinje Grada Dubrovnika: godišnji program
- Plesni studio Step'n'Jazz: godišnji program
- Plesni studio Step'n'Jazz: „Dubrovnik Dance Festival 2024.”
- Dalmata Aeterna d.o.o.: „WADF Svjetsko prvenstvo u Dubrovniku 2024.”
- Udruga „Poseban prijatelj” Dubrovnik: „Integralno kazalište”
- Umjetnička organizacija Genijator: „Između nas 3”
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: karnevalski program 2024.
- Udruga Domino: gostovanje festivala „Perforacije” u Dubrovniku

Programi 2025.

- Artur Sebastian design: „Karnevalski program 2025.”
- Art radionica Lazareti: „Scena Karantena”
- KUU Izvor Zaton: cjelogodišnji program „Mali lindo Zaton”
- Studio Stage: plesni projekt „pleDUs”
- Studio Stage: godišnji plesni program
- Udruga „Poseban prijatelj” Dubrovnik: „Integralno kazalište”

- Plesni studio Step'n'Jazz: „Dubrovnik Dance Festival”
- Plesni studio Step'n'Jazz: godišnji program
- Udruga Mažoretkinje Grada Dubrovnika: godišnji program
- Studentski teatar Lero: „Sjećanje na ljubičaste kiše”
- Studentski teatar Lero: „Igre moga djetinjstva” (Čitanje Grada VIII.)
- Studentski teatar Lero: „Podzemni dvorac”
- Brilliant Events d.o.o.: „Midsummer Scene”
- Kazališna družina Kolarin: godišnji program
- Kulturno društvo Aster: Mali festival lutkarstva „Pupica”
- Plesni studio Baletissimo: „Balet na otoku”

- Udruga Domino: gostovanje programa festivala „Perforacije” u Dubrovniku
- Udruga „Poseban prijatelj” Dubrovnik: „Integralno kazalište”
- Udruga „Poseban prijatelj” Dubrovnik: „Ključić za uključenost”

Programi 2026.

- Art radionica Lazareti: „Scena Karantena”
- Kulturno društvo Aster: Mali festival lutkarstva „Pupica”
- Plesni studio Baletissimo: „Balet na otoku”
- Brilliant Events d.o.o.: „Midsummer Scene 2026.”
- Brilliant Events d.o.o.: „Čarobnjak u špilji”
- Kazališna družina Kolarin: „Dubrovačka riječ, inspiracija kazališnih amatera”
- KUD Ivo Kuljevan: dramske radionice i izvedba predstave
- KUU Izvor Zaton: cjelogodišnji program „Mali ludo Zaton”
- Studentski teatar Lero: „Zla kob zaborava: dubrovački ratni dnevnik” (Čitanje Grada IX.)
- Studentski teatar Lero: „Cjelov od rozolina”
- Studentski teatar Lero: „Rascvjetani dardin”
- Udruga Mažoretkinje Grada Dubrovnika: godišnji program
- Plesni studio DuPoint: godišnji program 2026.
- Plesni studio Step'n'Jazz: „Dubrovnik Dance Festival 2026.”
- Plesni studio Step'n'Jazz: mjuzikl „Echoes and Footprints”
- Plesni studio Step'n'Jazz: godišnji program 2026.
- Studio Stage: godišnji plesni program
- Studio Stage: projekt „pleDUs”
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: „Sedam dana Lokruma”

Knjižnično-izdavačka djelatnost

Knjižnično-izdavačka djelatnost izrazito je raznovrsna i autorski razgranata, s velikim udjelom pojedinačnih izdavačkih projekata (monografije, zbirke pjesama, prijevodi, slikovnice) uz stabilne godišnje izdavačke programe ustanovljenih nositelja (Matica hrvatska, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Društvo dubrovačkih pisaca, časopis „Dubrovački horizonti“). Razvojno je obilježje rast broja nositelja i naslova prema 2026. godini te jačanje programske, a ne samo izdavačke dimenzije područja, vidljivo u okruglim stolovima, tribinama i festivalu „Grad od riječi“.

Značajan dio izdavačke produkcije usmjeren je na istraživanje, dokumentiranje i interpretaciju lokalne povijesti, jezika, književnosti i kulturne baštine, čime ovo područje ima važnu ulogu u očuvanju i prijenosu kulturnog identiteta Dubrovnika.

Programi 2023.

- Društvo dubrovačkih pisaca: godišnji izdavački program
- Stanislava Nikolić Aras: književna radionica za mlade
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: edukativni program „Upoznajmo Gundulića“
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: tisak slikovnice „Paskoje Miličević, inženjer i graditelj“
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: godišnji izdavački program
- Dubravko Kovačević: knjiga „Sveti Vlaho i njegovi festanjuli“
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: „Dubrovački spomenar“
- Udruga DART: knjiga „Endemska gušterica“
- Artur Sebastian design: knjiga „Rat u Gradu“
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: monografija povodom 30. obljetnice Slikarskog odjela
- Družba Braća hrvatskog zmaja: predavanje uz prezentaciju (Vladimir Paar)
- Družba Braća hrvatskog zmaja: predavanje Ante Radonića
- Petra Jelača: godišnja kazališna kritika

- Društvo Dubrovčana i prijatelja dubrovačke starine u Zagrebu: časopis „Dubrovački horizonti“
- HKD Napredak Dubrovnik: ciklus predavanja „Mjesto i uloga Dubrovnika u hrvatskoj političkoj, kulturnoj i književnoj povijesti“
- Ljetna škola filma Šipan: monografija „20 godina Ljetne škole filma Šipan“
- Udruga Mjera: časopis „Mjera“
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: slikovnica „Vlahove priče“
- Ratimir Carević: zbirka priča „Vojničke avanture“
- Udruga Audiovizualni centar Dubrovnik: roman „Prolaz na jugoistok“
- Lucija Kovačević: knjiga „Snažne godine“
- Udruga za povijest, tradiciju i europske vrijednosti EU Clio: monografija „Beogradske tajne I. svjetskog rata“
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: godišnji izdavački program

Programi 2024.

- Kulturtreger: „Književna transversala: Booksa i Lazareti“
- Monika Grdiša Asić: „My Dubrovnik Vacation Journal“
- Slavka Jurić: tiskanje zbirke pjesama
- Institut Latina et Graeca: „Latinske pjesme Đura Hidže“
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: godišnji izdavački program
- Metafizika d.o.o.: tisak knjige „Razgovori o Jupi“
- Metafizika d.o.o.: predstavljanje knjige „Razgovori o Jupi“
- Udruga „Poseban prijatelj“ Dubrovnik: ilustrirana knjiga za djecu „Mi, superjunaci“
- Marija Lučić: zbirka pjesama „Dubrovnik narančama ozaren“
- Društvo dubrovačkih pisaca: godišnji izdavački program
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: „Sedamdeset godina dubrovačke glazbene scene“
- Petra Jelača: godišnja kazališna kritika
- Društvo Dubrovčana i prijatelja dubrovačke starine u Zagrebu: časopis „Dubrovački horizonti“
- HKD Napredak Dubrovnik: „Književni i kazališni razgovori s Mirom Gavranom“
- HKD Napredak Dubrovnik: predstavljanje zbornika „Trebinjsko-

- mrkanska biskupija"
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: knjiga „U dodiru s vjetrom"
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: „Dubrovački spomenar 2024."
- Danijela Crljen: prijevod romana „Strah od kupine" na engleski jezik
- Nada Zec Ivanović: dvojezična monografija „Šest likovnih ciklusa Nade Zec Ivanović"
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: obilježavanje 70 godina Ogranaka
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: godišnji izdavački program

Programi 2025.

- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: godišnji izdavački program
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: kulturni festival „Grad od riječi"
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: tisak knjige „Priče iz Držića"
- HKD Napredak Dubrovnik: predstavljanje dvotomnog zbornika „Magistra famosa"
- HKD Napredak Dubrovnik: okrugli stol „Natalitet u Dubrovniku kroz prošlost i demografske perspektive za budućnost"
- HKD Napredak Dubrovnik: okrugli stol „Obilježavanje 1100. obljetnice hrvatskog kraljevstva (925. – 2025.)"
- Hrvatsko-francusko društvo Francuska alijansa Dubrovnik: „Jurica Pavičić, hrvatski autor u francuskom prijevodu"
- Antun Karaman: likovna monografija „Ivo Dulčić: korifej hrvatske moderne sakralne umjetnosti"
- Udruga Et Ješua: promocija knjige „260 dana"
- Udruga Et Ješua: edukativni program „Mirotvorac"
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: „Dubrovački spomenar 2025."
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: tisak romana „Selo duhova"
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: godišnji izdavački program
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: časopis „Dubrovnik Annals" (prijevod na engleski)
- Artur Sebastian design: novo izdanje knjige „Rat u Gradu" na

talijanskom jeziku

- Udruga „Poseban prijatelj" Dubrovnik: tisak knjige „Obične pjesme za neobičnu djecu"
- Ponta Lopud festival j.d.o.o.: „Ponta Lopud Book Bridge"
- Nives Sertić: umjetnička knjiga „Trilogija pogleda"
- Udruga Audiovizualni centar Dubrovnik: tisak drame „Luko: dubrovačka ratna suza"
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: publikacija povodom dvadesete obljetnice djelovanja
- Petra Jelača: godišnja kazališna kritika
- Antun Nodilo: zbirka filozofskih eseja u dvije knjige
- Artur Sebastian design: knjiga „Dubrovnik" Osvalda Cavandolija

Programi 2026.

- Kulturno-obrazovna udruga „Govorimo dubrovački": izdavački projekt „Dubrovčica 2"
- Kulturno-obrazovna udruga „Govorimo dubrovački": izdavački projekt „Lerovčica"
- Umjetnička organizacija Genijator: izdavački projekt „Kameni grad od papira"
- Hrvatsko društvo klasičnih filologa: „Euroclassica Academia Ragusina"
- Kulturno-obrazovna udruga „Govorimo dubrovački": izdavački projekt „Parčeva kuharica"
- Jelica Valjalo Kaporelo: zbornik radova s međunarodne znanstvene i umjetničke konferencije „Sorgo 290"
- Antun Nodilo: knjiga filozofskih eseja „Put u raj"
- Centar za karijere mladih Dubrovnik: projekt „LibriEXPO Dubrovnik"
- Kulturno-prosvjetno društvo „Primorac": „XIV. Zbornik Dubrovačkog primorja i otoka"
- Vedran Benić: knjiga „Igre u mom srcu"
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: kulturni festival „Grad od riječi"
- Dubravko Kovačević: knjiga „Prva elektrotehnička škola u Dubrovniku 1961. – 1965."
- Nikica Anić: zbirka poezije „Kovčezi"
- Tina Gverović: umjetnička knjiga „Prostor za bilježenje"

- Udruga Val kulture: monografsko izdanje „Priča o Žuljani“
- HKD Napredak Dubrovnik: okrugli stol „Dubrovački turizam pred izazovima budućnosti: koliko smo spremni za održivi razvoj?“
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: roman „Sjećanje me drži budnom“
- Udruga samostalnih umjetnika Dubrovnik / Ana Bašić: „Dubrovački spomenar 2026.“
- Petra Jelača: godišnja kazališna kritika
- Ponta Lopud festival j.d.o.o.: projekt „Ponta Lopud Book Bridge“
- Društvo hrvatskih književnika, Južnohrvatski ogranak: „Međudržavni susret hrvatske književnosti u Dubrovniku“
- Lucija Kovačević: knjiga pjesama i pripovijetki „Maslina“
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: godišnji izdavački program
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: prijevod komedije „Ribarske svade“
- Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik: godišnji izdavački program
- Zavod za povijesne znanosti HAZU: časopis „Dubrovnik Annals“ (prijevod na engleski)
- Anabel Zanze: umjetnička knjiga „Slovo svijet / Letterworld“
- HKD Napredak Dubrovnik: javna tribina „Dubrovnik i Bad Homburg“
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: publikacija „Govor po našku“
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: publikacija „20 godina djelovanja udruge“
- Slavka Jurić: prijevod zbirke pjesama
- HKD Napredak Dubrovnik: znanstveno predavanje „Kako stres oblikuje naše zdravlje“

Audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture

Audiovizualno je područje brojčano najmanje, ali programski usidreno u nekoliko trajnih nositelja: Ljetna škola filma Šipan, filmski festival „Ponta Lopud“, godišnji program Medijateke Flora, dokumentaristički ciklus „Sjećanje grada“ te projekt „The Rest is Music“. Razvojno se obilježje očituje u postupnom širenju prema novim medijskim formama i serijalnoj produkciji, što potvrđuju filmski serijal, multimedijalne instalacije i digitalni projekti u 2025. i 2026. godini.

Iako je brojčano najmanje, audiovizualno područje ima važan razvojni potencijal za nove medijske forme, filmsku pismenost, digitalne sadržaje i povezivanje kulture s mladom publikom.

Programi 2023.

- Udruga za promociju medijske kulture Luža: godišnji program rada
- Udruga Sve ostalo je glazba: „#therestismusic 2023.“
- Dubrovnik partner d.o.o.: „Ponta Lopud festival“
- Škola filma Šipan: „20. jubilara Ljetna škola filma Šipan“
- Metafizika d.o.o.: „Sjećanje grada: Godine COVIDA“
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: godišnji program Medijateke Flora
- Udruga za medijsko stvaralaštvo i kulturne aktivnosti Izvan fokusa: kratkometražni igrani film „Prema vjetru“
- Fotoklub Marin Getaldić: godišnji program radionica fotografije

Programi 2024.

- Udruga Audiovizualni centar Dubrovnik: dokumentarni film „Tragom Federika Glavića“
- Udruga Sve ostalo je glazba: projekt „The Rest is Music 2024.“
- Dubrovnik Partner d.o.o.: „Ponta Lopud festival“
- Škola filma Šipan: „21. Ljetna škola filma Šipan“
- Metafizika d.o.o.: „Sjećanje grada: Jadran Gamulin, dubrovački jedriličar“
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: godišnji program Medijateke Flora

- Kulturno-umjetnička udruga PROMO-ART: „Videoigranje s umjetnošću”
- Ivana Pegan Baće: „Radio walk: Uvala nekad i danas”
- DEŠA: dokumentarni film „30 godina DEŠE”
- Mariana Pende: umjetnička knjiga „Dance de Luxe: Olaf Nicolai – Mariana Pende”
- Ivana Jelavić: multimedijalni projekt „Grad”

Programi 2025.

- Škola filma Šipan: „Ljetna škola filma Šipan”
- Škola filma Šipan: kratki dokumentarni film „Posljednji dalmatinski težak”
- Dubrovnik Partner d.o.o.: filmski festival „Ponta Lopud”
- Udruga Sve ostalo je glazba: „#therestismusic (The Rest is Music) 2025.”
- Metafizika d.o.o.: „Sjećanje grada: Miše Martinović”
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: godišnji program Medijateke Flora
- Iris Lobaš Kukavičić: multimedijalna ambijentalna instalacija „Blue Scream”
- Opis film d.o.o.: dokumentarni film „Priča s Prijekog”
- Vesna Muhoberac: „Festival M&M: Četvrti Mićini dani”
- AB atelier, obrt za umjetnost i restauraciju: projekt „Bilo jednom na Pustijerni”

Programi 2026.

- Dubrovnik Partner d.o.o.: „Ponta Lopud festival 2026.”
- Škola filma Šipan: „23. Ljetna škola filma Šipan 2026.”
- Art radionica Lazareti: „Tri priče iz Dubrovnika”
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU): godišnji program Medijateke Flora
- Vesna Muhoberac: „Festival M&M: Peti Mićini dani”
- Woodz production d.o.o.: kratkometražni igrani film „Vanculeti”
- Udruga Sve ostalo je glazba: „therestismusic 2026.”
- Udruga Trubadur: dokumentarno-obrazovni filmski serijal „Heroji iz sjene”

- Udruga DEŠA: „Web'n create”
- Audiovizualni centar Dubrovnik: pretprodukcija dokumentarnog filma „Tragom Iva Račića”
- Centar UP2DATE: „Dubrovnik2go”
- Centar za dramsku umjetnost: kratkometražni igrani film „Suhi Vrt / Hortus Siccus”

Muzejsko-galerijska djelatnost, likovna umjetnost te zaštita i očuvanje kulturne baštine

Muzejsko-galerijsko, likovno i baštinsko područje obilježeno je jakim likovnom produkcijom (samostalne i skupne izložbe članova i pojedinaca) te postojanim baštinskim programima, među kojima se izdvajaju „Galerija Otok” i godišnji izložbeni program Galerije Flora te „Očuvanje tradicije trombunjerstva” kao trajni programi nematerijalne baštine. Razvojno je obilježje vidljiv rast udjela individualnih autorskih izložbi prema 2026. godini te postupno povezivanje izložbene djelatnosti s edukacijom i razvojem publike.

Područje karakterizira istodobna prisutnost suvremene umjetničke produkcije i programa očuvanja materijalne i nematerijalne baštine. Povezanost suvremene umjetničke produkcije, baštinskih sadržaja i edukativnih programa čini ovo područje važnim za razvoj publike i suvremeno razumijevanje kulturne baštine Dubrovnika.

Programi 2023.

- Art radionica Lazareti: „Galerija Otok”
- Art radionica Lazareti: nabava galerijske opreme
- Manifestacija „Najbolji u baštini / The Best in Heritage”
- Dječji zbor Dubrovnik: radionica „Kolende i Božićne pjesme”
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: godišnji izložbeni program Galerije Flora
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: „CONCEPT STORE i klub prijatelja Flore”
- Dubrovačka udruga likovnih umjetnika (DULU): izložbe likovnih radova članova
- Društvo dubrovačkih trombunjera: „Očuvanje tradicije trombunjerstva”
- Majeutika d.o.o. (Muzej crvene povijesti): izložbeni program za 2023.
- Udruga Kalamota: „Kalamota Art Festival 2023.”
- Umjetnički studio Kantunić: „Strip i bajka”
- Dubravka Lošić: kritička retrospektiva
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: izložba povodom 30. obljetnice

Slikarskog odjela

- DEŠA: baštinski projekt „Hod kroz gastronomsku godinu”
- DEŠA: projekt „Made in Bashtina”
- Marija (Marijana) Vukić Pende: umjetnički projekt „Dance de Lux”

Programi 2024.

- Majeutika d.o.o. (Muzej crvene povijesti): godišnji edukativni program
- Majeutika d.o.o. (Muzej crvene povijesti): godišnji izložbeni program
- Mara Bratoš Kušelj: izložba „Lopudski portreti”
- Iva Laterza Obuljen: izložba u Balama (Istra)
- Noemi Čotić: izložba „Izoliranost”
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: godišnji izložbeni program Galerije mladih UŠLS
- Art radionica Lazareti: „Galerija Otok 2024. // 35 godina ARL”
- Art radionica Lazareti: „Kolektivni esej o prostoru i mjestu”
- DEŠA: godišnji program „DEŠINA kokula”
- Udruga Dječji zbor Dubrovnik: radionica „Kolende i Božićne pjesme”
- Društvo dubrovačkih trombunjera: „Očuvanje tradicije trombunjerstva”
- Dubrovačka udruga likovnih umjetnika (DULU): tematske likovne izložbe članova
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: godišnji izložbeni program Galerije Flora
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik: nabava muzejsko-galerijske opreme
- Helena Puhara: kritički osvrt na program Galerije Flora i Medijateke
- Katija Živković: projekt „Pazija”
- Katarina Alamat Kusijanović: samostalna izložba „MEDUZA”
- Josipa Vlašić: samostalna izložba „UNIŠTENJE / ANNIHILATION”
- Umjetnički studio Kantunić: edukativno-zabavni program crtanja i slikanja
- Dubrovačka biskupija: predavanje „350. obljetnica povratka relikvije ruke svetoga Vlahu u Dubrovnik”
- Umjetnička organizacija Genijator: umjetnički projekt „Žena koja trči s kornjačama”

Programi 2025.

- Ivana Miloglav Ivanković: umjetničko djelo „Memories of humanity”
- Majeutika d.o.o. (Muzej crvene povijesti): godišnji izložbeni program
- Suvremena umjetnost Dubrovnik d.o.o.: tečaj kiparstva za mlade i odrasle
- Iva Laterza Obuljen: samostalna umjetnička izložba „Fuzija”
- Dubravka Lošić: umjetničke instalacije „Kosi let” i „Libertas Bells”
- Dubravka Lošić: pojedinačna izložba „Libertas Bells”
- Umjetnička škola Luke Sorkočevića: godišnji izložbeni program Galerije mladih UŠLS
- Art radionica Lazareti: program „ARHIVATHON”
- Art radionica Lazareti: „Galerija Otok 2025.”
- DEŠA: projekt „Web'n create”
- Dječji zbor Dubrovnik: radionica „Kolende i božićne pjesme”
- Društvo dubrovačkih trombunjera: „Očuvanje tradicije trombunjerstva”
- Dubrovačka udruga likovnih umjetnika (DULU): godišnji izložbeni program
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU): godišnji program Galerije Flora
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU): projekt sustavnog dokumentiranja arhivske građe
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: karnevalski program 2025.
- Dubrovačka art udruga bez granica DART: edukativni programi i radionice uz izložbu Petre Held Potočnjak
- Katarina Alamat Kusijanović: izložba u Beču
- Udruga Et Ješua: kulturni program „Grazia cammina”
- Tina Gverović: umjetničko djelo „Nivoi u porastu”
- Umjetnički studio Kantunić: edukativno-zabavni program crtanja i slikanja
- AB atelier, obrt za umjetnost i restauraciju: interaktivne radionice „Molim te zapiši”
- Umjetnička organizacija Genijator: godišnji izložbeni program „Prostor za”

Programi 2026.

- Majeutika d.o.o. (Muzej crvene povijesti): godišnji izložbeni program
- Art radionica Lazareti: „Galerija Otok 2026.”
- Dječji zbor Dubrovnik: radionica „Kolende i Božićne pjesme”
- Društvo dubrovačkih trombunjera: „Očuvanje tradicije trombunjerstva”
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU): godišnji izložbeni program Galerije Flora u 2026.
- Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Dubrovnik (HDLUDU): edukativni programi i programi razvoja publike
- Umjetnički studio Kantunić: edukativno-zabavni program crtanja i slikanja
- Umjetnička organizacija Genijator: godišnji izložbeni program „Prostor za”
- Dubravka Lošić: samostalna izložba „Libertas Bells”
- Dubravka Lošić: produkcija skulptura i keramike
- Udruga Audiovizualni centar Dubrovnik: „Nikola Tesla: čovjek koji je rasvijetlio svijet”
- Suvremena umjetnost Dubrovnik d.o.o.: „Zbirka različitih problema: tečaj apstraktnog slikanja”
- Dubrovačka udruga likovnih umjetnika (DULU): izložbe članova
- Hrvatska matica iseljenika, Podružnica Dubrovnik: izložba fotografija „Grad, miri i nebeski nemiri”
- Ivana Pegan: serija radova „Sentimental value”
- Mihaela Rašica: samostalna izložba „Nebo iznad Dubrovnika”
- Katarina Ivanišin Kardum: produkcija i izvedba novih radova za samostalnu izložbu
- Mara Bratoš Kušelj: „Skrivena mjesta Grada”
- Nives Sertić: „Pejzaži: modularna instalacija”
- Nives Sertić: produkcija fotografija iz ciklusa „Pejzaži”
- Ivana Gillé: izložba slika „Mare Tranquillitatis”
- Ivana Gillé: dječje likovne radionice GK Mokošica
- Udruga Et Ješua, „Milosna šetnica”

Analitički osvrt na brojčani pregled i selektivnost vrednovanja

Ovu kulturnu produkciju čine programi koji se prijavljuju i vrednuju kroz sustav javnih potreba u kulturi, izvan redovitog financiranja javnih ustanova. U razdoblju od 2023. do 2026. godine vidljiv je kontinuiran rast broja sufinanciranih programa te postupno povećanje konkurentnosti postupka vrednovanja.

Područje	2023.	2024.	2025.	2026.	Ukupno
Glazbena djelatnost	22	31	35	42	130
Dramska i plesna djelatnost te izvedbene umjetnosti	20	17	16	22	75
Knjižnično-izdavačka djelatnost	23	21	23	32	99
Audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture	8	11	10	12	41
Muzejsko-galerijska djelatnost, likovna umjetnost te zaštita i očuvanje kulturne baštine	16	21	23	23	83
Ukupno	89	101	107	131	428

T.6.1. Broj sufinanciranih programa prema područjima kulturnih vijeća, od 2023. do 2026. godine

Iz prikazanih podataka razvidan je kontinuiran rast programa izvan redovitog financiranja javnih ustanova tijekom cijelog promatranog razdoblja. Najveći opseg i najizraženiju razvojnu dinamiku bilježi glazbena djelatnost, koja potvrđuje ulogu jednog od temeljnih nositelja kulturnog života Dubrovnika. Istodobno se rast ne ograničava samo na jedno područje, nego je vidljiv i u knjižnično-izdavačkoj, muzejsko-galerijskoj i audiovizualnoj djelatnosti, što upućuje na postupno širenje i

diverzifikaciju kulturne ponude. Ukupan porast broja sufinanciranih programa potvrđuje rastuću aktivnost kulturnih aktera te povećanu potražnju za javnom potporom kulturnim sadržajima, ali i sposobnost sustava da odgovori na širenje programskih inicijativa u različitim područjima kulture.

Područje	2023.	2026.	Promjena	Indeks 2026./2023.
Glazbena djelatnost	22	42	+20	190,9
Dramska i plesna djelatnost te izvedbene umjetnosti	20	22	+2	110,0
Knjižnično-izdavačka djelatnost	23	32	+9	139,1
Audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture	8	12	+4	150,0
Muzejsko-galerijska djelatnost, likovna umjetnost te zaštita i očuvanje kulturne baštine	16	23	+7	143,8
Ukupno	89	131	+42	147,2

T.6.2. Promjena broja sufinanciranih programa prema područjima, od 2023. do 2026. godine

Podaci u tablici T.6.2. pokazuju da je broj sufinanciranih programa u razdoblju od 2023. do 2026. godine povećan u svim kulturnim djelatnostima. Najizraženiji relativni rast ostvaruje glazbena djelatnost, čiji je broj programa gotovo udvostručen u odnosu na početnu godinu promatranja. Ukupan broj programa porastao je s 89 na 131, odnosno za 42 programa. Najveći apsolutni rast bilježi glazbena djelatnost, s povećanjem od 20 programa, čime potvrđuje položaj najopsežnijeg područja. Knjižnično-izdavačka djelatnost raste za devet programa, a muzejsko-galerijska, likovna i baštinska djelatnost za sedam programa. Audiovizualno područje, iako brojčano najmanje, bilježi relativno snažan rast, dok dramska, plesna i izvedbena djelatnost pokazuje stabilnost uz umjereno povećanje.

Područje	Ukupno programa	Udio
Glazbena djelatnost	130	30,4 %
Knjižnično-izdavačka djelatnost	99	23,1 %
Muzejsko-galerijska djelatnost, likovna umjetnost te zaštita i očuvanje kulturne baštine	83	19,4 %
Dramska i plesna djelatnost te izvedbene umjetnosti	75	17,5 %
Audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture	41	9,6 %
Ukupno	428	100,0 %

T.6.3. Udio pojedinih područja u ukupnom broju sufinanciranih programa, od 2023. do 2026. godine

Podaci u tablici T.6.3. pokazuju da u ukupnoj strukturi sufinanciranih programa najveći udio ima glazbena djelatnost, s 30,4 % svih programa u razdoblju od 2023. do 2026. godine. Slijedi knjižnično-izdavačka djelatnost s 23,1 %, dok muzejsko-galerijska, likovna i baštinska djelatnost čini 19,4 % ukupnog broja programa.

Ta tri područja zajedno obuhvaćaju gotovo tri četvrtine svih sufinanciranih programa, što potvrđuje snažnu zastupljenost glazbene, izdavačke, likovne i baštinske produkcije u sustavu javnih potreba.

Dramska, plesna i izvedbena djelatnost čini 17,5 % programa, dok audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture, s udjelom od 9,6 %, ostaju brojčano najmanje područje, ali pokazuju potencijal za daljnji razvoj digitalnih, filmskih i multimedijских sadržaja.

Godina	Prijavljeno	Sufinancirano	Neuvršteno	Stopa uvrštenja
2024.	116	101	15	87,1 %
2025.	114	107	7	93,9 %
2026.	171	131	40	76,6 %

T.6.4. Selektivnost vrednovanja programa javnih potreba izvan redovitog financiranja javnih ustanova, od 2024. do 2026. godine

Podaci u tablici T.6.4. pokazuju da se selektivnost vrednovanja najjasnije povećava u 2026. godini. Nakon razmjerno visoke stope uvrštenja u 2024. i 2025. godini, broj prijava 2026. godine raste na 171, dok je sufinanciran 131 program. Time se broj neuvrštenih programa povećava na 40, a stopa uvrštenja pada na 76,6 %. Takav odnos upućuje na veću konkurentnost programa koji se vrednuju putem kulturnih vijeća te potvrđuje potrebu za jasnim kriterijima, usporedivom evidencijom i sustavnim praćenjem učinaka sufinanciranih programa.

Brojčani pregled potvrđuje da se programi javnih potreba izvan redovitog financiranja javnih ustanova razvijaju kao sve važniji dio kulturne produkcije Dubrovnika. Rast broja programa pokazuje vitalnost kulturnih aktera i širinu interesa za javnu potporu, dok povećana selektivnost u 2026. godini upućuje na potrebu za jasnijim praćenjem programskih učinaka. Za daljnje planiranje osobito je važno usporedivo bilježiti područje, nositelja, lokaciju provedbe, ciljanu publiku, sezonski ritam i kontinuitet programa, uz oslanjanje na postojeći sustav javnih potreba.

Istaknuti programi i manifestacije

Prepoznatljiv godišnji ritam kulturnog života Dubrovnika oblikuju velike javne manifestacije, festivalski programi javnih ustanova te programi izvaninstitucionalnih nositelja. Ova programska cjelina povezuje nacionalno i međunarodno prepoznate festivale, baštinske svečanosti, koncertne cikluse, izvedbene i audiovizualne programe, otočne inicijative, programe za djecu i mlade te participativne programe lokalne zajednice.

Kulturni kalendar Dubrovnika nosi više međusobno povezanih programskih tokova. Prvi čine velike javne manifestacije koje imaju snažnu identitetsku i simboličku vrijednost, ponajprije Dubrovačke ljetne igre i Festa svetoga Vlah.

Drugi čine festivalski i manifestacijski programi javnih ustanova, koji proizlaze iz njihove redovite djelatnosti i profesionalnih kapaciteta.

Treći čine programi i manifestacije izvaninstitucionalnih nositelja, koji kulturnu scenu proširuju kroz nezavisnu produkciju, otočne i ambijentalne programe, uključive formate, programe za djecu i mlade te suvremene izvedbene, glazbene, filmske i književne prakse.

U cjelini, riječ je o području u kojem se kulturna produkcija Dubrovnika najvidljivije susreće s javnim prostorom, publikom, turizmom i identitetom grada.

Dubrovačke ljetne igre

Dubrovačke ljetne igre, kojih je nositelj istoimena gradska javna ustanova, središnja su festivalska manifestacija Dubrovnika i jedan od najprepoznatljivijih kulturnih programa u Hrvatskoj. Festival se održava od 1950. godine, od 10. srpnja do 25. kolovoza, a njegov program obuhvaća dramske, glazbene, plesne, izvedbene, izložbene i druge kulturne sadržaje.

Posebnost Igara počiva na korištenju povijesnih prostora kao pozornica, čime Dubrovnik tijekom ljeta postaje izvedbeni prostor u kojem se baština, suvremeno stvaralaštvo i međunarodna festivalska vidljivost međusobno povezuju.

Festa svetoga Vlah

Festa svetoga Vlah, kojoj je nositelj Dubrovačka biskupija, jedna je od temeljnih identitetskih manifestacija Dubrovnika. Kao višednevna vjerska i kulturna svečanost upisana na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, Festa povezuje obred, procesiju, glazbene i scenske programe, izložbe, predavanja i susrete zajednice.

Njezina vrijednost proizlazi iz kontinuiteta, snažne lokalne pripadnosti i uloge koju ima u očuvanju živog odnosa stanovnika prema baštini.

Festivalski programi javnih ustanova

Festivalski i manifestacijski programi javnih ustanova čine važan dio cjelogodišnje kulturne ponude Dubrovnika. Dubrovački simfonijski orkestar razvija koncertne cikluse i festivale poput Dubrovačkog glazbenog proljeća, Stradun Classica i Dubrovačke glazbene jeseni.

Dubrovnik Jazz Outbreak festival dio je ove ponude a organizira ga gradsko trgovačko društvo Dubrovačka baština u suradnji s Gradom Dubrovnikom i TZ-om.

Folklorni ansambl Lindo redovitim nastupima, gostovanjima i sudjelovanjem u gradskim svečanostima promiče tradicijsko glazbeno i plesno stvaralaštvo.

Kazalište Marina Držića repertoarom sudjeluje u Dubrovačkim ljetnim igrama, Festi svetoga Vlaha i Noći kazališta, dok Kinematografi Dubrovnik uz redoviti filmski program razvijaju revije, radionice i festivalske formate, uključujući programe za djecu i mlade.

Ova programska cjelina pokazuje da su javne ustanove važni organizatori festivalskih i edukativnih programa i manifestacija. Njihova je posebna vrijednost u kontinuitetu, profesionalnim kapacitetima, razvoju publike i povezivanju kulturne baštine s godišnjim ritmom grada.

Programi Dubrovačkog simfonijskog orkestra

Uključuju redovni godišnji koncertni program, između ostaloga godišnje festivale i cikluse: Zvezdani ciklus; Međunarodni glazbeni festival Dubrovačka glazbena jesen; Festival komorne glazbe Stradun Classic; Međunarodni glazbeni festival Dubrovačko glazbeno proljeće. Svi programi publici predstavljaju pomno aranžiran repertoar i nastupe renomiranih umjetnika.

Programi Folklornog ansambla „Lindo“

Programi Folklornog ansambla „Lindo“ usmjereni su na populariziranje narodnog glazbenog i plesnog stvaralaštva. Ansambl godišnje ima preko 100 nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu, a redoviti je sudionik brojnih dubrovačkih manifestacija, poput Dubrovačkih ljetnih igara i Feste svetog Vlaha.

Programi Kazališta Marina Držića

Programi Kazališta Marina Držića obuhvaćaju reprizne, premijerne i gostujuće kazališne predstave. Kazalište provodi i program „Razgovori o kazalištu“ u kojima sudjeluju istaknuti kazališni umjetnici. Svojim repertoarom Kazalište redovito obogaćuje program Dubrovačkih ljetnih igara, Feste svetog Vlaha, manifestacije Noć kazališta i drugih.

Programi Kinematografa Dubrovnik

Programi Kinematografa Dubrovnik godišnje broje oko tisuću kino predstava. Osim prikazivanja filmova, ustanova provodi edukacijske programe, radionice, revije i festivale. Filmski je program prilagođen pojedinoj lokaciji te tematski raspoređen u različite cjeline i cikluse.

Izvaninstitucionalni festivali i manifestacije

Programi i manifestacije izvaninstitucionalnih nositelja pokazuju širinu kulturne produkcije Dubrovnika izvan redovite djelatnosti javnih ustanova.

Obuhvaćaju izvedbene, glazbene, filmske, književne, otočne, ambijentalne, uključive i edukativne programe, pri čemu dio njih ima dugogodišnji kontinuitet, prepoznatljiv umjetnički profil ili posebnu razvojnu vrijednost za pojedine prostore, publike i kulturne prakse.

Programskoj produkciji izvaninstitucionalnih nositelja pripadaju i programi Društva prijatelja dubrovačke starine, osobito izložbe i promocije knjiga u prostoru tvrđave Bokar. Programi koje organizira ili sufinancira TZ Grada Dubrovnika razrađuju se zasebno, jer pripadaju posebnom javnom toku kulturne i kulturno-zabavne produkcije.

Izvedbene umjetnosti

U izvedbenim umjetnostima posebno se ističu programi koji dopunjuju institucionalnu kazališnu produkciju autorskim, nezavisnim i ambijentalnim formatima.

Le Petit Festival du Théâtre razvija eksperimentalne i interdisciplinarne izvedbene prakse, Midsummer Scene povezuje dubrovački ambijent s kazalištem na engleskom jeziku, dok Studentski teatar Lero i Kazališna družina Kolarin čuvaju prostor lokalnog kazališnog stvaralaštva, dubrovačke riječi, memorije i autorskih produkcija.

Art radionica Lazareti kroz Scenu Karantena i druge izvedbene programe ostaje jedno od ključnih uporišta suvremene i nezavisne kulture.

Glazbeni programi

Glazbeni programi izvaninstitucionalnih nositelja potvrđuju snažan kontinuitet lokalne glazbene kulture. Dubrovački komorni zbor, Mješoviti zbor Libertas, Gradska glazba Dubrovnik, KUD Komolac, KUU Izvor Zaton, Dubrovački gudački kvartet i Glazbena radionica Sorgo zajedno oblikuju prostor u kojem se susreću amatersko i profesionalno stvaralaštvo, komorna glazba, zbarsko pjevanje, tradicijski izrazi i dubrovačka glazbena baština. Ljeto na Orsuli taj glazbeni sklop proširuje prema ambijentalnoj ljetnoj koncertnoj produkciji izvan povijesne jezgre, dok posebnu vrijednost imaju programi koji baštinu interpretiraju kroz suvremene i interdisciplinarne formate, poput projekata udruge Sve ostalo je glazba.

Filmski i audiovizualni programi

Filmski i audiovizualni programi izvaninstitucionalnih nositelja povezuju festivalsku vidljivost, edukaciju i razvoj novih medijskih praksi. Ponta Lopud razvija filmski program s projekcijama, majstorskim tečajevima i susretima s međunarodnim filmskim profesionalcima, dok Ljetna škola filma Šipan ima posebnu vrijednost kao otočni edukativni program za djecu i mlade. Dubrovnik Film Festival, međunarodni festival filma djece i mladih zemalja Mediterana, skraćeno DUFF, dodatno osnažuje prostor filmske pismenosti, stvaralaštva i međunarodne razmjene mladih autora.

Književni programi

Književni programi izvaninstitucionalnih nositelja šire vidljivost knjige, čitanja, izdavaštva i lokalne pisane baštine. Ponta Lopud Book Bridge povezuje autore, čitatelje i međunarodni književni dijalog, dok festival Grad od riječi razvija lokalni prostor susreta nakladnika, autora, publike i kulturnih ustanova. Ovi programi potvrđuju da književnost u

Dubrovniku nije samo izdavačka djelatnost, nego i javni, festivalski i participativni oblik kulturnog života.

Uključivi, participativni i društveno angažirani programi

Uključivi i participativni programi pokazuju društvenu vrijednost kulture kao prostora sudjelovanja, osnaživanja i vidljivosti različitih skupina. Festival Sentimento usmjeren je prema uključivanju ranjivih skupina kroz glazbu, umjetnost, radionice i terapijske formate, dok Art radionica Lazareti kroz programe participacije, radionice, razgovore, projekcije i umjetničke intervencije razvija prostor zajedničkog stvaranja i društvenog dijaloga. Ovi programi kulturnu produkciju povezuju s dostupnošću, zajednicom i razvojem publike. Ovdje se ističe djelovanje udruge Poseban prijatelj koja se bavi savjetovanjem, edukacijom i pružanjem podrške roditeljima djece s teškoćama u razvoju te osobama s invaliditetom.

Otočni i ambijentalni programi

Otočni programi imaju posebnu vrijednost za policentrični razvoj kulturnog života Dubrovnika jer kulturne sadržaje vežu uz zajednice koje imaju vlastiti ritam, logistiku i identitet. Lopud se profilira kroz filmske, glazbene i književne programe inicijative Ponta Lopud te kroz druge lokalne kulturne sadržaje, dok Šipan posebnu vidljivost ostvaruje kroz Ljetnu školu filma Šipan i programe Kazališne družine Kolarin. Ti programi pokazuju da otoci nisu samo mjesta povremenog gostovanja kulturnih sadržaja, nego i prostori stvaranja, edukacije, susreta i razvoja publike.

Analitički osvrt na istaknute programe i manifestacije

Pregled istaknutih programa i manifestacija pokazuje da je festivalski format jedno od najprepoznatljivijih obilježja kulturnog života

Dubrovnika. Velike javne manifestacije, programi javnih ustanova i programi izvaninstitucionalnih nositelja zajedno oblikuju godišnji kulturni ritam, povezuju baštinu i suvremeno stvaralaštvo te stvaraju snažnu javnu vidljivost kulture.

Posebna vrijednost tog modela proizlazi iz činjenice da se kulturni programi često ostvaruju u neposrednom odnosu s prostorom, povijesnom memorijom, lokalnom zajednicom i publikom.

Istodobno, festivalska snaga Dubrovnika otvara i nekoliko razvojnih pitanja. Prvo se odnosi na sezonalnost, jer se dio najvidljivijih programa koncentrira u ljetnim mjesecima i u razdobljima veće posjećenosti. Drugo se odnosi na prostornu koncentraciju, osobito u povijesnoj jezgri i njezinim kontaktnim zonama. Treće se odnosi na potrebu jasnijeg razlikovanja kulturnih programa, kulturno-zabavnih sadržaja i turističkih događanja, kako bi se u planskom praćenju preciznije vidjelo koji programi primarno ostvaruju javni interes u kulturi, a koji ponajprije pridonose turističkoj ponudi i gradskoj atmosferi.

Razvojna vrijednost Dubrovnika kao festivalskog grada zato se ne manifestira samo u broju manifestacija, nego u njihovoj povezanosti s publikom, prostorom i dugoročnim kulturnim učinkom. Programi koji razvijaju djecu i mlade, uključuju ranjive skupine, aktiviraju otoke, povezuju lokalne aktere i stvaraju nove oblike sudjelovanja posebno su važni za uravnoteženiji kulturni razvoj Dubrovnika.

U tom smislu, festivalski identitet može biti snažan oslonac policentričnog kulturnog sustava ako se poveže s cjelogodišnjim planiranjem, boljom koordinacijom kalendara, jasnijom evidencijom programa i sustavnim praćenjem publike.

Dubrovnik kao festivalski grad ima dvojaku razvojnu zadaću: očuvati visoku prepoznatljivost velikih manifestacija i istodobno osnažiti manje, lokalno ukorijenjene, edukativne, uključive i prostorno raznolikije programe. Takav pristup omogućuje da festivalska kultura bude više od sezonske vidljivosti te da postane oslonac razvoja publike, kulturne dostupnosti, interpretacije baštine i ravnomjernijeg kulturnog života na cijelom području Grada.

Kreativna četvrt TUP

Kompleks bivše gruške Tvornice ugljenografitnih proizvoda TUP razvio se u jedno od najvažnijih kulturnih i kreativnih uporišta Dubrovnika izvan povijesne jezgre. Kao vrijedan primjer industrijske arhitekture sredine 20. stoljeća i prostor u većinskom javnom vlasništvu, TUP povezuje industrijsku baštinu, suvremenu umjetnost, kreativne industrije, knjižnične i muzejske funkcije, programe za djecu i mlade, tehničku kulturu, održivost i život lokalne zajednice.

Kompleks TUP-a u Gruškoj luci Grad Dubrovnik otkupio je nakon prestanka proizvodnje kako bi ga sačuvao kao javno dobro i postupno prenamijenio u kreativnu četvrt. Njegova razvojna vrijednost proizlazi iz mogućnosti da postane novo središte urbane kulture i kontrapunkt povijesnoj jezgri, uz oslanjanje na suvremene europske modele revitalizacije industrijske baštine. Prepoznatljivost tog procesa potvrđena je i uključivanjem u europsku inicijativu Novi europski Bauhaus, kroz koju su pod vodstvom DURA-e izrađeni model upravljanja i predidejni projekt rekonstrukcije cjeline.

Vlasnička i pravna struktura kompleksa razriješena je krajem 2025. godine. Procesom dovršenim u studenom 2025. godine društvo TUP d.d. pripojeno je društvu UTD Ragusa d.d., koje je preuzelo svu imovinu, prava i obveze društva TUP d.d. te postalo njegov univerzalni pravni sljednik. Kompleks je danas u okviru društva UTD Ragusa d.d., društva u većinskom vlasništvu Grada Dubrovnika, čime je uspostavljen jasniji pravni okvir za buduće planiranje kulturne, kreativne i društvene funkcije prostora.

Transformacija industrijske baštine

Transformacija TUP-a pokazuje kako industrijska baština može postati aktivan resurs suvremenog kulturnog razvoja. Kompleks se promatra kao prostor nove javne uporabe u kojem se zadržava memorija industrijske proizvodnje, a uvode kulturni, obrazovni, kreativni, ekološki i društveni sadržaji. Takav razvoj posebno je važan za Gruž jer kulturnu aktivnost smješta u veliku urbanu zonu izvan povijesne jezgre.

U tom procesu važnu ulogu imaju postojeći i planirani sadržaji. Muzej crvene povijesti, koji djeluje pod tvrtkom Majeutika d.o.o., razvija interaktivni muzejski program posvećen svakodnevnom životu u socijalističkoj Jugoslaviji, dok Galerija Art Up, poznata i kao Galerija TUP, razvija izložbeni program suvremene umjetnosti. Trenutačni depo Dubrovačkih muzeja smješten je u pogonu bivšeg TUP-a u Komolcu.

Kulturne i kreativne djelatnosti

TUP okuplja raznolike kulturne i kreativne djelatnosti, od muzejske i izložbene produkcije do glazbe, dizajna, obrta, radionica i programa civilnog sektora. U kompleksu se odvijaju cjelogodišnji i sezonski programi, među kojima su Sajmovi dobrih stvari, Ljeto u Gružu, festival Grad od riječi, Dani kulturnih i kreativnih industrija, koncerti, tečajevi plesa, joge, keramike i sitotiska. Dvorište TUP-a pritom djeluje kao otvoren javni prostor za susrete, sajmove, koncerte i programe lokalne zajednice.

Razvojni okvir TUP-a predviđa zajedničke produkcijske prostore i opremu za kulturne i kreativne industrije, prostor za zajednički rad namijenjen mladim poduzetnicima, slobodnim umjetnicima te tehnološkim i kreativnim novoosnovanim tvrtkama, kao i inovacijski i društveni inkubator usmjeren otvaranju radnih mjesta neovisnih o turizmu.

Posebno se ističe planirani audiovizualni hub u središnjoj, takozvanoj crnoj hali, s prostorima za postprodukciju, urede i izlaganje, uz glazbeni

studio s vježbaonicama za snimanje i rad lokalnih sastava te otvorene obrtničke i dizajnerske radionice, uključujući keramičku, grafičku i tekstilnu radionicu.

Obrazovni i participativni programi

Obrazovna i participativna dimenzija TUP-a osobito je važna za njegovu ulogu u lokalnoj zajednici. Centar za djecu, mlade i obitelj Dubrovnik provodi redovite edukativne i kreativne radionice za najmlađe, dok programi TIP TOP TUP, oblikovani u suradnji sa Zajednicom tehničke kulture, djeci i odraslima nude praktične tehničke i kreativne sadržaje. Ti programi šire funkciju TUP-a izvan kulturne prezentacije prema učenju, stvaranju i aktivnom sudjelovanju.

Posebno važan projekt u tijeku jest preseljenje gruškog ogranka Narodne knjižnice u suvremeno opremljene prostore unutar kreativne četvrti TUP, uz smještaj središnjeg spremišta Znanstvene knjižnice. Otvaranje je planirano za rujan 2026. godine. Njegova je vrijednost dvojaka: TUP dobiva snažnu javnu knjižničnu funkciju u Gružu, dok se Ljetnikovac Stjepović-Skočibuha rasterećuje dijela fonda koji je već iseljen.

Povezivanje kulture s održivošću dodatno proširuje razvojni profil prostora. Maritimo Recycling u dvorištu kompleksa sakuplja i mehanički reciklira plastiku s obale te kroz radionice otpad pretvara u dizajnerske predmete. Time TUP povezuje kreativnost, ekologiju i praktično učenje, što ga čini važnim prostorom suvremenih participativnih programa.

Analitički osvrt na kreativnu četvrt TUP

Kreativna četvrt TUP pokazuje jedan od najvažnijih razvojnih potencijala kulturnog sustava Dubrovnika izvan povijesne jezgre. Njezina vrijednost počiva na spoju industrijske baštine, suvremene umjetnosti, kreativnih industrija, javnih knjižničnih funkcija, programa za djecu i mlade, tehničke kulture, održivosti i lokalnog susreta. Time TUP ne djeluje samo kao pojedinačna lokacija, nego kao razvojni model za aktivaciju većih prostora izvan povijesnog središta.

U planskom smislu, TUP ima posebnu važnost za policentrični kulturni razvoj. Smješten u Gružu, u zoni svakodnevnog urbanog života, prometnih tokova, stanovanja i novih razvojnih mogućnosti, može pridonijeti ravnomjernijoj raspodjeli kulturnih sadržaja i smanjenju pritiska na povijesnu jezgru. Njegov daljnji razvoj treba se temeljiti na jasnoj programskoj koordinaciji, transparentnom upravljanju prostorima, uključivanju postojećih korisnika i postupnom jačanju produkcijskih, izložbenih, glazbenih, filmskih, knjižničnih, edukativnih i poduzetničkih kapaciteta.

Razvojna zadaća TUP-a nije stvaranje izdvojenog kulturnog sustava, nego osnaživanje postojećih aktivnosti, povezivanje aktera i oblikovanje dugoročnog modela upravljanja prostorom, programima i korisnicima.

TZ grada Dubrovnika i kultura

TZ grada Dubrovnika važan je akter u oblikovanju godišnjeg ritma kulturnih i kulturno-zabavnih programa Dubrovnika. Njezina se uloga očituje u organizaciji vlastitih programa, suorganizaciji programa s Gradom Dubrovnikom, javnim ustanovama i drugim partnerima te u potpori manifestacijama koje povezuju kulturu, baštinu, javni prostor i posjetiteljsko iskustvo.

Prikaz koji slijedi temelji se na Izvješću o izvršenju programa rada TZ Grada Dubrovnika za 2025. godinu.⁷² Programska uloga TZ-a može se promatrati kroz tri skupine: vlastite i suorganizirane programe, sudjelovanje u programima javnih ustanova u kulturi te potporu programima nezavisnih nositelja. Budući da se taj tok odvija izvan postupka kulturnih vijeća, on se u ovom poglavlju promatra programski, dok se financijski odnosi i izvori obrađuju u poglavlju Financiranje kulture.

Vlastiti i suorganizirani programi TZ-a

TZ grada Dubrovnika samostalno ili u suradnji s Gradom Dubrovnikom, javnim ustanovama i drugim partnerima razvija niz kulturnih i kulturno-zabavnih programa. Među njima su Dubrovnik zimi, ciklus Ulicama

⁷²https://tzdubrovnik.hr/user_files/novak/Izvjescje%20o%20izvršenju%20programa%20rada%20sa%20fin.%20izvjestajem%20za%202025.pdf

našeg Grada, Cvjetni koncerti, Dubrovnik Flower Market, Dubrovački karnevo, humanitarna tombola u okviru Feste svetoga Vlaha, Uskrs u Gradu, Advent u gradu, Good Food Festival te ljetni programi po turističkim mjestima.

Ova skupina programa ima važnu ulogu u aktiviranju javnog prostora, sezonskom ritmu i dostupnosti događanja široj publici. Dio programa izravno se naslanja na kulturnu baštinu, glazbu, prirodnu baštinu, gastronomiju i običaje, dok dio ima izražen kulturno-zabavni karakter. Kao suorganizator ili partner, TZ sudjeluje i u Festivalu svjetla Lumiart te u programima Dubrovačke baštine d.o.o. FOODravanje i Dubrovnik Jazz Outbreak u Lazaretima.

Sudjelovanje u programima javnih ustanova

TZ sudjeluje u programima javnih ustanova u kulturi poput Dubrovačkih ljetnih igara, Dubrovačkog simfonijskog orkestra, Folklornog ansambla Lindo te Dubrovačkog zimskog festivala.

Programski je značaj u povezivanju kulturnih ustanova s turističkim ritmom grada. Time se pojedini programi ustanova snažnije uključuju u sezonske i izvansezonske cikluse, osobito u zimskom razdoblju, u vrijeme Feste svetoga Vlaha, Adventa i drugih javnih događanja.

Za kulturno planiranje važno je da se ova suradnja promatra ne samo kao financijska potpora, nego kao oblik programskog povezivanja kulturnog i turističkog sustava.

Potpore nezavisnim programima

Potpore programima nezavisnih nositelja TZ pridonosi kulturnoj i kulturno-zabavnoj ponudi Dubrovnika. Među tim programima su Midsummer Scene, festivali inicijative Ponta Lopud, Dubrovnik Music Week, Ljetna škola filma Šipan, DUFF, opera Ljudski glas, Svjetski dan glazbe i Klapa na Stradunu.

Potpore nezavisnim programima ima dvostruku relevantnost: istodobno pripada kulturnoj produkciji i javnoj turističkoj ponudi. Programska vrijednost tih sadržaja proizlazi iz njihove sposobnosti da povežu umjetničku produkciju, ambijent, publiku i posjetiteljsko iskustvo.

U planskom smislu, važno je jasno razlikovati programe koji primarno ostvaruju javni interes u kulturi od programa koji ponajprije pridonose kulturno-zabavnom i destinacijskom profilu Dubrovnika.

Analitički osvrt na djelovanje TZ-a u kulturi

Programsko djelovanje TZ grada Dubrovnika pokazuje da kulturni život Dubrovnika nastaje kroz više međusobno povezanih javnih tokova. Uz programe javnih potreba i redovitu djelatnost javnih ustanova, programi TZ-a oblikuju važan dio godišnjeg kalendara, osobito u javnom prostoru, sezonskim i izvansezonskim razdobljima te u sadržajima namijenjenima široj publici i posjetiteljima.

Razvojna vrijednost ovoga programskog toka ovisi o jasnijem razlikovanju kulturnih programa, kulturno-zabavnih manifestacija i turističkih događanja. To razlikovanje omogućuje preciznije planiranje i vrednovanje programskih učinaka, bez umanjivanja vrijednosti programa koji pripadaju destinacijskoj ponudi.

U kulturnom planiranju osobito je važno pratiti kako pojedini programi doprinose javnom interesu u kulturi, razvoju publike, aktiviranju prostora, cjelogodišnjem ritmu i uključivanju lokalne zajednice.

TZ grada Dubrovnika važan je programski partner kulturnog sustava ondje gdje se kultura, baština, javni prostor i posjetiteljsko iskustvo međusobno povezuju. Za Program je ključno da se ta uloga prati kroz jasnije razlikovanje kulturnih programa, kulturno-zabavnih manifestacija i turističkih događanja te kroz bolju koordinaciju kulturnog kalendara, bez stvaranja paralelnog programskog sustava.

Ocjena stanja kulturnih programa i produkcije

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * stabilna institucionalna okosnica jedanaest javnih ustanova s kontinuiranom godišnjom produkcijom * rast programa koji se vrednuju putem kulturnih vijeća, s 89 sufinanciranih programa u 2023. na 131 u 2026. godini * snažna festivalska prepoznatljivost, predvođena Dubrovačkim ljetnim igrama i Festom svetoga Vlaha * razgranata glazbena, književno-izdavačka, muzejsko-galerijska, izvedbena i audiovizualna produkcija * jačanje uključivih, edukativnih, otočnih i participativnih programa * kreativna četvrt TUP važno kulturno i kreativno uporište izvan Grada * TZ aktivna u programima Ograničenja * programska produkcija i dalje se znatnim dijelom oslanja na povijesnu jezgru i njezine kontaktne zone * izričita prostorna oznaka izvan jezgre pojavljuje se u razmjerno malom dijelu programa * programska prisutnost u velikim stambenim zonama, osobito Mokošici, Gružu i Lapadu, ostaje skromna u odnosu na njihovu demografsku težinu * evidencija o lokaciji, publici, broju događanja i sezonskom ritmu programa nije ujednačena kroz sve izvore	* postojeća programska raznolikost može poduprijeti cjelogodišnji kulturni ritam Dubrovnika * prepoznatljiva uporišta izvan povijesne jezgre, osobito Lazareti, Lopud, Šipan, Komolac, Zaton i kreativna četvrt TUP u Gružu, mogu pridonijeti policentričnom kulturnom razvoju * programi za djecu, mlade, ranjive skupine i lokalne zajednice mogu osnažiti razvoj publike i kulturnu dostupnost * kulturni kalendar može postati važan alat za praćenje prostorne i vremenske raspodjele programa * suradnja s TZ Grada Dubrovnika može pridonijeti boljem povezivanju kulture, baštine, javnog prostora i posjetiteljskog iskustva * audiovizualni, digitalni, književni, otočni i participativni programi mogu proširiti oblike kulturne produkcije i uključivanja publike	* za usporedivijim praćenjem programskih učinaka prema području, nositelju, publici, lokaciji i sezonskom ritmu * za boljim korištenjem postojećih instrumenata javnih potreba, programa ustanova i kulturnog kalendara za vidljivost, koordinaciju i planiranje * za ravnomjernijom prostornom prisutnošću programa u stambenim zonama, Gružu, Lapadu, Mokošici, Gornjim selima, priobalju i na otocima * za jasnijim razlikovanjem programskih tokova javnih ustanova, javnih potreba i TZ Grada Dubrovnika * za ujednačenijim bilježenjem lokacije provedbe, ciljane publike, sezonskog ritma, broja događanja i kontinuiteta programa u postojećim evidencijama * za očuvanjem kontinuiteta programa koji imaju dokazanu javnu vrijednost, uz jačanje onih koji pridonose dostupnosti, uključivosti, razvoju publike i policentričnom kulturnom razvoju

Publika

Sudjelovanje u kulturi

U Dubrovniku je publiku potrebno promatrati kroz dvije međusobno povezane razine: lokalnu publiku i posjetiteljsku publiku. Posjetiteljska publika brojna je, kulturno motivirana i podatkovno vidljivija kroz turističke, muzejske, festivalske i baštinske pokazatelje. Lokalna publika, s druge strane, nije sustavno praćena kao jedinstvena kategorija, ali se jasno očituje kroz institucionalne podatke o korisnicima, članovima, posjetiteljima, gledateljima, sudionicima edukativnih programa, školskim skupinama i digitalnom dosegu ustanova.

Upravo zato razvoj publike u Dubrovniku treba analizirati kroz odnos ukupne posjećenosti, stvarnog sudjelovanja lokalne zajednice i dostupnosti kulturnih sadržaja različitim skupinama stanovnika.

Dostupni podaci pokazuju da kulturni sustav Dubrovnika istodobno ostvaruje vrlo visok posjetiteljski doseg i razvija niz stabilnih ulaza za lokalnu publiku. Muzejske i baštinske ustanove, Dubrovačke ljetne igre i Dubrovnik Pass snažno su povezani s posjetiteljskim tokovima, dok knjižnice, kino, kazalište, koncertni programi, muzejsko-pedagoške aktivnosti i programi za djecu i mlade oblikuju svakodnevne i cjelogodišnje oblike kulturnog sudjelovanja. Takva struktura potvrđuje da pitanje publike u Dubrovniku nije samo pitanje broja posjeta, nego i pitanje raspodjele kulturnih sadržaja, njihove dostupnosti i sposobnosti sustava da različite skupine publike uključuje tijekom cijele godine.

Prema podacima Eurostata⁷³, kultura i kulturna baština u Europskoj uniji imaju visoku osobnu i društvenu vrijednost, ali stvarno sudjelovanje zaostaje za tom vrijednošću. Najčešće prepreke sudjelovanju jesu nedostatak vremena, cijena ulaznica, udaljenost lokacije i ograničena ponuda u lokalnoj zajednici. U Hrvatskoj je taj izazov izraženiji: 67,6 % stanovništva tijekom prethodnih dvanaest mjeseci nije sudjelovalo ni u jednoj kulturnoj aktivnosti.

U dubrovačkim okolnostima navedene se prepreke povezuju s prostornom i sezonskom organizacijom kulturnog života. Kulturna ponuda najvidljivija je u povijesnoj jezgri, festivalskim razdobljima i posjetiteljskim tokovima, dok svakodnevno sudjelovanje stanovnika ovisi o dostupnosti programa u stambenim zonama, zaleđu i na otocima. Zbog toga razvoj publike u Dubrovniku treba promatrati kroz odnos dosega, dostupnosti i stvarnog sudjelovanja, a ne samo kroz ukupne pokazatelje posjećenosti.

⁷³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/culture>

Lokalna publika i zajednica

Lokalnu publiku Dubrovnika čine stanovnici, djeca, mladi, studenti, starije osobe, doseljena i sezonska radna populacija te zajednice različitih dijelova gradskog područja. Za Program je osobito važno razumjeti gdje lokalna publika živi, kojim se svakodnevnim prostorima koristi i koliko su joj kulturni sadržaji dostupni tijekom cijele godine.

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine na području Grada Dubrovnika živi 41.562 stanovnika. Najveća koncentracija stanovništva nalazi se u naselju Dubrovnik te u Novoj Mokošici i Mokošici, dok su zaleđe i otoci brojčano manji, ali važni za razumijevanje prostorne dostupnosti kulture na području Grada Dubrovnika.

Prostorna i dobna struktura stanovništva oblikuju temeljne obrasce lokalne publike. Većina stanovništva koncentrirana je u najvećim stambenim zonama, koje ujedno predstavljaju glavna područja svakodnevnog kulturnog sudjelovanja. Istodobno, više od sedam tisuća djece, učenika i studenata predstavlja značajan razvojni potencijal buduće publike.

Takva struktura upućuje na snažnu povezanost kulturnog sudjelovanja s obrazovnim sustavom, svakodnevnim životnim okruženjem i dostupnošću kulturnih sadržaja tijekom cijele godine.

Pokazatelj	Vrijednost	Analitičko značenje za razvoj publike
Ukupan broj stanovnika Grada Dubrovnika	41.562	Osnovica stalne publike i kulturne dostupnosti
Stanovnici naselja Dubrovnik	26.922	Najveća koncentracija stanovništva i kulturne infrastrukture
Nova Mokošica	5.682	Najvažnije stambeno područje za razvoj policentrične publike
Mokošica	2.193	Dopuna gusto naseljene zone izvan povijesne jezgre
Predškolska djeca	1.206	Rana dob kao početak kulturnih navika
Osnovnoškolci	oko 3.600	Ključna skupina za sustavno kulturno obrazovanje
Srednjoškolci	oko 2.500	Skupina kod koje je u nacionalnom okviru vidljiv pad muzejske publike
Studenti Sveučilišta u Dubrovniku	1.164	Baza buduće publike, kulturnih radnika i mladih stvaratelja

T.7.1. Pokazatelji lokalne publike i zajednice

Iz prikazanih pokazatelja proizlazi da razvoj lokalne publike u Dubrovniku najuže povezan s prostornom dostupnošću, obrazovnim sustavom, programima za djecu i mlade, knjižničnom mrežom, stambenim zonama i manjim lokalnim zajednicama. Posebnu važnost imaju Mokošica, Gruž, Lapad, otoci i zaleđe, jer se upravo ondje pitanje kulturne dostupnosti najjasnije povezuje sa svakodnevnim životom stanovnika.

Izješća javnih ustanova za 2025. godinu dodatno pokazuju da ponuda za lokalnu publiku postoji kroz redovita članstva, obrazovne programe, obiteljske sadržaje i cjelogodišnje kulturne navike. Najjasnije je vidljiva u

knjižničnom sustavu, filmskim i medijskim programima, kazališnim programima za djecu i mlade te edukativnim i stručnim vodstvima muzeja.⁷⁴

Dubrovačke knjižnice bilježe 4.879 korisnika Narodne knjižnice, 667 novih korisnika, 35.996 posjeta te 369 programskih aktivnosti s ukupno 7.414 posjetitelja, od čega se 4.264 odnosi na programe za djecu i mlade. Programe Kinematografa Dubrovnik posjetilo je 41.850 gledatelja, među kojima je 10.583 gledatelja i sudionika obiteljskih, dječjih i edukativnih programa, uz 78 projekcija za vrtiće i škole. Ti podaci potvrđuju da su knjižnice i kino među najvažnijim svakodnevnim programima u kulturi za djecu, mlade, obitelji i lokalnu zajednicu.⁷⁵

U istom smjeru djeluju kazališna i koncertna publika. Predstave Kazališta Marina Držića posjetilo je 23.522 posjetitelja i dodatnih 3.150 gledatelja koprodukcijских izvedbi s Dubrovačkim ljetnim igrama, uz rast broja gledatelja od 12 % i prosječnu popunjenost gledališta od 86 %. Dubrovački simfonijski orkestar navodi gotovo 13.000 posjetitelja koncerata, 4.774 prodane ulaznice u redovnom programu, 628 prodanih ulaznica za Stradun Classic te provedbu edukativnih koncerata za učenike. Ti podaci upućuju na stabilan cjelogodišnji izvedbeni i glazbeni sloj publike koji nadopunjuje baštinsku i festivalsku posjećenost.⁷⁶

⁷⁴ Izvor: sintezni nalaz prema izvješćima javnih ustanova za 2025. godinu: Dubrovačke knjižnice; Kinematografi Dubrovnik; Gradsko kazalište Marina Držića; Dubrovački simfonijski orkestar; Umjetnička galerija Dubrovnik; Muzej Domovinskog rata Dubrovnik; Dubrovački muzeji.

⁷⁵ Izvor: Dubrovačke knjižnice, Izvještaj o radu za 2025. godinu, prvih 40 stranica, dijelovi „Korisnici” i „Statistika o programskim aktivnostima”; Kinematografi Dubrovnik, Izvješće o radu ustanove za 2025. godinu, dijelovi „Uvod”, „Filmski programi” i „Edukativni i dječji programi”.

⁷⁶ Izvor: Gradsko kazalište Marina Držića, Izvješće o poslovanju 2025., dijelovi „Razvoj i širenje publike” i „Prodaja i odnosi s javnošću”; Dubrovački simfonijski orkestar, Izvješće o radu za 2025., dijelovi o prodajnim koncertima, prodanim ulaznicama, ukupnoj posjećenosti i edukativnim koncertima.

Posjetiteljska publika

Posjetiteljska publika Dubrovnika brojna je i kulturno motivirana, a kroz turistički sustav, Dubrovnik Pass i istraživanja posjetitelja ostavlja mjerljiv trag o obrascima kretanja, interesima i motivaciji dolaska.

U 2025. godini Dubrovnik je ostvario 1.340.040 dolazaka i 4.281.792 noćenja. Kulturna i baštinska komponenta posjeta osobito je vidljiva kroz Dubrovnik Pass koji objedinjuje posjet zidinama, gradskim muzejima i galerijama. Broj od 486.550 prodanih kartica u 2025. godini uz bruto prihod od 20.744.175 eura potvrđuju da je kulturna baština jedan od najvažnijih elemenata posjetiteljskog iskustva Dubrovnika.⁷⁷

To potvrđuje i istraživanje objavljeno u članku pod naslovom The Spirit of the Place: Visitor Study on Dubrovnik⁷⁸. Istraživanje pokazuje da je posjetiteljska publika Dubrovnika visokoobrazovana, planski usmjerena i snažno motivirana kulturnom baštinom. Kulturna baština i kulturna događanja među najvažnijim su motivima dolaska, ispred tradicionalnih motiva odmora vezanih uz sunce, more i plažu. Posjetitelji visoko vrednuju mogućnost učenja, emocionalni doživljaj prostora i autentičnost mjesta.

Nalazi istraživanja pokazuju da posjetitelji ne traže samo obilazak znamenitosti, nego razumijevanje lokalne povijesti, identiteta i duha mjesta. Gotovo polovica ispitanika iskazuje želju za autentičnijim doživljajem Dubrovnika, dok visoke ocjene učenja, ozračja mjesta i ukupnog zadovoljstva potvrđuju važnost interpretacije, konteksta i kvalitete iskustva. Takva očekivanja upućuju na publiku visokog

kulturnog kapitala, kojoj su važni sadržaji koji nadilaze razgledavanje i omogućuju dublje razumijevanje mjesta koje posjećuje.

Zato se posjetiteljski doseg ne može promatrati samo kroz broj dolazaka, noćenja i prodanih kartica, nego i kroz kvalitetu kulturnog iskustva, interpretaciju baštine i odnos prema prostoru svjetskog dobra.

Pokazatelj	Vrijednost u 2025.	Analitičko značenje
Turistički dolasci	1.340.040	Opseg posjetiteljske publike
Turistička noćenja	4.281.792	Duljina boravka kao potencijal za kulturne sadržaje
Prodane Dubrovnik Pass kartice	486.550	Mjerljiv interes za baštinske i kulturne sadržaje
Bruto prihod Dubrovnik Passa	20.744.175 eura	Financijski pokazatelj snage kulturno-baštinskog modela
Rast prihoda Dubrovnik Passa	24,75 %	Jačanje kulturno-baštinskog posjetiteljskog toka
Rast prodaje kartica	7,2 %	Veći broj korisnika integriranog posjetiteljskog sustava

T.7.2. Pokazatelji posjetiteljske publike u 2025. godini

⁷⁷ Grad Dubrovnik, turistički pokazatelji za 2025. godinu i rezultati kartice Dubrovnik Pass.

⁷⁸ Deša Karamehmedović, „The Spirit of the Place: Visitor Study of Dubrovnik”, u: World Heritage, Place Making and Sustainable Tourism: Towards Integrated Approaches in Heritage Management, ur. Kurt Luger i Matthias Ripp (Berlin/Boston: De Gruyter, 2021), 269–286.

Doseg, dostupnost i razvoj publike

Kulturni sustav Dubrovnika ostvaruje visok doseg publike, osobito kroz muzejske ustanove, festivale i baštinske sadržaje. Međutim, visoka ukupna posjećenost ne znači ravnomjernu kulturnu dostupnost za sve skupine publike i sve dijelove grada. Najvidljiviji pokazatelji odnose se na posjetiteljsku publiku i programe u povijesnoj jezgri, dok je svakodnevno sudjelovanje lokalnog stanovništva teže mjerljivo i mora se očitavati kroz posredne prostorne, demografske i programske pokazatelje.

Muzejska i festivalska posjećenost pružaju najkonkretniji uvid u doseg kulturnih programa. Ukupno promatrane muzejske ustanove ostvaruju 867.018 posjeta, što višestruko nadmašuje broj stalnih stanovnika Dubrovnika. Taj razmjer potvrđuje da muzejska publika u najvećoj mjeri pripada posjetiteljskom toku, osobito u povijesnoj jezgri i njezinim kontaktnim zonama. Razlike među ustanovama pokazuju da muzejska publika nije homogena.⁷⁹

Dubrovački muzeji, Muzej Domovinskog rata Dubrovnik i Umjetnička galerija Dubrovnik ostvaruju nacionalno prepoznatljiv doseg, dok specijalizirane ustanove poput Prirodoslovnog muzeja, Doma Marina

Držića i Muzeja crvene povijesti okupljaju manju, ali stabilnu tematsku publiku. Takva struktura upućuje na istodobno postojanje masovne posjetiteljske publike i specifičnih interesnih skupina.

Ustanova	Posjetitelji u 2025.	Položaj u RH	Analitički nalaz
Dubrovački muzeji	550.914	2.	Nacionalni vrh muzejske posjećenosti i snažna posjetiteljska publika
Muzej Domovinskog rata Dubrovnik	116.962	7.	Visok interes za noviju povijest i memorijalnu baštinu
Umjetnička galerija Dubrovnik	116.022	10.	Snažan doseg likovne i galerijske djelatnosti
Prirodoslovni muzej Dubrovnik	35.479	/	Stabilna tematska publika
Dom Marina Držića	25.185	/	Specijalizirana publika književne i kazališne baštine
Muzej crvene povijesti	22.456	/	Privatni tematski muzej s prepoznatljivim dosegom

T.7.3. Broj posjetitelja dubrovačkih muzeja u 2025. godini

Unutar Dubrovačkih muzeja najveći doseg ostvaruje Kulturno-povijesni muzej u Kneževu dvoru s 314.324 posjetitelja. Slijede Pomorski muzej sa 167.992 posjetitelja, Etnografski muzej Rupe s 51.728 posjetitelja i

⁷⁹ Vijest MDC-a, newsletter 31. 3. 2026.: Muzejska 2025. – broj posjetitelja hrvatskih muzeja prešao pet milijuna

stalne arheološke izložbe u Revelinu sa 16.870 posjetitelja. U odnosu na 2024. godinu ukupna posjećenost Dubrovačkih muzeja porasla je za 6,5 %, pri čemu Etnografski muzej bilježi rast od oko 11 %, Pomorski muzej 7,7 %, a Kulturno-povijesni muzej 7,6 %.⁸⁰

Muzej Domovinskog rata Dubrovnik pokazuje dvostruku strukturu memorijalne publike: 46.683 posjetitelja u tvrđavi Imperijal i 70.279 posjetitelja Spomen sobe poginulih dubrovačkih branitelja u palači Sponzi. Posebno je važno da je 15.351 posjetitelj ostvario besplatan ulaz, što upućuje na javnu, memorijalnu i lokalno-identitetsku funkciju ustanove, a ne samo na turističku potražnju.⁸¹

Ovi podaci potvrđuju privlačnost muzejske i baštinske ponude, no za razvoj Programa jednako je važno koliko kulturni sustav dopire do stalnih stanovnika, djece, mladih, starijih osoba te stanovnika stambenih zona, otoka i zaleđa.

Dubrovačke ljetne igre u 2025. godini privukle su više od 35.000 posjetitelja te ostvarile programe na sedamnaest scenskih i ambijentalnih lokacija. Uz visoku posjećenost, festival uključuje i različite mehanizme dostupnosti, poput besplatnih programa te pogodnosti za lokalnu i studentsku publiku.⁸²

Festivalski programi Dubrovnika spajaju međunarodni doseg s različitim oblicima pristupačnosti, no najvidljiviji su sadržaji i dalje vezani uz povijesnu jezgru i sezonu; zato za razvoj publike osobito vrijede mehanizmi dostupnosti namijenjeni lokalnoj i regionalnoj publici, mladima i studentima.

Razvoj publike u Dubrovniku već se odvija kroz postojeću mrežu ustanova, organizacija i programa. Dubrovačke knjižnice kroz ogranke u Gružu, Lapadu, Montovjerni i Mokošici predstavljaju

najrasprostranjeniju kulturnu infrastrukturu stalne zajednice, dok Kinematografi Dubrovnik, muzejski pedagoški programi, DUFF, Škola filma Šipan, Festival Sentimento i drugi edukativni i uključivi programi stvaraju različite ulazne točke u kulturni život.

Izvješća izvedbenih, glazbenih i audiovizualnih ustanova pokazuju da se razvoj publike u Dubrovniku ne oslanja samo na posjećenost gradske jezgre. Kazalište Marina Držića, Dubrovački simfonijski orkestar i Kinematografi Dubrovnik zajedno stvaraju kontinuirani ritam kulturnog sudjelovanja: kazalište kroz repertoar i programe za djecu i mlade, orkestar kroz redovne i edukativne koncerte, a kino kroz svakodnevne projekcije, filmsku pismenost, DUFF i programe za obitelji, vrtiće i škole.⁸³

Digitalni pokazatelji dodatno šire sliku publike. Kazalište Marina Držića bilježi više od 780.000 pregleda objava na Facebooku i 727.000 prikaza sadržaja na Instagramu; Dubrovačke ljetne igre ostvaruju Facebook doseg veći od 500.000 jedinstvenih korisnika i Instagram doseg veći od 178.000 korisnika; Umjetnička galerija Dubrovnik bilježi 83.939 pojedinačnih posjeta mrežnim stranicama; Muzej Domovinskog rata Dubrovnik bilježi 63.896 posjeta mrežnoj stranici i izrazito razvijenu virtualnu turu. Time digitalni kanali postaju važan, ali još neujednačeno korišten sloj razvoja publike.⁸⁴

⁸⁰ Izvor: Dubrovački muzeji, Izvješće o ostvarenju programskih zadaća i poslovanju Javne ustanove Dubrovački muzeji u 2025. godini, poglavlje 14. „Ukupan broj posjetitelja”.

⁸¹ Izvor: Muzej Domovinskog rata Dubrovnik, Godišnje izvješće o radu Muzeja Domovinskog rata Dubrovnik za 2025. godinu, poglavlje 14. „Ukupan broj posjetitelja” i podaci o posjetiteljima tvrđave Imperijal i Spomen sobe poginulih dubrovačkih branitelja.

⁸² Izvor: Javna ustanova u kulturi Dubrovačke ljetne igre, Izvješće o poslovanju u 2025. godini, dijelovi „Broj posjetitelja” i „Ulaznice”.

⁸³ Izvor: sintezni nalaz prema izvješćima: Gradsko kazalište Marina Držića, Izvješće o poslovanju 2025.; Dubrovački simfonijski orkestar, Izvješće o radu za 2025.; Kinematografi Dubrovnik, Izvješće o radu ustanove za 2025. godinu.

⁸⁴ Izvor: Gradsko kazalište Marina Držića, Izvješće o poslovanju 2025., dio „Prodaja i odnosi s javnošću”; Dubrovačke ljetne igre, Izvješće o poslovanju u 2025. godini, dio „Mediji i društvene mreže”; Umjetnička galerija Dubrovnik, Izvješće o radu za 2025. godinu, dio „Online posjećenost hrvatskih muzeja i zbirki”; Muzej Domovinskog rata Dubrovnik, Godišnje izvješće o radu za 2025. godinu, dio „Online posjećenost Muzeja”

Razvoj publike i mjerni okvir

Publika Dubrovnika danas se najpouzdanije prati ondje gdje kulturni sustav ostavlja brojčani trag: u posjećenosti ustanova, prodaji ulaznica, dosegu festivalskih programa i pokazateljima posjetiteljskih tokova. Ti podaci dobro opisuju institucionalni doseg i posjetiteljsku publiku, ali slabije zahvaćaju svakodnevno sudjelovanje lokalne zajednice, kulturne navike stanovnika i stvarnu dostupnost programa izvan povijesne jezgre.

Upravo ta razlika između onoga što se lako mjeri i onoga što je razvojno najvažnije postaje jedan od ključnih nalaza analize: Dubrovnik raspolaže brojnim podacima o tome koliko ljudi dolazi, ali još nema dovoljno povezanu sliku o tome tko redovito sudjeluje, koje skupine ostaju slabije uključene i gdje se kulturna dostupnost može dodatno osnažiti.

Razvoj publike zato ima dvije povezane zadaće. Prva je programska: širiti sudjelovanje djece, mladih, učenika, studenata, obitelji, starijih građana i stanovnika slabije povezanih dijelova grada, oslanjajući se na postojeću mrežu ustanova, ogranaka knjižnica, škola, muzejsko-pedagoških programa, kina, kazališta, koncertnih programa i lokalnih prostora. Druga je analitička: bolje povezati postojeće podatke o korisnicima, gledateljima, posjetiteljima, sudionicima programa, prodaji ulaznica i posjetiteljskim tokovima te ih dopuniti periodičnim istraživanjima kulturnih navika, zadovoljstva i prepreka sudjelovanju.

Takav pristup omogućuje da se učinci Programa ne vrednuju samo prema ukupnom broju posjeta, nego i prema dostupnosti, razvoju publike, uključivanju različitih skupina i teritorijalnoj uravnoteženosti kulturnog života. Publika se time ne promatra samo kao broj, nego kao jedan od ključnih pokazatelja odnosa između kulturnog sustava, prostora grada i kvalitete života lokalne zajednice.

Programski pokazatelj Dubrovačkih ljetnih igara 2025.	Vrijednost	Značenje za publiku
Ukupan broj posjetitelja	više od 35.000	Snažan festivalski doseg
Prodane ulaznice	14.980	Stabilna platežna publika
Besplatne ulaznice	1.190	Element cjenovne dostupnosti
Besplatni programi	11	Širenje pristupa publici izvan tržišne logike
Scenske i ambijentalne lokacije	17	Prostorno bogat festivalski model
Popust za stanovnike Dubrovačko-neretvanske županije	30 %	Mjera dostupnosti za lokalnu i regionalnu publiku
Popust za studente	10 %	Mjera dostupnosti za mladu publiku
Popust za korisnike Dubrovnik Passa	10 do 50 %	Povezivanje festivalske publike s posjetiteljskim sustavom

T.7.4. Festivalska i programska dostupnost

Ocjena stanja publike

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * visok kulturno-baštinski doseg * Dubrovački muzeji među najposjećenijima u Hrvatskoj * tri dubrovačke ustanove među deset najposjećenijih muzejskih ustanova u zemlji * brojna, visokoobrazovana i baštinski motivirana posjetiteljska publika * međunarodni festivalski doseg, više od 35.000 posjetitelja Dubrovačkih ljetnih igara u 2025. godini * mreža knjižničnih ogranaka, filmski i muzejski edukativni programi, uključivi programi i studenti kao osnova razvoja lokalne publike Ograničenja * visoka ukupna posjećenost ne znači ravnomjernu dostupnost kulture * posjetiteljska publika znatno bolje mjerljiva od lokalne * stalna zajednica prati se ponajprije kroz demografske podatke, programe ustanova i pojedinačna izvješća * koncentracija dijela kulturnog života u povijesnoj jezgri, sezoni i posjetiteljskim tokovima * nacionalni podaci o slabijem sudjelovanju u kulturi * potražnja posjetitelja za autentičnijim i bolje interpretiranim doživljajem Dubrovnika	* posjetiteljska publika visokog kulturnog kapitala * kulturni turizam više dodane vrijednosti * knjižnični ogranci, filmski i muzejski programi kao uporišta razvoja publike izvan jezgre * produljenje sezone kao prilika za cjelogodišnje programe * Kalendar događanja kao alat vidljivosti i povezivanja programa * bolje korištenje postojećih mehanizama: Kalendara događanja, izvješća ustanova, obrazaca javnih potreba, Dubrovnik Passa i podataka o posjećenosti * kvalitativna istraživanja stalne publike kao dopuna postojećim podacima o posjetiteljima * interpretacijski sadržaji kao most prema poglavlju Interpretacija baštine	* za boljim korištenjem postojećih podataka o publici, dostupnosti, lokaciji i sezonskoj raspodjeli programa * za jasnijim razlikovanjem lokalne i posjetiteljske publike ondje gdje je to provedivo * za jačanjem kulturne dostupnosti u stambenim zonama, zaleđu i na otocima * za osnaživanjem programa za djecu, mlade, studente, starije osobe, ranjive skupine te doseljenu i sezonsku radnu populaciju * za povezivanjem ustanova, škola, Sveučilišta, programa javnih potreba, knjižničnih ogranaka, muzejsko-pedagoških programa i lokalnih prostora u razvoju publike * za uspostavom jedinstvenog i usporedivog okvira za praćenje publike, koji povezuje institucijske, programske i posjetiteljske podatke te periodična istraživanja kulturnih navika i sudjelovanja.

Interpretacija baštine

Pristup i obuhvat

Interpretacija baštine, u kontekstu suvremenih međunarodnih standarda, strukturirani je pristup neformalnom učenju koji posjetiteljima u slobodno vrijeme olakšava otkrivanje značenja baštinskih fenomena. Polazeći od izravnog susreta s autentičnim mjestom, predmetom ili živom baštinom, ona povezuje opipljive elemente s neopipljivim značenjima i univerzalnim konceptima.

Ovaj proces potiče osobno promišljanje, izaziva dublji emocionalni odjek te povezuje baštinu s vrijednostima pojedinca i zajednice. Krajnji joj je cilj potaknuti skrb i aktivnu odgovornost za baštinu, pretvarajući posjetitelja iz pasivnog promatrača u sudionika koji samostalno sukreira značenja. Ostvaruje se kroz širok raspon interpretacijskih praksi i medija, uključujući muzejske postavbe, interpretacijska vođenja, edukativne programe, sustav signalizacije i interpretacije *in situ*, digitalne sadržaje i različite druge oblike.

U Dubrovniku interpretacija baštine ima osobitu važnost zbog iznimne gustoće kulturno-povijesnih sadržaja, statusa svjetskog dobra UNESCO-a, snažne povezanosti kulturne baštine i turizma te prisutnosti žive baštine koja je i danas sastavni dio svakodnevnog života lokalne zajednice. Nalazi iz poglavlja Publika pokazuju da posjetitelji Dubrovnika uz obilazak najpoznatijih lokaliteta sve više traže autentične doživljaje i dublje razumijevanje mjesta, što dodatno naglašava važnost kvalitetne interpretacije kao poveznice između baštine, stanovnika i posjetitelja.

Povijesna jezgra

Povijesna jezgra najgušći je baštinski prostor Dubrovnika, u kojem se susreću muzejski postavi, sakralne zbirke, stručna i turistička vođenja, digitalni alati, signalizacija i Dubrovnik Pass. Ta gustoća komunikacije potvrđuje iznimnu baštinsku privlačnost jezgre, ali ne znači da su svi oblici predstavljanja jednako interpretacijski razvijeni.

U povijesnoj jezgri osobito je važno razlikovati informiranje, prezentaciju i interpretaciju. Informativna ploča, aplikacija, stručni obilazak ili muzejski postav mogu pružiti podatke, orijentaciju i pristup građi, ali interpretacijsku vrijednost ostvaruju tek kada otkrivaju značenje baštinskog fenomena, povezuju ga s vrijednostima Dubrovnika i omogućuju dublje razumijevanje odnosa prostora, povijesti, zajednice i posjetitelja. Zato se analiza usmjerava na postojeće oblike personalne i nepersonalne interpretacije te na procjenu njihova dosega.

Personalna interpretacija

Personalna interpretacija temelji se na neposrednoj interakciji između posjetitelja i interpretatora vodiča. Za razliku od postava, oznaka ili digitalnih medija, ona omogućuje prilagodbu sadržaja različitim publikama, postavljanje pitanja, dijalog i povezivanje baštine sa suvremenim iskustvima i interesima posjetitelja.

Kvaliteta personalne interpretacije uključuje poznavanje provjerenih činjenica kao i sposobnost interpretatora da prepozna dublja značenja i univerzalne vrijednosti baštine te ih poveže s iskustvom publike. Zato je za njezin razvoj osobito važno sustavno obrazovanje u području

interpretacijskog vođenja, uključujući suvremene interpretacijske metode, pripovjedačke vještine, planski razvoj tematskih vodstava i kostimiranih interpretacijskih programa. Upravo sposobnost pretvaranja znanja u smisleno i pamtljivo iskustvo čini razliku između informiranja i interpretacije.

Na otvorenom

Personalna interpretacija na otvorenom najvidljiviji je oblik susreta posjetitelja s povijesnom jezgrom. Njezinu osnovu čine licencirani turistički vodiči, tematska vođenja, književne šetnje i kostimirani formati, a njezin interpretacijski doseg ovisi o sposobnosti vodiča da priče o Gradu pretvore u doživljaj relevantan za posjetitelje.

Vođene ture licenciranih turističkih vodiča, koje okuplja Društvo turističkih vodiča Dubrovnik⁸⁵, obuhvaćaju opće obilaskе te tematske i kostimirane ture. Tečaj za turističke vodiče reguliran je na nacionalnoj razini, a u Dubrovniku se provodi pri Sveučilištu u Dubrovniku.

Tijekom 2025. godine u Dubrovniku se prvi put provode edukacije interpretacijskog vođenja certificirane prema standardu CIG (*Certified Interpretive Guide*) europske udruge Interpret Europe. Usporedno s time, mjere povezane s programom "Respect the City" pridonose boljem upravljanju iskustvom grupnog obilaska, osobito kroz pješačke koridore, točke okupljanja i uporabu audio opreme za stručno vođenje.

Drugi tip personalne interpretacije na otvorenom čine kostimirani formati i formati kostimiranih uprizorenja, oblikovani za posjetitelje. Tijekom ljetne sezone turistička zajednica i gradske udruge izvedu ceremoniju smjene straže Dubrovačke Republike na Vratima od Pila i Vratima od Ploča te kostimiranu patrolu Stradunom. Pojedini licencirani vodiči nude kostimirana tematska vodstva, primjerice u liku kneza Dubrovačke Republike kroz Knežev dvor i Stradun, a Dom Marina Držića povremeno organizira književne šetnje koje oživljuju likove Držićevih djela, kao i tematska vođenja koja sudionike upoznaju sa

životom i djelom Marina Držića te s različitim vidovima svakodnevnog života i društvenog uređenja Dubrovnika u 15. i 16. stoljeću.

U zatvorenom

Za razliku od interpretacije na otvorenom, personalna interpretacija u zatvorenom odvija se u muzejima, galerijama, sakralnim zbirkama i baštinskim interijerima. U njima neposredan susret stručnjaka, građe i publike omogućuje dublje razumijevanje predmeta, prostora i povijesnih procesa. Ovaj oblik personalne interpretacije oslanja se na stručna i kustoska vodstva, muzejsko-pedagoške programe te tematska vodstva po stalnim postavima i povremenim izložbama. Njezina vrijednost osobito dolazi do izražaja ondje gdje se vodstvo ne zadržava na nizanju stručnih podataka, nego prepoznaje interese posjetitelja i baštinu povezuje s njihovim iskustvima, pitanjima i razumijevanjem svijeta.

Sve ključne javne muzejske ustanove u Dubrovniku nude stručna i kustoska vodstva kroz stalne postave i povremene izložbe, pri čemu se uvjeti razlikuju od ustanove do ustanove, od redovitog programa do grupnog posjeta uz prethodnu najavu. Dubrovački muzeji, kao krovna ustanova, omogućuju kustoska vodstva kroz sve četiri ustrojbene jedinice, uz službenu najavu za grupe. U Kulturno-povijesnom muzeju u Kneževu dvoru vodstva prate reprezentativne dvorane, zbirke namještaja i oružja te povijest uprave Dubrovačke Republike; u Pomorskom muzeju u tvrđavi svetoga Ivana usmjerena su na pomorsku povijest, makete brodova i navigacijsku opremu; u Etnografskom muzeju Rupe tumače tradicijsku kulturu, narodne nošnje i gospodarstvo regije u prostoru povijesnih žitnica; u Arheološkom muzeju u tvrđavi Revelin vežu se uz povremene izložbe i lapidarij.

Umjetnička galerija Dubrovnik osobito je aktivna u stručnim vodstvima. Uz privatna i grupna vodstva na hrvatskom i engleskom jeziku, redovito organizira i besplatna vodstva kustosa za građane i posjetitelje kroz aktualne izložbe moderne i suvremene umjetnosti. Muzej Domovinskog rata na tvrđavi Imperijal provodi vodstva i stručna predavanja kroz stalni

⁸⁵ <https://www.vodici-dubrovnik.hr/>

postav „Dubrovnik u Domovinskom ratu 1991. – 1995.“, uz prethodnu najavu, a taj je format osobito tražen među školskim, studentskim i inozemnim skupinama. Dom Marina Držića ističe se grupnim vođenjima na hrvatskom i engleskom jeziku za školske, studentske i inozemne skupine, uz prethodnu najavu, kroz koja kustosi posjetitelje uvode u svijet Marina Držića, njegovih djela i kazališnih likova te renesansnog Dubrovnika, dok Prirodoslovni muzej Dubrovnik provodi stručna vodstva na više jezika, prilagođena dobi, predznanju i zanimanju publike.

Stručno vođenje obuhvaća i sakralne te privatne muzeje. Kroz povijesne ljekarne, klaustre i riznice franjevačkog samostana Male braće i Dominikanskog samostana vode najčešće licencirani turistički vodiči, a Muzejska zbirka Židovske općine sa Starom sinagogom nudi po najavi vođena razgledavanja jedne od najstarijih djelatnih sefardskih sinagoga u Europi.

Nepersonalna interpretacija

Nepersonalna interpretacija posjetiteljima omogućuje da značenja baštine otkrivaju samostalno, bez neposredne interakcije s vodičem, kustosom, edukatorom ili drugim interpretatorom. Ona se ostvaruje kroz muzejske i izložbene postave, tekstove, legende, publikacije, prostorne oznake, audiovodiče, digitalne aplikacije, multimedijske sadržaje i druge medije koji mogu podržati povezivanje s različitim značenjima baštine. Razvijena nepersonalna interpretacija pobuđuje interes za istraživanje i učenje, otvara više perspektiva, potiče kritičko mišljenje te omogućuje posjetitelju da sadržaj poveže s vlastitim iskustvom, s drugim posjetiteljima i sa širim kulturnim kontekstom.

Razvoj složenijih oblika nepersonalne interpretacije zahtijeva sustavno interpretacijsko planiranje, jasno definirane teme i poruke, razumijevanje vrijednosti baštine te povezivanje sadržaja s iskustvima različitih skupina posjetitelja. U tome važnu ulogu imaju interpretatori, muzeolozi, dizajneri, arhitekti, multimedijски stručnjaci i predstavnici lokalne zajednice, jer upravo njihov zajednički rad prevodi baštinske poruke u prostorno, vizualno i doživljajno iskustvo.

Na otvorenom

Nepersonalna interpretacija na otvorenom odnosi se na fizičke i digitalne medije koji posjetitelju omogućuju samostalno istraživanje baštine u javnom prostoru povijesne jezgre. U Dubrovniku se ona susreće kroz informativne i interpretacijske oznake, turističku signalizaciju, QR kodove, mobilne aplikacije, audiovodiče i digitalne rute, a njezin razvoj posebno je osjetljiv zbog konzervatorskih uvjeta, gustoće posjetiteljskih tokova i potrebe da se javni prostor jezgre očuva kao prostor života, a ne samo obilaska.

U javnom prostoru jezgre ta se razina odvija kroz dva osnovna medija: fizičke oznake koje se susreću u kretanju kroz urbano tkivo i digitalne sadržaje dostupne na osobnim uređajima posjetitelja. Obje razine počivaju na konzervatorskom načelu reverzibilnosti svake intervencije u kamenom tkivu jezgre, dok postavljanje urbane opreme i drugih intervencija u javnom prostoru uređuju Opće konzervatorske smjernice za upravljanje javnim prostorom kulturno-povijesnih cjelina gradskih obilježja Ministarstva kulture i medija. Postojeće oznake u jezgri su rijetke, pojedinačnog su porijekla i različitog vizualnog jezika, postavljene u različitim institucionalnim i oblikovnim kodovima.

TZ grada Dubrovnika održava turističku signalizaciju, informativne ploče i ploče dobrodošlice te plan grada povezan s QR kodom, koji se putem naljepnica i stalaka distribuira ugostiteljima, hotelima, muzejima i informativnim centrima. Riječ je pretežno o informativnoj i orijentacijskoj razini: znakovi i ploče usmjeravaju i obavještavaju posjetitelja, dok strukturiranu interpretaciju baštine, koja otkriva značenja, na toj razini tek treba razviti.

Digitalni sloj počiva na više aplikacija koje posjetitelja kroz jezgru vode kao pojedinačnog šetača. Dubrovački muzeji prije više godina objavili su mobilnu aplikaciju Sveti Vlaho i Dubrovnik za sustave Android i iOS na hrvatskom i engleskom jeziku, koja kroz interaktivnu kartu, GPS navigaciju i uvodni audiozapis povezuje 64 spomenika na 30 lokacija u virtualni obilazak posvećen kultu gradskog zaštitnika. Aplikacija Knežev dvor u Dubrovniku iste ustanove iz 2021. godine sjedište Republike postavlja kao samostalan digitalni baštinski lokalitet s vlastitim

audiovodičem. Dom Marina Držića preko međunarodne platforme izi.TRAVEL nudi audiovodič na hrvatskom i engleskom jeziku koji posjetitelje upoznaje s Držićevim životom, djelom i značajem, sa zgradom u kojoj je Dom smješten te s djelatnošću ustanove, vodeći ih kroz mjesta vezana uz život komediografa, njegova urotnička pisma i izvedbenu kulturu njegova doba.

Digitalnom sloju u javnom prostoru pridružuje se i filmska aplikacija koja prati Kuću filma. Kroz interaktivne rute, opise scena i popratne podatke posjetitelja vodi stvarnim lokacijama na kojima su snimani filmovi i serije, povezujući više od sto četrdeset snimateljskih lokacija, gotovo sto naslova te više od tristo scena. Time se film postavlja kao povijesni izvor koji otkriva kako su Grad i njegovi stanovnici izgledali u prošlosti, a posjetitelju nudi nov način doživljaja javnog prostora.

U zatvorenom

Izložbeni postav najkompleksniji je medij nepersonalne interpretacije baštine, ali nije svaki postav interpretacijski razvijen. U zatvorenim prostorima baština se često predstavlja kroz izlaganje pokretne građe, predmeta, dokumenata, umjetnina, liturgijskog inventara, arheoloških nalaza i memorijalnih predmeta. Takva prezentacija baštine može biti stručna, vrijedna i muzeološki utemeljena, ali njezin interpretacijski doseg ovisi o tome povezuje li građu, prostor, narativ i publiku u iskustvo koje otkriva značenja, a ne samo prikazuje predmete. I najvrjedniji predmeti mogu ostati zatvoreni u vlastitu stručnu vrijednost ako posjetitelju ne otvore odnos prema svijetu iz kojeg dolaze i prema pitanjima koja ga se danas tiču.

Krovni gradski muzejski sustav unutar zidina čine četiri ustrojbene jedinice Dubrovačkih muzeja, koje pokazuju raspon različitih prezentacijskih i interpretacijskih pristupa. Kulturno-povijesni muzej u Kneževu dvoru počiva na ambijentalnom postavu u izvornom sjedištu Republike, gdje sam prostor nosi snažno značenje; Pomorski muzej u tvrđavi svetoga Ivana postav u kontinuitetu osvježava; Etnografski muzej u žitnici Rupe zadržava postav iz osamdesetih godina prošlog stoljeća, oblikovan prema tadašnjim muzeografskim načelima;

Arheološki muzej djeluje kroz povremene izložbe u tvrđavi Revelin, bez stalnog izložbenog prostora. Tako se u jednom sustavu susreću ambijentalno snažni postavi, suvremenije prezentacije i postavi koji traže osuvremenjivanje.

Recentni primjer digitalnog alata s interpretacijskim potencijalom razvijen je u Pomorskom muzeju u tvrđavi svetoga Ivana. U sklopu europskog projekta COOL NOONS, programa Interreg EURO-MED, Dubrovački muzeji i DURA razvili su mobilnu aplikaciju i sustav podnih i zidnih QR okidača. Skeniranjem se pokreće višejezični audiovodič, tekstovi te proširena stvarnost kroz koju oživljavaju videoisječci s pričama starih dubrovačkih kapetana. Time se pomorska baština posjetitelju posreduje na suvremen, interaktivan i doživljajan način.

Uz krovni sustav, Dom Marina Držića u Širokoj ulici djeluje kao samostalna javna ustanova, a njegova stalna izložba „Držićeve životne pozornice” vizualnim, tekstualnim i audiovizualnim sredstvima prikazuje život, djelo i značaj velikana hrvatske komediografije, čime se pridružuje suvremenijem, doživljajnom kraju tog raspona. Palača Sponza, s Memorijalnom sobom poginulih branitelja i Državnim arhivom u Dubrovniku, predstavlja važan prostor buduće sustavnije prezentacije dokumentarne i memorijalne baštine.

Interpretacijska ponuda u zatvorenom širi se i projektima u pripremi. Kinematografi Dubrovnik pripremaju Kuću filma, stalnu interaktivnu izložbu o više od stoljeća filmskog snimanja i kinematografije u Gradu, čije se otvorenje u Luži priprema tijekom 2026. godine. Za sam postav raspisan je natječaj, a financira se iz Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz projekt REEL programa Interreg Italija-Hrvatska. Postav će uključivati ranije spomenutu virtualnu šetnju lokacijama kulturnih filmova, interaktivni kviz i autentične scenografske elemente.

Stalni izložbeni prostor planira se i za Arheološki muzej, koji bi iz povremenih postava u tvrđavi Revelin prešao u zgradu nekadašnjeg austrijskog okružnog zatvora s bastionom svetoga Spasitelja u Ulici braće Andrijića, uz arheološko nalazište Pustijerna površine oko 1.600 četvornih metara, čime bi se muzej i nalazište povezali u cjelinu. Projekt vodi Zavod za obnovu Dubrovnika, a počiva na opsežnoj znanstvenoj i konzervatorskoj podlozi: na istraživanjima nalazišta od 1987. godine,

arhitektonskom projektu s početka stoljeća te monografiji Instituta za povijest umjetnosti „Pustijerna u Dubrovniku, arheološka zona” iz 2023. godine, koja donosi snimke terena, planove sonde i katalog od 1.709 ulomaka kamene plastike kao okosnicu budućeg postava. Namjenu je predložio Grad Dubrovnik, Područna konzervatorska služba Dubrovnik izdao je smjernice za uspostavu muzejske zone *in situ*, a projekt stvara pretpostavke za traženje odgovarajućih izvora financiranja.

Tim je projektima zajedničko to što počivaju na arhitektonskim, konzervatorskim i, u slučaju Pustijerne, opsežnim znanstvenim podlogama. Da bi se te podloge pretvorile u doživljaj posjetitelja, ključno je da interpretacijski koncept i plan vode njihovo oblikovanje od najranije faze, usporedo s arhitektonskim i konzervatorskim odlukama. Takvo rano uključivanje interpretacijskog planiranja i izrade idejne muzeološke koncepcije, prema suvremenim stručnim standardima, osigurava da arhitektura služi interpretaciji te da bogata građa, od filmske baštine do kataloga arheoloških ulomaka, dobije promišljenu priču i snažno posjetiteljsko iskustvo.

Poseban tip nepersonalne interpretacije u zatvorenom čine crkvene baštinske zbirke uz samostane i crkve, koje vrijedan sakralni i umjetnički inventar predstavljaju kao stalne zbirke i riznice. U jezgri je riječ o sedam zbirki i riznica: samostan Male braće s ljekarnom iz 1317. godine, Dominikanski samostan, samostan sestara Sigurate, Biskupska pinakoteka, Moćnik stolne crkve Gospe Velike, Zbirka ikona Srpske pravoslavne crkve općine te Muzejska zbirka Židovske općine sa Starom sinagogom. Te zbirke odlikuje iznimno vrijedan sadržaj, dok im se interpretacijska razrada, kontekstualizacija i višejezičnost razlikuju od zbirke do zbirke; zajednička im je potreba za razvijenijom interpretacijom.

Palača Sponza objedinjuje više sadržaja: Memorijalnu sobu poginulih branitelja Domovinskog rata, povezanu s Muzejom Domovinskog rata Dubrovnik, te Državni arhiv u Dubrovniku, u kojem se čuvaju arhivski fondovi Dubrovačke Republike upisani na UNESCO-ov popis „Sjećanje svijeta”. Ta je dokumentarna baština iznimno bogat interpretacijski izvor, a u Sponzi se priprema stalni izložbeni postav posvećen Dubrovačkoj Republici ispričan kroz arhivske fondove prepoznate kao

dio UNESCO-ovog registra Sjećanje svijeta. Time će se građa svjetskog značaja prvi put trajno i sustavno predstaviti svim posjetiteljima.

U privatnom sektoru galerija War Photo Limited djeluje kao specijaliziran i tematski profiliran izložbeni prostor posvećen fotografiji ratne reportaže, kao primjer fokusirane autorske kustoske interpretacije unutar jezgre.

Analitički osvrt na povijesnu jezgru

Povijesna jezgra Dubrovnika raspolaže iznimno gustim interpretacijskim okruženjem, u kojem se preklapaju personalna vođenja, muzejski i izložbeni postavi, sakralne zbirke, digitalni alati, turistička signalizacija, audiovodiči i tematske rute. Ta gustoća potvrđuje iznimnu baštinsku privlačnost jezgre, ali ujedno pokazuje da interpretacijska razvijenost nije ujednačena. U jezgri je stoga osobito važno razlikovati informiranje, prezentaciju i interpretaciju: mnogi postojeći sadržaji posjetitelju nude podatke, orijentaciju i pristup građi, dok se puni interpretacijski doseg ostvaruje ondje gdje se baština povezuje s vrijednostima Dubrovnika, iskustvom posjetitelja i dubljim razumijevanjem prostora, povijesti i zajednice.

Personalna interpretacija predstavlja jedno od najvažnijih područja daljnjeg razvoja jer Dubrovnik raspolaže snažnom tradicijom vođenja, autentičnom urbanom scenografijom i iznimno bogatim povijesnim izvorima. Na otvorenom se ona najčešće ostvaruje kroz licencirane turističke vodiče, tematske ture, književne šetnje i kostimirane formate, dok se u zatvorenom prostoru oslanja na kustoska i stručna vodstva, muzejsko-pedagoške programe i neposredan susret stručnjaka, građe i publike. Poseban razvojni prostor nalazi se u pomaku od prijenosa informacija i turističke animacije prema strukturiranom interpretacijskom vođenju, tematski jasnim programima i neformalnom učenju prilagođenom različitim skupinama posjetitelja.

Važno polazište za takav razvoj čine edukacije interpretacijskog vođenja prema standardu CIG udruge Interpret Europe, koje se u Dubrovniku provode 2025. godine, kao i mjere projekta *“Respect the City”* usmjerene

na bolje upravljanje iskustvom grupnog obilaska. Time se već postojeća praksa vođenja može osnažiti znanjima o interpretacijskim porukama, pripovijedanju, radu s publikom, oblikovanju doživljaja i odgovornom korištenju javnog prostora. U zatvorenim prostorima sličan potencijal postoji u jačanju muzejsko-pedagoških programa, tematskih vodstava i interpretacijskih metoda koje predmete, prostore i povijesne procese povezuju sa širim značenjima Grada i interesima publike.

Nepersonalna interpretacija na otvorenom ima razvijenu informativnu, orijentacijsku i digitalnu osnovu, ali njezin interpretacijski doseg također nije ujednačen. Turistička signalizacija, informativne ploče, QR kodovi, aplikacije i digitalne rute posjetitelju olakšavaju kretanje i samostalno istraživanje, no najveći razvojni prostor leži u njihovu povezivanju u jasniji narativni okvir. Povijesna jezgra pritom traži vrlo pažljiv pristup zbog konzervatorskih uvjeta, načela reverzibilnosti, gustoće posjetiteljskih tokova i potrebe da javni prostor ostane prostor života, a ne samo prostor obilaska.

Nepersonalna interpretacija u zatvorenom počiva na iznimno bogatom i raznolikom sadržaju: ambijentalnim postavima, tematskim muzejima, sakralnim riznicama, memorijalnim prostorima, arhivskoj građi svjetskog značaja i projektima u razvoju. U tom se području jasno vidi raspon od suvremenijih, doživljajno oblikovanih i digitalno podržanih pristupa do postava i zbirki koje traže osuvremenjivanje, jaču kontekstualizaciju, višejezičnost i bolju povezanost s publikom. Posebnu vrijednost imaju projekti koji mogu otvoriti novu generaciju prezentacije baštine u jezgri, osobito Kuća filma, stalna prezentacija Dubrovačke Republike kroz fondove/građu Dubrovačkog arhiva i budući Arheološki muzej povezan s arheološkom zonom Pustijerna.

Analiza pokazuje da povijesna jezgra raspolaže izrazito razvijenom osnovom za interpretaciju, ali ta osnova nije ujednačena ni narativno povezana. Personalna vođenja, muzejski postavi, sakralne zbirke, digitalni alati, turistička signalizacija i Dubrovnik Pass već oblikuju gusto interpretacijsko okruženje, no njihovi dosezi variraju od orijentacije i informiranja do zrelih interpretacijskih iskustava. Najveća vrijednost postojećeg stanja nalazi se u snažnoj institucionalnoj podlozi,

autentičnom prostoru, stručnim znanjima i rastućim primjerima suvremenih interpretacijskih praksi.

Kao ključne potrebe izdvajaju se ujednačenja kvaliteta interpretacije, jasnije povezivanje postojećih digitalnih, muzejskih, turističkih i edukativnih alata, osuvremenjivanje pojedinih postava i zbirki te snažnije uključivanje interpretacijskog promišljanja u rane faze novih projekata. Time se povijesna jezgra može analizirati kao složen kulturni prostor u kojem se značenje Dubrovnika oblikuje kroz odnos Republike, grada, mora, vjere, znanja, umjetnosti, svakodnevice, ratnog sjećanja i suvremenog života zajednice.

Šire gradsko područje

Izvan povijesne jezgre baština Dubrovnika prostorno je raspršena i tematski iznimno bogata. Za razliku od jezgre, u kojoj se interpretacija razvija u prostoru velike gustoće posjetiteljskih tokova, šire gradsko područje otvara mogućnost sporijeg, tematski usmjerenog i prostorno razvedenog susreta s baštinom. Njegovu osnovu čine kultura ladanja, povijesni perivoji, krajolici vode, otočna i sakralna baština, industrijsko nasljeđe, ratno sjećanje, žive tradicije i lokalne zajednice koje te vrijednosti čuvaju i prenose.

U posljednjim godinama na širem gradskom području oblikuje se prepoznatljiv interpretacijski sloj. On nastaje kroz uređene tematske i hodočasničke staze s oznakama i digitalnim alatima, obnovljene perivoje i botaničke vrtove s interpretacijskim pločama, ljetnikovce koji se pripremaju za nove društveno-kulturne i interpretacijske funkcije te pojedine muzejske i izložbene prostore koji baštinu interpretiraju izvan zidina.

Velik dio te ponude još je na informativnoj, orijentacijskoj ili prezentacijskoj razini i vezan je uz pojedine lokalitete. Ipak, broj projekata s pripremljenom stručnom, konzervatorskom, arhitektonskom ili muzeološkom dokumentacijom pokazuje da se interpretacija izvan povijesne jezgre postupno pomiče od pojedinačnih zahvata prema mogućoj mreži. U toj mreži posebno mjesto imaju Rijeka dubrovačka i Mokošica kao prostori kulture ladanja, Trsteno i Lokrum kao povijesni vrtovi i zaštićeni krajobrazi, Gruž kao prostor industrijske i suvremene

kulturne memorije, Srđ kao mjesto ratnog sjećanja te Elafiti i priobalje kao prostori sakralne, otočne i žive baštine.

Knjižnični ogranci, kulturno-umjetnička društva, mjesne udruge i drugi lokalni dionici važni su nositelji kulturnog života izvan jezgre te su detaljnije obrađeni u poglavljima o dionicima i kulturnim programima. U ovom se dijelu spominju ondje gdje su izravno povezani s interpretacijom baštine, odnosno gdje sudjeluju u prijenosu, predstavljanju ili suvremenom razumijevanju baštinskih vrijednosti. Upravo oni čine važan potencijal buduće interpretacijske mreže šireg gradskog područja: poznaju lokalne priče, običaje, prostore i sjećanja, a kroz razvoj interpretacijskih znanja i vještina mogu ih pretvarati u sadržaje koji povezuju baštinu, stanovnike i posjetitelje.

Ploče iza Grada

Ploče predstavljaju istočni pristup povijesnoj jezgri i jednu od važnih točaka povezivanja zaštićenog urbanog prostora s njegovim suvremenim kulturnim i posjetiteljskim okruženjem. U toj je zoni u pripremi Interpretacijski centar svjetskog dobra UNESCO-a Dubrovnik, predviđen u Ulici Frana Supila, preko puta Lazareta, na prostoru od približno sto pedeset četvornih metara s izravnim ulazom s ceste. Arhitektonski je projekt u izradi, a dovršetak je predviđen do 2029. godine, kada se obilježava pedeseta obljetnica upisa Dubrovnika na UNESCO-ov Popis svjetske baštine.

Budući centar ima potencijal postati jedna od ključnih točaka nepersonalne interpretacije svjetskog dobra, osobito ako se oblikuje kao mjesto koje posjetitelja ne uvodi samo u povijest upisa i iznimnu univerzalnu vrijednost zaštićene cjeline, nego mu pomaže razumjeti zašto je Dubrovnik zaštićen, kako se njegovom baštinom upravlja, koji su suvremeni izazovi života u povijesnoj jezgri i zašto je odgovorno ponašanje posjetitelja dio očuvanja mjesta. Takva interpretacija treba povezati podatke, prostor, svakodnevni život zajednice i iskustvo posjetitelja u razumljivu cjelinu, umjesto da ostane na razini informiranja o UNESCO statusu.

U istoj zoni kompleks Lazareti djeluje kao prostor suvremene kulturne i izložbene djelatnosti, u kojem Art radionica Lazareti vodi galerijski program Galerije Otok. Lazareti su i sami baštinski sklop iznimnog značenja, povezan s poviješću karantene, pomorske otvorenosti, javnog zdravlja i upravljanja rizikom u Dubrovačkoj Republici. Njihova suvremena kulturna funkcija već je razvijena, dok stalni interpretacijski mediji koji bi tu baštinu sustavno predstavili građanima i posjetiteljima tek trebaju biti oblikovani. Ovdje je važno spomenuti i gradsku tvrtku Baština d.o.o.

Pile i Vrtni grad

Pile predstavljaju najvažniju ulaznu točku u povijesnu jezgru i mjesto prvog susreta velikog dijela posjetitelja s Gradom. Ovdje od 2018. godine djeluje zanimljiv primjer suvremene i kreativne turističke ponude Muzej ljubavnih priča.

Premda se sustavna interpretacija baštine ovoga prostora danas ponajprije ostvaruje kroz stručno vođenje i sezonske izvedbene programe, njegov položaj na prijelazu između suvremenog grada i povijesne jezgre otvara značajan prostor za razvoj interpretacijskih sadržaja.

Kao prostor ulaska u Grad, Pile imaju potencijal postati mjesto uvoda u različite perspektive razvoja Dubrovnika. Uz veliku povijest Republike, interpretacija ovoga prostora može otvoriti i malu povijest obrtnika, radnika i ribara Pila, čiji su svakodnevni ritmovi rada i života oblikovali zapadno predgrađe uz same zidine. Takav pristup omogućio bi da se Pile ne razumiju samo kao prolaz prema povijesnoj jezgri, nego kao prostor u kojem se jasnije vidi odnos Grada prema vlastitom neposrednom okruženju.

⁸⁶ <https://redhistorymuseum.com/hr/postav-muzeja/>

Gruž i lučki grad

Interpretacijsko težište Gruža nosi Muzej crvene povijesti, privatni muzej otvoren 2019. godine u prostoru TUP-a, autentičnoj lokaciji dubrovačke industrijske baštine. Muzej kroz izvorne predmete, multimediju, osobne priče i interaktivne sadržaje interpretira svakodnevni život, industriju, dizajn i društvene promjene socijalističkog razdoblja od 1945. do 1991. godine. Time otvara dijalog o složenom poglavlju novije povijesti za koje Dubrovnik dotad nije imao posvećen muzejski prostor.

Smještaj u TUP-u važan je dio njegova interpretacijskog učinka: tvornički prostor nije samo kulisa postava, nego baštinski kontekst u kojem se iskustvo industrije, rada i društvene modernizacije čita na licu mjesta. Muzej djeluje i kroz edukativna događanja, tematske ture, suradnju s domaćim i međunarodnim stručnjacima te prikupljanje materijalne i nematerijalne građe u suradnji sa zajednicom. Zato predstavlja jedan od jasnijih primjera suvremene, in situ i dijaloški usmjerene interpretacije baštine izvan povijesne jezgre. Od 2022. godine upisan je u Registar muzeja Republike Hrvatske, što dodatno potvrđuje njegovu institucionalnu relevantnost unutar muzejske ponude izvan povijesne jezgre.⁸⁶

Montovjerna

Na području Gospina polja, uz Svetište Gospe od Milosrđa, povijesno zavjetno svetište pomoraca, kapucinski samostan čuva vrijednu Zbirku zavjetnih slika i maketa brodova iz 18. i 19. stoljeća.⁸⁷ Zbirka je nastala iz zavjetnih darova pomoraca te, uz slike i makete, obuhvaća i nekoliko stotina drugih zavjetnih predmeta koji svjedoče o dubokoj povezanosti Dubrovnika s morem, pomorstvom, pobožnošću i osobnim iskustvima izbjavljenja, zahvale i nade. Radi sustavne zaštite, stručne obrade i

⁸⁷ Zbirka zavjetnih slika brodova kapucinskog samostana Gospe od Milosrđa, Dubrovnik (Liechtensteinova 16), Muzejski dokumentacijski centar: <https://hvm.mdc.hr/zbirka-zavjetnih-slika-brodova-kapucinskog-samostana-gospe-od-milosrda-dubrovnik,70/hr/info/>

primjerenog predstavljanja ove baštinske cjeline javnosti, pokrenut je projekt zavjetne kapele s galerijom uz Svetište. Time se otvara mogućnost da se ova osobita memorija dubrovačkog pomorskog i duhovnog života interpretira kao živi dio kulturnog identiteta Montovjerne, Gospina polja i šireg gradskog prostora.

Srđ

U tvrđavi Imperijal na Srđu, prvoj crti obrane i jednom od najsnažnijih simbola obrane Dubrovnika, djeluje Muzej Domovinskog rata Dubrovnik. U tvrđavi je tijekom Domovinskog rata bilo smješteno zapovjedništvo 163. dubrovačke brigade Hrvatske vojske, čime prostor sam po sebi ima iznimnu memorijalnu, povijesnu i društvenu vrijednost.

Izložba „Dubrovnik u Domovinskom ratu 1991. – 1995.“, otvorena 2008. godine kao prva faza budućeg stalnog postava, predstavlja oko pet stotina izložaka raspoređenih u četiri tematske cjeline: pad Dubrovačke Republike i povijest tvrđave Imperijal, srpsko-crnogorsku agresiju 1991. godine, oslobodilačke akcije Hrvatske vojske te stradanje stanovništva, civilnih objekata i spomenika kulture.

Građu čine izvorni dokumenti, fotografije, naoružanje, ratne karte i zapovijedi, predmeti svakodnevnog života branitelja i građana, video građa, ratne zastave postrojbi te izvorni stijeg sa Srđa iz 1991. godine. Na platou tvrđave nalazi se spomen-ploča s imenima poginulih branitelja.

Osnaživanje stalnog postava Muzeja Domovinskog rata tek predstoji paralelno sa sustavnom obnovom tvrđave Imperijal. Autentičnost lokacije pritom ima presudnu interpretacijsku važnost: tvrđava kao *in situ* mjesto obrane Grada nosi značenje jednako snažno kao i sama izložena građa.⁸⁸

⁸⁸ https://tzdubrovnik.hr/get/muzeji/5675/muzej_domovinskog_rata.html

⁸⁹ <https://www.dubrovnik.hr/uploads/pages/282/4.%20SRUP%20Dubrovnik.pdf>

Mokošica

Mokošica je povijesno jedno od najgušćih ladanjskih područja Dubrovačke Republike, obilježeno snažnom prisutnošću ljetnikovaca i kulturom ladanja kao važnim slojem dubrovačke baštine. Istodobno, riječ je o najvećem suvremenom stambenom području Dubrovnika, zbog čega kulturni razvoj Mokošice ima osobitu društvenu važnost: on povezuje zaštitu i interpretaciju baštine s potrebom za dostupnim kulturnim, obrazovnim i društvenim sadržajima u svakodnevnom životu stanovnika.

U tom se kontekstu kao ključno interpretacijsko i razvojno težište izdvaja ljetnikovac Gučetić-Lazarević-Zbutega. Izrađena je projektna dokumentacija za njegovu obnovu, u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom, sa svrhom prenamjene u **Društveno-kulturni centar Mokošica** s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića, što je predviđeno i Strategijom razvoja urbanog područja Dubrovnik.⁸⁹ Takva prenamjena omogućila bi da se ladanjska baština Mokošice aktivira kao javni kulturni resurs, mjesto lokalnog okupljanja, programa za različite generacije, interpretacije baštine i povezivanja znanosti, kulture i obrazovanja.

Ovim se projektom Mokošica može afirmirati kao važno kulturno žarište izvan povijesne jezgre, u skladu s potrebom ravnomjernije kulturne dostupnosti, jačanja lokalnog identiteta i uključivanja šireg gradskog područja u kulturni život Dubrovnika.⁹⁰

Komolac i Rijeka dubrovačka

Rijeka dubrovačka također predstavlja važnu prostornu i baštinsku cjelinu dubrovačke kulture ladanja. Njezino razumijevanje danas se oslanja i na znanstvenu podlogu monografije Instituta za povijest umjetnosti „Kulturni krajobraz Rijeke dubrovačke” iz 2021. godine, koja

⁹⁰ <https://www.dubrovnik.hr/vijesti/ljetnikovac-gucetic-postaje-drustveno-kulturni-centar-mokosice-14107>

ovaj prostor sagledava kao slojevit kulturni krajobraz, oblikovan odnosom vode, ladanjskih sklopova, sakralne baštine, povijesnih komunikacija i svakodnevnog života.

Posebno mjesto u interpretaciji prostora zauzima Stari, odnosno Onofrijevi vodovod, izgrađen između 1438. i 1440. godine. Vodovod je vodio od izvora Vrelo u Šumetu prema Nuncijati, u dužini od približno devet kilometara, a ima snažan potencijal transformacije u rekreativno-tematsku pješačku stazu. Za to je potrebno izraditi interpretacijski planski okvir koji bi povezao povijest vodoopskrbe, tehničku baštinu, krajobrazne vrijednosti i suvremeno iskustvo kretanja prostorom.

Na Batahovini se ističu obnovljeni ljetnikovci Stay, sjedište Restauratorskog odjela Dubrovnik HRZ-a i Bunić-Kaboga od nedavno pod upravom Dubrovačkih muzeja, kao i oni ljetnikovac Restić na samoj obali rijeke Omble koji tek čeka obnovu i prenamjenu. Ljetnikovac Bozdari Škaprlenda u Čajkovićima primjer je projekta koji polazi upravo od interpretacije i interpretacijskog planiranja. Za njegovu planiranu pretvorbu u stalni izložbeni i interpretacijski centar posvećen značenju vode i održivosti izrađena je idejna muzeološka koncepcija i plan interpretacije. Proces je obuhvatio radionice mapiranja vrijednosti, definiranje ciljanog doživljaja i oblikovanje vizije stalne izložbe. Time je interpretacijski koncept postavljen kao polazište daljnjeg projektiranja, u skladu sa standardima interpretacijskog procesa. Za provedbu projekta predviđena je prijava na natječaje za financiranje iz fondova Europske unije.⁹¹

Baštinsku cjelinu Rijeke dubrovačke dodatno obogaćuju sakralni i povijesni lokaliteti koji su već prepoznati u posjetiteljskim kretanjima. Među njima se ističe franjevački samostan Pohoda Blažene Djevice Marije u Rožatu, s romaničko-gotičkim klaustrom, freskama iz života svetoga Franje i vrijednim inventarom, kao i crkva Svetoga Duha u Komolcu, podrijetlom iz 11. stoljeća.

⁹¹ <https://zod.hr/radionica-na-temu-idejne-muzeoloske-koncepcije-stalne-izlozbe-u-ljetnikovcu-bozdari-u-cajkovicima/>

⁹² Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, ur. Mladen Obad Šćitaroci, Arboretum i ljetnikovac Trsteno: obnova i revitalizacija petstogodišnje ladanjske cjeline, Zagreb/Trsteno, 2019. <https://info.hazu.hr/upload/image/2019/Plan-upravljanja-Arboretumom-HAZU.pdf>

Dubrovačko priobalje

Baštinsko središte Dubrovačkog priobalja jest Arboretum Trsteno Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, najstariji perivoj te vrste u Hrvatskoj. Arboretum, s renesansnim ljetnikovcem i vrtovima obitelji Gučetić, akvaduktom i Neptunovom fontanom, predstavlja iznimnu cjelinu ladanjske, vrtne, krajobrazne i kulturno-povijesne baštine. Njegovo razumijevanje oslanja se na dobro razvijenu znanstvenu i stručnu podlogu obnove i revitalizacije petstogodišnje ladanjske cjeline, pri čemu se kao posebno vrijedna poruka izdvaja ideja suradnje čovjeka i prirode, sažeta u povijesnom natpisu iz 1502. godine na pročelju ljetnikovca.⁹²

U Arboretumu je 2021. godine otvoren Centar za edukaciju i multimedijску prezentaciju, a planski dokumenti predviđaju razvoj novih posjetiteljskih tura, interpretaciju kulturno-povijesnih vrijednosti i obnovu posjetiteljske infrastrukture. Daljnji razvoj interpretacije može se usmjeriti prema jasnijem povezivanju znanstveno utemeljenih sadržaja s dizajnom doživljaja, vizualnom komunikacijom, digitalnom vidljivošću i kreativnim oblicima predstavljanja, kako bi se vrijednosti Arboretuma učinile dostupnijima različitim skupinama posjetitelja.⁹³

Živu kulturu priobalja njeguju mjesne udruge, među njima KUU Izvor Zaton kroz program „Mali ludo Zaton“, što se detaljnije obrađuje u poglavlju o dionicima. U priobalju od sakralne baštine valja izdvojiti župnu crkvu Pohoda Blažene Djevice Marije u Orašcu, koja čuva slike svete Marije od Žalosti i svetoga Ivana Krstitelja upisane u Registar kulturnih dobara, uz crkvu svetoga Nikole u Orašcu te drevnu župnu crkvu svetoga Stjepana u Zatonu, čiji korijeni sežu u 10. stoljeće.

⁹³ Majer Jurišić, Krasanka; Škevin Mikulandra, Ana; Šurina, Edita, Ladanje u Trstenom: posjed obitelji Gučetić i konzervatorska istraživanja povijesnih građevina, Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb, 2023. https://cat.pvdp.hr/docs/Projekt_Arboretum_i_ljetnikovac_Trsteno.pdf

Gornja sela

Gornja sela Dubrovačkog primorja čuvaju vrijedne slojeve ruralne, sakralne i nematerijalne baštine, među kojima se ističe kolo linđo Dubrovačkog primorja, zaštićeno kao nematerijalno kulturno dobro i očuvano u izvornom obliku. Sakralnu baštinu Gornjih sela čine župne i seoske crkve i kapele, bez zasebno uređenih zbirki.

S obzirom na mali broj stanovnika i ograničene lokalne kapacitete, interpretacijski razvoj ove zone primjereno je promatrati kroz skromnije, prostorno raspršene i održive oblike. U ovoj je zoni stoga prikladno dati prednost održavanju osnovne vidljivosti i dostupnosti baštinskih točaka, uz povezivanje s postojećim rutama i interpretacijskim sadržajima šireg Dubrovačkog primorja. Biciklističko-pješačke staze s vertikalnom signalizacijom, interpretacijskim pločama o prirodnim i kulturnim znamenitostima te aplikacijom s točkama od interesa mogu poslužiti kao osnovni okvir za nenametljivo predstavljanje krajolika, sakralne baštine, lokalnih predaja i odabranih elemenata žive baštine.

Elafiti

Na Elafitima se interpretacija baštine može graditi kroz tri različita tematska okvira: ranu srednjovjekovnu plastiku Koločepa, sakralnu i umjetničku riznicu Lopuda te suvremene edukacijske i festivalske programe koji pojedine otoke povezuju s današnjim životom. U izradi je i elaborat za uspostavu biciklističkih staza na Elafitima, koji će pridonijeti dostupnosti i promidžbi otočne kulturne baštine.

Na Koločepu središte je župni lapidarij uz crkvu Velike Gospe iz druge polovice 15. stoljeća. U njemu su izloženi ulomci starohrvatske i predromaničke kamene ornamentike prikupljeni po otoku, koje je početkom 20. stoljeća sačuvao župnik Vicko Medini ugrađivši ih u pročelje crkve, a od 1973. godine izloženi su u lapidariju. Vrijednost lapidarija nije samo u građi, nego i u priči o njezinu spašavanju,

⁹⁴ <https://db.hr/zupa-velike-gospe-kolopez/>

premještanju i postupnom pretvaranju u malu otočnu zbirku dostupnu posjetiteljima. Taj lokalitet omogućuje preciznu interpretaciju najranijih slojeva sakralne i umjetničke baštine otoka, u neposrednoj vezi s mrežom predromaničkih crkava i kapela Koločepa.⁹⁴

Na Lopudu je najvažnije interpretacijsko uporište riznica Župnog muzeja, s 385 umjetnina od ranokršćanskog i predromaničkog razdoblja do 20. stoljeća. Njezinu jezgru čine ulomci fresaka lopudskih crkava iz 12. stoljeća, poliptih Gospe od Šunja Matka Junčića iz 1452. godine, djela Girolama da Santacrocea, liturgijsko posuđe iz razdoblja vrhunca dubrovačkog zlatarstva, lopudska čipka i plašt Miha Pracata iz 16. stoljeća. Upravo preko tih predmeta Lopud se može interpretirati kao otok sakralne umjetnosti, pomorskog bogatstva, donatorstva i visokih umjetničkih narudžbi.⁹⁵ Kako je inventar riznice premješten u Depo Dubrovačke biskupije, gdje su u tijeku restauracija i priprema novog muzejskog uređenja, buduća prezentacija Lopuda ima jasno polazište. Stručna obrada inventara iz 1997. godine važna je podloga za postav koji bi mogao povezati župnu crkvu Gospe od Šunja, franjevački samostan Gospe od Špilice, dominikanski samostan s crkvom svetoga Nikole i riznicu u jedinstvenu interpretaciju sakralne i pomorske povijesti otoka, a festivali Platforme Ponta Lopud daju suvremeni sloj književne, filmske i glazbene kulture.

Na Šipanu se interpretacija baštine zasad oslanja ponajprije na mrežu crkava i kapela, među kojima se ističe crkva Svetoga Duha. Suvremeni kulturni program otoka najjasnije se veže uz Školu filma Šipan, koja otvara drukčiji, edukacijski i stvaralački oblik povezivanja otoka s kulturnim životom Dubrovnika.

Lokrum

Lokrum je jedan od razvijenijih primjera sustavne interpretacije baštine u dubrovačkom području. Gradska Javna ustanova Rezervat Lokrum povezuje prirodne vrijednosti otoka s gospodarskom, samostanskom i habsburškom poviješću. Interpretacija se zasad najjasnije oblikuje kroz

⁹⁵ <https://db.hr/zupe-gospe-od-sunja-lopud/>

obnovljenu mlinicu samostana svete Marije, botanički vrt i planirani interpretacijsko-edukacijski centar u benediktinskom samostanu i Maksimilijanovu ljetnikovcu.⁹⁶

U obnovljenoj mlinici samostana svete Marije uspostavljen je postav o tradiciji maslinarstva. Oko mlina s prešom za masline interpretira se gospodarska povijest otoka u širem dubrovačkom prostoru, od Dubrovnika preko Konavala do Primorja. Postav uključuje interpretacijske panele i arhivske video materijale Hrvatske radiotelevizije, a prostor se koristi i za stručna vodstva i tematske programe.

Posebno vrijedan primjer suvremene interpretacije nalazi se u botaničkom vrtu, gdje su obnovljene staze te postavljen nov sustav signalizacije i interpretacije. Taj primjer pokazuje da je, uz interpretacijski plan, presudno i likovno oblikovanje interpretacijskog programa: upravo ono prevodi poruke, teme i koncept u prostorno i doživljajno iskustvo posjetitelja. Kvaliteta autorskog oblikovanja pritom postaje dio same interpretacije, jer određuje ritam kretanja, čitljivost sadržaja, odnos prema okolišu i emocionalni ton susreta s baštinom. Na Lokrumu je oblikovno rješenje osmišljeno tako da se postupno stopi s biljnim materijalom vrta: oznake se njišu na vjetru, biljke prerastaju toteme i prolaze kroz slova, a materijali s vremenom dozrijevaju zajedno s okolišem. Time interpretacija ne prekriva prostor, nego ga dopunjuje dizajnom koji prihvaća promjenu, rast i vrijeme kao dio doživljaja.⁹⁷

U benediktinskom samostanu i Maksimilijanovu ljetnikovcu planira se interpretacijsko-edukacijski centar koji će interaktivnim sadržajima na više etaža predstaviti glavna povijesna razdoblja sklopa: benediktinsko, Maksimilijanovo i razdoblje nakon Habsburgovaca, uz prirodne vrijednosti otoka. Predviđeni su i prostori dostupni posjetiteljima smanjene pokretljivosti. Novim programom upravljanja razvija se mreža tematskih staza posvećenih Maksimilijanu Habsburškom i

benediktinskoj tradiciji, čime se interpretacija Lokruma usmjerava prema povezivanju prostora, kretanja, prirode i povijesnih slojeva otoka.

Analitički osvrt na šire gradsko područje

Pregled šireg gradskog područja pokazuje da se interpretacija baštine izvan povijesne jezgre oslanja na iznimno raznolike resurse, neujednačene razine interpretacijske razvijenosti. U istoj se cjelini nalaze autentična mjesta s već oblikovanim interpretacijskim sadržajima, projekti u pripremi, vrijedne zbirke koje tek čekaju prezentaciju, prostori s razvijenom znanstvenom i stručnom podlogom te područja u kojima je primjerenije zadržati skromnije oblike vidljivosti i dostupnosti. Ta raznolikost traži pažljivo razlikovanje između onoga što je već interpretacijski uspostavljeno, onoga što je projektno pripremljeno i onoga što zasad postoji ponajprije kao potencijal.

Najjasnije uspostavljeni interpretacijski primjeri nalaze se ondje gdje se tema, prostor i način predstavljanja međusobno podupiru. Muzej crvene povijesti u TUP-u interpretira socijalističko razdoblje i industrijsku baštinu upravo u autentičnom tvorničkom prostoru Gruža. Muzej Domovinskog rata na Srđu snažno se oslanja na *in situ* vrijednost tvrđave Imperijal kao mjesta obrane Dubrovnika. Lokrum pokazuje kako se prirodna, gospodarska, samostanska i habsburška povijest mogu postupno povezivati kroz postave, tematske staze i osobito kvalitetno likovno oblikovanje interpretacije botaničkog vrta. U tim primjerima prostor je aktivni nositelj značenja.

Drugu skupinu čine projekti u kojima postoji jasna stručna, projektna ili muzeološka priprema, ali cjelovita implementacija još predstoji. Ljetnikovac Bozdari Škaprlenda važan je jer polazi od idejne muzeološke koncepcije i plana interpretacije, pa interpretacija prethodi daljnjem

⁹⁶https://www.lokrum.hr/storage/documents/2025/11/Prijedlog%20Plana%20upravljanja_Lokrum.pdf

⁹⁷ Sustav signalizacije i interpretacije botaničkog vrta na Lokrumu oblikovali su 2020. godine dizajneri Marko Šesnić i Goran Turković sa suradnicima, uz arhitekta Romana Šilju iz Studija

Normal. Projekt je predstavljen na Izložbi hrvatskog dizajna 19/20. <https://sesnicturkovic.com/projekti/botanicki-vrt-lokrum/index>

projektiranju. Ljetnikovac Gučetić-Lazarević-Zbutega u Mokošici ima razvojnu vrijednost jer obnovu ladanjske baštine povezuje s potrebom za društveno-kulturnim sadržajima najvećeg stambenog područja Dubrovnika, ali i s memorijalnim centrom Ruđera Boškovića kao ključnim interpretacijskim slojem budućeg prostora. Montovjerna, kroz zbirku zavjetnih slika, maketa brodova i drugih zavjetnih predmeta, ima snažan potencijal interpretacije pomorske pobožnosti, ali tek kroz buduću zavjetnu kapelu s galerijom može dobiti primjerenu javnu vidljivost.

Treću skupinu čine prostori u kojima je istraživačka i baštinska podloga vrlo snažna, ali interpretacijski i oblikovni sloj traži dodatno osnaživanje. Arboretum Trsteno ima iznimnu znanstvenu i stručnu podlogu, jasnu krovnu interpretacijsku poruku suradnje čovjeka i prirode te razvijene planske pretpostavke za prezentaciju.

Ipak, daljnji razvoj posebno ovisi o tome koliko će se stručni sadržaji uspjeti prevesti u čitljivo, prostorno, vizualno i doživljajno uvjerljivo iskustvo posjetitelja. Sličan izazov, u drukčijem obliku, postoji na Elafitima, gdje Koločep ima malu, ali određenu lapidarnu zbirku, Lopud iznimno vrijednu riznicu u procesu obnove i pripreme novog muzejskog uređenja, a Šipan ponajprije mrežu sakralnih lokaliteta.

Posebnu pozornost zahtijevaju područja ograničenih lokalnih kapaciteta. Gornja sela, dijelovi priobalja i pojedini manji lokaliteti imaju vrijedne slojeve ruralne, sakralne i nematerijalne baštine, ali njihov razvoj treba mjeriti prema stvarnom broju stanovnika, postojećim dionicima i mogućnostima održavanja sadržaja. U tim je slučajevima primjereniji nenametljiv pristup: osnovna vidljivost baštinskih točaka, povezivanje s postojećim rutama, jednostavna interpretacija krajolika, crkava, lokalnih predaja i odabranih elemenata žive baštine.

Iz pregleda proizlazi da šire gradsko područje ne treba promatrati kao jedinstveno interpretacijsko polje iste gustoće i istih mogućnosti. Njegova vrijednost upravo je u različitim tipovima baštine i različitim razinama spremnosti. Buduće planiranje zato treba razlikovati lokalitete spremne za snažnije interpretacijske iskorake, projekte koji traže provedbenu potporu, zbirke koje najprije trebaju zaštitu i muzeološku obradu te zone u kojima je dovoljno održavati osnovnu dostupnost i

povezanost s postojećim rutama. Tome svakako pridonosi i Camino Dubrovnik, povijesna, kulturna, turistička i hodočasnička staza koja povezuje Dubrovnik i Međugorje. Njezine dubrovačke etape vode od crkve svetoga Jakova istočno od Grada, pokraj utvrde Revelin i sjevernih gradskih zidina, uz uspon na Gornji Kono i tvrđavu Imperijal na Srđu, a potom kroz Mokošicu, Osojnik, Orašac i Gromaču do Slanoga. Staza tako prostorno povezuje povijesnu jezgru sa Srđem i naseljima zaleđa, aktivirajući upravo one zone policentričnog ekosustava u kojima je zasad dovoljno održavati osnovnu dostupnost i povezanost.

Razvojni smjer može se graditi postupno, kroz povezivanje postojećih i planiranih sadržaja oko nekoliko prepoznatljivih tema: kulture ladanja i vode, povijesnih vrtova, pomorske pobožnosti, sakralne i otočne baštine, industrijske memorije, ratnog sjećanja i žive baštine. Pritom je važno da interpretacija ne ostane na razini informiranja, nego da stručnu podlogu prevodi u sustavan i temeljito osmišljen doživljaj prostora i baštine. Primjeri ljetnikovca Bozdari Škaprlenda i Lokruma pokazuju koliko su za to važni interpretacijski plan, likovno oblikovanje, dramaturgija kretanja, dostupnost i autorski pristup koji baštinsku poruku pretvara u višesenzorno, pamtljivo iskustvo.

Živa baština

Živa baština čini tematski sloj interpretacije koji povezuje povijesnu jezgru, šire gradsko područje i okolicu Dubrovnika. Za razliku od lokaliteta, zbirki i postava, ona se ne može svesti na jedno mjesto niti na jedan medij predstavljanja, nego se ostvaruje kroz ljude, zajednice, običaje, govor, glazbu, vještine, obrede i svakodnevne prakse. Upravo zato njezina interpretacija traži pristup koji polazi od nositelja tradicije i od načina na koji se baština živi, prenosi i prilagođava suvremenom životu.

Nematerijalna baština Dubrovnika prisutna je u interpretaciji na cijelom gradskom području, kroz svečane, govorne, glazbene, obredne, prehrambene i obrtničke prakse koje zajednica prenosi u svakodnevnom i ceremonijalnom životu. Uz Festu svetoga Vlaha, na popisima zaštićenih kulturnih dobara nalaze se dubrovački govor, kolendavanje u gradu Dubrovniku, kolo linđo Dubrovačkog primorja te ljekarništvo Male braće u Dubrovniku. Šire sredozemno i dalmatinsko nasljeđe obuhvaća klapsko pjevanje, mediteransku prehranu na hrvatskoj obali Jadrana, umijeće suhozidne gradnje te glazbeni izričaj otkanje.

Ova se baština prenosi ponajprije kroz žive prakse zajednice: bratovštine, udruge, kulturno-umjetnička društva, vjerske i obiteljske tradicije, lokalne svečanosti, nastupe i oblike međugeneracijskog učenja. U interpretacijskom smislu njezina je posebna vrijednost u tome što povezuje baštinu s ljudima koji je i danas nose, izvode, govore, pjevaju, pripravljaaju, obnavljaju i prenose.

Zato se interpretacija žive baštine prirodno pomiče s pasivnog promatranja prema sudjelovanju, susretu i iskustvenom učenju. Vođeno pripovijedanje, radionice, demonstracije, zajedničko pjevanje, plesne radionice, okus mediteranske prehrane, zvuk kolende ili prikaz tradicijskih vještina mogu posjetitelju približiti baštinu kao praksu koja se odvija među ljudima, a ne samo kao sadržaj koji se opisuje. Takav pristup treba razvijati u suradnji s nositeljima tradicije, kako bi interpretacija osnaživala zajednicu, čuvala dostojanstvo praksi koje predstavlja i izbjegla njihovo pojednostavljivanje ili izdvajanje iz živog konteksta.

Ocjena stanja interpretacije

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * gusta i raznolika prezentacija u jezgri, u sva četiri tipa * snažan muzejski sustav i bogate crkvene riznice * razvijeno personalno vođenje i kostimirani formati; certificirano vođenje (CIG, od 2025.) * primjeri autorski oblikovane interpretacije i infrastrukture (Muzej crvene povijesti, Lokrum, Bozdari) * nova generacija prostora u pripremi * rastuća interpretacija izvan jezgre Ograničenja * interpretacijska razvijenost nije ujednačena; dio sadržaja ostaje na razini informiranja, orijentacije ili prezentacije * oznake rijetke, bez sustava i vizualnog jezika * pojedini muzejski postavi zastarjeli; Arheološki muzej bez stalnog prostora * sakralne zbirke traže bolje uvjete i razvijeniju interpretaciju * snažna stručna podloga, ali slabije razvijen interpretacijski koncept * manje sredine imaju ograničene lokalne kapacitete za ambicioznije programe * živa baština traži oprez zbog rizika pojednostavljanja i izdvajanja praksi iz zajednice	* postojeći i planirani interpretacijski sadržaji mogu se postupno povezivati u širu mrežu koja obuhvaća povijesnu jezgru, predgrađa, priobalje, otoke i zaleđe * kultura ladanja, voda, povijesni vrtovi, sakralna i otočna baština, industrijska memorija, ratno sjećanje i živa baština mogu postati prepoznatljive interpretacijske teme Dubrovnika * novi prostori i projekti u pripremi mogu pridonijeti suvremenijem predstavljanju filmske, arhivske, arheološke, ladanjske i prirodno-kulturne baštine * certificirano interpretacijsko vođenje, muzejsko-pedagoški programi i tematska vodstva mogu osnažiti kvalitetu personalne interpretacije * digitalni alati, audiovodiči, aplikacije, rute i postojeći turistički alati mogu se bolje povezati s interpretacijskim porukama * živa baština može se razvijati kroz nositelje tradicije, lokalne udruge, međugeneracijsko učenje i iskustvene oblike sudjelovanja	* za ujednačenijom kvalitetom interpretacije baštine u povijesnoj jezgri i širem gradskom području * za jasnijim povezivanjem postojećih interpretacijskih sadržaja, digitalnih alata, ruta, programa ustanova i turističkih mehanizama * za razvojem interpretacijskih koncepata u ranim fazama obnove, prenamjene i predstavljanja baštinskih prostora * za osuvremenjivanjem postava, boljom kontekstualizacijom sakralnih zbirki i prikladnim stalnim prostorom za arheološku baštinu * za pažljivim razvojem interpretacije izvan povijesne jezgre, prema stvarnim kapacitetima lokaliteta, zajednica i nositelja * za jačanjem kompetencija vodiča, kustosa, edukatora, kulturnih djelatnika i drugih dionika koji posreduju baštinu * za interpretacijom žive baštine u suradnji s nositeljima tradicije, uz očuvanje dostojanstva, konteksta i uloge zajednice

Financiranje kulture

Proračunski okvir

Financiranje kulture u Dubrovniku počiva na djelatnosti javnih ustanova kojima je Grad Dubrovnik osnivač te na programima izvan ustanova koji se financiraju kroz Program javnih potreba u kulturi. Uz proračun Odjela, ukupnu sliku javnog ulaganja oblikuju i sredstva Zavoda za obnovu Dubrovnika, državne pomoći, sredstva TZ grada Dubrovnika te sredstva iz fondova Europske unije.

Analiza se temelji na programima javnih potreba u kulturi za razdoblje od 2023. do 2026. godine, obrazloženjima proračuna i rebalansa, financijskim planovima i izvješćima ustanova, podacima Odjela o državnim pomoćima i posrednoj potpori, financijskom planu Zavoda za obnovu Dubrovnika te izvješću TZ grada Dubrovnika. Za ukupni proračun Grada Dubrovnika korišteni su javno objavljeni proračunski podaci dostupni na mrežnim stranicama Grada Dubrovnika.¹

Pri tumačenju podataka razlikuju se obuhvati pojedinih izvora. Proračun Odjela, vlastiti i namjenski prihodi ustanova, sredstva Zavoda za obnovu Dubrovnika, potpore TZ-a, pomoći iz državnog proračuna i europski projekti zajedno pokazuju opseg javnih ulaganja u kulturu i baštinu, ali se ne mogu mehanički zbrajati bez razumijevanja njihove namjene i nositelja.

Udio kulture u proračunu Grada i kružni model financiranja

Kultura i baština zauzimaju izrazito važan položaj u ukupnom proračunu Grada Dubrovnika. Prema funkcijskoj klasifikaciji proračuna, sredstva namijenjena službama kulture rasla su s 16.980.470 eura u 2023. godini na 27.076.429 eura u 2026. godini, dok se njihov udio u ukupnim rashodima Grada kretao između 14,5 % i 19,5 %.

Godina	Službe kulture	Ukupni rashodi Grada	Udio kulture
2023.	16.980.470,00	98.719.806,00	17,2 %
2024.	22.914.858,00	117.332.824,00	19,5 %
2025.	25.035.127,00	145.227.659,00	17,2 %
2026.	27.076.429,00	186.661.535,00	14,5 %

T.9.1. Udio financiranja kulture u ukupnim rashodima Grada Dubrovnika

Iznos službi kulture prema funkcijskoj klasifikaciji širi je od organizacijskog proračuna Odjela. U 2026. godini on obuhvaća i sredstva za obnovu i zaštitu spomeničke cjeline preko Zavoda za obnovu Dubrovnika, čiji financijski plan iznosi 3.394.120 eura. Organizacijski proračun Odjela iznosi 23.682.309 eura, što zajedno sa sredstvima Zavoda odgovara ukupnom iznosu službi kulture od 27.076.429 eura.

U promatranom razdoblju ulaganja u kulturu kontinuirano rastu, dok se njihov udio u ukupnom proračunu mijenja ovisno o dinamici drugih gradskih ulaganja. Smanjenje udjela u 2026. godini ne proizlazi iz smanjenja ulaganja u kulturu, nego iz snažnog rasta ukupnog proračuna Grada, osobito kapitalnih ulaganja i projekata financiranih iz europskih

izvora. Udio kulture u ukupnim rashodima Grada pokazuje da kultura i baština imaju izrazito snažan položaj u javnom financiranju Dubrovnika.

Najznačajniji pojedinačni izvor takvih prihoda predstavlja kartica Dubrovnik Pass, čiji je neto prihod za 2026. godinu planiran u iznosu od 14,33 milijuna eura. Prihodi ostvareni kroz taj sustav, zajedno s prihodima od ulaznica i drugih kulturnih sadržaja, omogućuju model financiranja u kojem kultura i baština nisu samo korisnici javnih sredstava, nego i važan generator prihoda koji se vraćaju u njihovo održavanje, obnovu i razvoj.⁹⁸

Struktura proračuna kulture

Financiranje kulture počiva na proračunu kojim upravlja Odjel, a njegovo je težište u jedanaest javnih ustanova kojima je Grad Dubrovnik osnivač. Proračun kulture za 2026. godinu razvrstan je u dvije glavne sastavnice: projekte i programe samog Odjela te financiranje ustanova u kulturi.

Sastavnica proračuna kulture	Iznos 2026.
Projekti i programi Odjela	1.258.300,00
Ustanove u kulturi	22.424.009,00

T.9.2. Financiranje kulture u proračunu Odjela, 2026. u eurima

Proračun kulture za 2026. godinu pokazuje jasnu razliku između sredstava kojima izravno upravlja Odjel i sredstava koja se odnose na rad javnih ustanova u kulturi. Manji dio proračuna usmjeren je na programe i projekte Odjela, među kojima su kartica Dubrovnik Pass, Potpora dubrovačkoj baštini, UNESCO-ov pilot-projekt MIL, Program javnih potreba u kulturi u iznosu od 450.000 eura te projekt Akademija

filma i medija Dubrovnik, koji Grad Dubrovnik razvija u partnerstvu sa Sveučilištem u Dubrovniku uz ulaganje od 150.000 eura.

Struktura proračuna pokazuje da se najveći dio javnog financiranja kulture ostvaruje kroz stabilnost jedanaest javnih ustanova. Time se osigurava kontinuitet rada, zapošljavanja, prostora i osnovne programske djelatnosti, dok je neposredni razvojni prostor Odjela razmjerno uži i vezan uz programe, potpore, projekte i koordinaciju postojećih mehanizama.

Redovito financiranje, programska djelatnost i vlastiti prihodi

Financiranje javnih ustanova u kulturi za 2026. godinu pokazuje prevladavajuću ulogu Grada Dubrovnika kao osnivača i osnovnog financijera institucionalnog sustava. Od ukupno 22.424.009 eura planiranih za ustanove u kulturi, 18.426.505 eura čine proračunska sredstva Grada Dubrovnika, dok se 3.997.504 eura odnosi na vlastite i namjenske prihode ustanova.

Proračunska sredstva Grada čine 82 % ukupnog financiranja ustanova, dok preostali dio potječe iz vlastitih i namjenskih prihoda, ponajprije od prodaje ulaznica, usluga i najma prostora. Raspodjela proračunskih sredstava po ustanovama za 2026. godinu, prema redovnoj i programskoj djelatnosti, razvidna je iz tablice T.9.3.

⁹⁸ <https://www.dubrovnik.hr/proracun-grada/proracun-kroz-godine>

Ustanova	Redovna djelatnost	Programska djelatnost	Ukupno	Udio programske
Dubrovački muzeji	3.337.398,00	281.127,00	3.618.525,00	7,8 %
Dubrovačke knjižnice	2.941.320,00	93.780,00	3.035.100,00	3,1 %
Dubrovačke ljetne igre	1.242.500,00	1.251.000,00	2.493.500,00	50,2 %
Dubrovački simfonijski orkestar	2.181.940,00	310.000,00	2.491.940,00	12,4 %
Kazalište Marina Držića	2.148.600,00	210.000,00	2.358.600,00	8,9 %
Umjetnička galerija Dubrovnik	1.113.965,00	128.577,00	1.242.542,00	10,3 %
Folklori ansambl Lindo	891.515,00	98.800,00	990.315,00	10,0 %
Kinematografi Dubrovnik	711.320,00	250.200,00	961.520,00	26,0 %
Dom Marina Držića	365.300,00	91.000,00	456.300,00	19,9 %
Prirodoslovni muzej	383.030,00	55.250,00	438.280,00	12,6 %
Muzej Domovinskog rata	311.793,00	28.090,00	339.883,00	8,3 %
Ukupno	15.628.681,00	2.797.824,00	18.426.505,00	15,2 %

T.9.3. Proračunska sredstva Grada za javne ustanove u kulturi prema redovnoj i programskoj djelatnosti, 2026. u eurima

Raspodjela pokazuje da je dubrovački kulturni sustav izrazito institucionalno utemeljen. Redovno poslovanje čini 84,8 % proračunskih sredstava za ustanove, što potvrđuje stabilnost zaposlenih, prostora i osnovnih funkcija, ali istodobno sužava udio sredstava namijenjenih programskom razvoju. Programska djelatnost posebno je izražena kod Dubrovačkih ljetnih igara, zbog festivalske naravi ustanove, te kod Kinematografa Dubrovnik, gdje rast odražava razvoj novih sadržaja i projekata.

Podatak o približno 340 zaposlenih u jedanaest ustanova pokazuje da financiranje kulture u Dubrovniku velikim dijelom znači i financiranje stabilnog stručnog, umjetničkog, tehničkog i administrativnog kapaciteta kulturnog sustava.

Struktura javnog financiranja kulture

Nakon osnovnog proračunskog okvira, javno financiranje kulture u Dubrovniku treba sagledati kroz širi skup izvora: programsku djelatnost javnih ustanova, Program javnih potreba u kulturi, nacionalne i europske izvore, ulaganja u obnovu baštine, posredne potpore Grada te sredstva TZ grada Dubrovnika.

Ti izvori imaju različite nositelje i namjene, ali zajedno pokazuju kako se kultura, baština, turizam i razvojni projekti financijski dodiruju.

Financiranje programske djelatnosti javnih ustanova

Programska djelatnost jedanaest javnih ustanova u kulturi financira se iz proračuna Grada Dubrovnika te iz vlastitih, državnih i drugih izvora. U odnosu na prethodnu tablicu, koja prikazuje strukturu financiranja ustanova u 2026. godini, ovdje je težište na kretanju programskih sredstava u razdoblju od 2023. do 2026. godine. Takav prikaz omogućuje uvid u razvojnu dinamiku financiranja institucionalnog dijela sustava kulture.

Ustanova	2023.	2024.	2025.	2026.
Dubrovačke ljetne igre	435.729,00	1.126.620,00	1.187.620,00	1.251.000,00
Dubrovački simfonijski orkestar	124.760,00	159.950,00	255.000,00	310.000,00
Dubrovački muzeji	92.906,00	183.738,00	240.000,00	281.127,00
Kinematografi Dubrovnik	35.835,00	62.349,00	75.000,00	250.200,00
Kazalište Marina Držića	106.178,00	117.380,00	192.614,00	210.000,00
Umjetnička galerija Dubrovnik	51.802,00	69.170,00	124.000,00	128.577,00
Folklorni ansambl Lindo	55.260,00	65.000,00	97.000,00	98.800,00
Dubrovačke knjižnice	54.416,00	65.000,00	90.000,00	93.780,00
Dom Marina Držića	33.181,00	45.000,00	95.000,00	91.000,00
Prirodoslovni muzej	19.908,00	26.565,00	50.000,00	55.250,00
Muzej Domovinskog rata	17.254,00	18.000,00	24.390,00	28.090,00
Ukupno	1.027.229,00	1.938.772,00	2.430.624,00	2.797.824,00

T.9.4. Programska djelatnost javnih ustanova u kulturi financirana iz proračuna Grada Dubrovnika, 2023. do 2026., u eurima

Radi usporedivosti valja naglasiti da je prilog službenog proračuna za 2023. godinu obuhvaćao i Zavod za obnovu Dubrovnika, kojem je iz proračuna Grada za programsku djelatnost bilo namijenjeno 508.300,00 eura, pa je ukupan iznos iz tog priloga za 2023. godinu iznosio 1.535.529,00 eura. S obzirom da Zavod nakon toga nije među korisnicima, gornja tablica dosljedno prikazuje jedanaest ustanova.

Ustanova	2023.	2024.	2025.	2026.
Dubrovačke ljetne igre	1.680.931,00	2.401.871,00	2.721.000,00	3.437.000,00
Kazalište Marina Držića	205.534,00	270.461,00	431.706,00	556.800,00
Dubrovački simfonijski orkestar	273.436,00	320.740,00	470.320,00	504.650,00
Dubrovački muzeji	195.251,00	453.257,00	363.141,00	394.389,00
Kinematografi Dubrovnik	129.333,00	277.897,00	346.690,00	382.700,00
Folklorni ansambl Lindo	135.410,00	205.050,00	255.250,00	233.200,00
Dubrovačke knjižnice	112.316,00	129.400,00	193.300,00	204.400,00
Umjetnička galerija Dubrovnik	66.096,00	97.370,00	176.475,00	194.127,00
Dom Marina Držića	39.281,00	56.700,00	102.300,00	98.000,00
Prirodoslovni muzej	21.235,00	27.895,00	51.000,00	56.250,00
Muzej Domovinskog rata	17.814,00	18.550,00	24.940,00	28.590,00
Ukupno	2.876.637,00	4.259.191,00	5.136.122,00	6.090.106,00

T.9.5. Ukupno financiranje programske djelatnosti javnih ustanova u kulturi iz svih izvora, 2023. do 2026., u eurima

Podaci potvrđuju snažan rast programskog sloja javnih ustanova. Gradska sredstva za programsku djelatnost jedanaest ustanova porasla su gotovo tri puta, dok je ukupno programsko financiranje iz svih izvora

više nego udvostručeno. Taj rast upućuje na jačanje produkcijskog kapaciteta institucionalnog sustava, ali i na izraženu koncentraciju sredstava u ustanovama s većim programskim dosegom, osobito u Dubrovačkim ljetnim igrama.

Javne potrebe i programi izvan ustanova

Programi izvan javnih ustanova sufinanciraju se kroz Program javnih potreba u kulturi, kao postojeći gradski mehanizam potpore udrugama, umjetničkim organizacijama, samostalnim umjetnicima i drugim nositeljima kulturnih programa. Sredstva se raspoređuju prema područjima nadležnih kulturnih vijeća, a u promatranom razdoblju omotnica za programe izvan ustanova povećana je s 225.629,00 eura u 2023. na 450.000,00 eura u 2025. i 2026. godini.

Prema podacima Odjela, kroz Program javnih potreba aktivno se financira 95 nositelja izvaninstitucionalne kulturne produkcije. Udio sredstava za redovne kulturne programe izvaninstitucionalnog sektora iznosi 24,54 %, odnosno 16 % kada se promatra zajedno s posebnim programima.

Godina	Ukupna sredstva	Prijavljeno	Sufinancirano
2023.	225.629,00	117	89
2024.	350.000,00	116	101
2025.	450.000,00	114	107
2026.	450.000,00	171	131

T.9.6. Sredstva i broj programa izvan ustanova u Programu javnih potreba u kulturi Grada Dubrovnika, od 2023. do 2026. godine, u eurima

Rast omotnice potvrđuje kontinuitet potpore izvaninstitucionalnom sektoru, dok povećanje broja prijavljenih programa u 2026. godini upućuje na jačanje interesa i produkcijskih potreba nositelja izvan ustanova. Istodobno, broj sufinanciranih programa pokazuje da Program javnih potreba ostaje selektivan instrument, u kojem su kriteriji vrednovanja, programska usmjerenja i jasna obrazloženja odluka važni za održavanje povjerenja sektora.

Raspodjela sredstava po područjima kulturnih vijeća pokazuje stabilnu strukturu potpore. Najveći dio sredstava usmjerava se u glazbenu djelatnost, zatim u dramsku, plesnu i izvedbenu djelatnost te u muzejsko-galerijsko, likovno i baštinsko područje.

Područje	2023.	2024.	2025.	2026.
Glazbena djelatnost	63.707,00	95.000,00	143.500,00	140.000,00
Dramska i plesna djelatnost te izvedbene umjetnosti	33.181,00	65.000,00	87.000,00	89.600,00
Knjižnično-izdavačka djelatnost	46.453,00	60.000,00	70.000,00	74.050,00
Audiovizualne djelatnosti i nove medijske kulture	22.563,00	43.436,00	42.856,00	40.000,00
Muzejsko-galerijska i likovna djelatnost te zaštita baštine	53.089,00	70.062,00	89.322,00	89.990,00
Ostali kulturni programi izvan natječaja	6.636,00	16.502,00	17.322,00	16.360,00
Ukupno	225.629,00	350.000,00	450.000,00	450.000,00

T.9.7. Raspodjela sredstava za programe izvan ustanova prema područjima kulturnih vijeća, 2023. do 2026., u eurima

Premda se omotnica za programe izvan ustanova u promatranom razdoblju udvostručila, ona i dalje čini razmjerno malen dio ukupnog javnog financiranja kulture. To potvrđuje da težište dubrovačkog kulturnog sustava počiva na javnim ustanovama, dok Program javnih potreba ima važnu razvojnu ulogu u održavanju raznolikosti kulturne produkcije, uključivanju nezavisne scene i podupiranju programa koji nadopunjuju institucionalni sustav.

Analiza ove sastavnice financiranja pokazuje da se razvojni prostor nalazi unutar postojećeg mehanizma javnih potreba: u jasnijem povezivanju kriterija, programskih smjernica, prioriteta kulturne politike i praćenja učinaka. Takvo čitanje potvrđuje važnost postojećeg sustava i potrebu njegova daljnjeg osnaživanja u skladu s kapacitetima Grada, kulturnih vijeća i nositelja programa.

Dodatni izvori financiranja

Uz proračunska sredstva Odjela i Program javnih potreba u kulturi, važan dio javnog financiranja kulture i baštine u Dubrovniku čine državni, europski, turistički i partnerski izvori. Njihova je uloga različita: neki izravno podupiru programsku djelatnost ustanova, neki omogućuju obnovu i zaštitu spomeničke cjeline, a neki dopunjuju kulturnu produkciju kroz turističke i razvojne programe.

Sredstva iz fondova Europske unije

Sredstva Europske unije pritječu kulturi dvama glavnim putovima: kroz gradske ustanove, gdje su upisana u proračun kulture, te kroz Dubrovačku razvojnu agenciju, koja izvan proračuna kulture povlači sredstva za baštinske, klimatske i održive projekte. Unutar proračuna kulture Kinematografi Dubrovnik provode projekt REEL, koji Europska unija refundira Gradu u iznosu od 168.000 eura, dok Dubrovačke ljetne igre provode projekt Obiteljskog kazališta u sklopu programa Kreativna Europa. Izvan proračuna kulture Dubrovačka razvojna agencija povlači sredstva za projekte s baštinskim i kulturnim slojem, među kojima se ističu COOL NOONS i HERIT ADAPT iz programa Interreg EURO-MED

te RECUP iz programa URBACT. Ti projekti potvrđuju postojeći kapacitet Dubrovnika za korištenje europskih izvora, osobito kada se kultura povezuje s baštinom, klimatskom prilagodbom, održivim turizmom i urbanim razvojem.

Zavod za obnovu Dubrovnika i ulaganja u spomeničku cjelinu

Zaseban izvor javnog ulaganja u baštinu čini Zavod za obnovu Dubrovnika, javna ustanova triju osnivača koja sustavno skrbi o obnovi spomeničke cjeline svjetskog dobra. Zavod se ne ubraja u jedanaest gradskih ustanova u kulturi, pa se u ovoj analizi prikazuje kao poseban financijski tok. Osnovali su ga Grad Dubrovnik s udjelom od 55 %, Republika Hrvatska s 35 % i Dubrovačko-neretvanska županija s 10 %.

Izvor	Iznos 2026.
Proračun Grada Dubrovnika	3.000.000,00
Ministarstvo kulture i medija	251.900,00
Proračun Dubrovačko-neretvanske županije	71.960,00
Pomoć za Državni arhiv	60.000,00
Vlastiti i ostali prihodi	10.260,00
Ukupno	3.394.120,00

T.9.8. Struktura prihoda Zavoda za obnovu Dubrovnika, 2026., u eurima

Na rashodovnoj strani najveći je Program zaštite kulturnih dobara u iznosu od 2.302.220 eura, unutar kojeg se ističu sanacija Poljane Marina Držića, potresna obnova blokova zgrada, obnova tvrđave Imperijal te sanacija terase Vile Banac u kojoj je smještena Umjetnička galerija

Dubrovnik. Slijede Plan upravljanja svjetskim dobrom s 160.000 eura, adaptacija stanova u povijesnoj jezgri sa 110.000 eura, projekt INACO iz programa Interreg Central Europe sa 101.500 eura te administracija i upravljanje sa 720.400 eura. Zavod zapošljava 14 djelatnika.

Zavod za obnovu Dubrovnika pokazuje da financiranje kulture u Dubrovniku uključuje i snažan baštinski investicijski sloj, koji se ne može svesti na programski proračun kulture. Time se kulturni sustav Dubrovnika razlikuje od gradova u kojima financiranje kulture uglavnom obuhvaća ustanove, programe i javne potrebe.

Pomoći iz državnog proračuna i posredna potpora Grada

Uz izravna sredstva Grada Dubrovnika, ustanove u kulturi financiraju se i iz državnog proračuna, dok Grad Dubrovnik dio potpore pruža posredno, podmirivanjem stanarina za djelatnike i gostujuće umjetnike.

Prema podacima Odjela, jedanaest ustanova u kulturi primilo je u 2025. godini ukupno 1.761.957,06 eura tekućih i kapitalnih pomoći iz državnog proračuna, što čini približno 6,5 % ukupnih prihoda tih ustanova. U taj iznos nisu uključeni Zavod za obnovu Dubrovnika ni Državni arhiv u Dubrovniku.

Više od dvije trećine državnih pomoći usmjereno je u program Dubrovačkih ljetnih igara, čime se i na državnoj razini potvrđuje posebna pozicija nacionalnog festivala unutar dubrovačkog kulturnog sustava. Posrednu potporu Grad Dubrovnik pruža podmirivanjem stanarina za djelatnike ustanova u kulturi i gostujuće umjetnike, u ukupnom godišnjem iznosu od oko 85.700 eura. Tom se potporom financira najam stana za umjetničkog ravnatelja Folklornog ansambla Lindo, stanovi za glazbenike Dubrovačkog simfonijskog orkestra te stanovi za zaposlene i gostujuće glumce Kazališta Marina Držića.

Namjena	Iznos 2025.
Program Dubrovačkih ljetnih igara kao nacionalnog festivala	1.164.100,00
Opremanje i nabava knjiga Dubrovačkih knjižnica	154.330,84
Program Kazališta Marina Držića	127.381,88
Plaće djelatnica Dubrovačkih knjižnica i programska djelatnost Dubrovačkih knjižnica	98.920,55
Sanacija hodnika i loža u Kazalištu Marina Držića	89.860,00
Program Dubrovačkog simfonijskog orkestra povodom stote obljetnice	85.388,07
Program Dubrovačkih muzeja	21.500,00
Program Umjetničke galerije	18.938,82
Program Prirodoslovnog muzeja	1.536,90
Ukupno:	1.761.957,06

T.9.9. Državne pomoći javnim ustanovama u kulturi Grada Dubrovnika, 2025., u eurima

TZ grada Dubrovnika

Sredstva TZ grada Dubrovnika čine još jedan važan javni izvor koji se dijelom vraća u kulturnu produkciju. U 2025. godini TZ je ostvarila ukupne rashode od 5.145.432,89 eura. Mjerodavna stavka za kulturu jest Podrška razvoju turističkih događanja, na koju je utrošeno 2.063.165,24 eura. Unutar nje izdvajaju se potpore nezavisnim nositeljima po javnom pozivu, u iznosu od 391.220,79 eura, te sredstva

usmjerena u kulturno-zabavne manifestacije, u iznosu od 1.416.002,52 eura.

Pri tumačenju sredstava TZ potrebno je voditi računa o njihovoj programskoj širini. Kulturno-zabavne manifestacije obuhvaćaju i popularno-zabavni te gastronomski program, pa ti iznosi pokazuju red veličine dodatnog javnog izvora financiranja, a ne iznos izravno usporediv s Programom javnih potreba u kulturi. Njihova je analitička vrijednost u tome što pokazuju koliko se kulturni, zabavni, turistički i identitetski programi u Dubrovniku financijski i programski dodiruju.

Razvojna obilježja financiranja

Razvojna obilježja financiranja kulture u Dubrovniku proizlaze iz istodobnog rasta gradskih ulaganja, snažne institucionalne strukture, dodatnih nacionalnih, europskih i turističkih izvora te posebne uloge baštine u stvaranju prihoda. U 2025. godini Grad Dubrovnik je prema funkcijskoj klasifikaciji za službe kulture izdvojio 25.035.127 eura, dok su dodatnu sliku javnog ulaganja oblikovala sredstva TZ grada Dubrovnika, državne pomoći ustanovama i europski projekti. Ti izvori imaju različite nositelje, obuhvate i namjene, pa ih je potrebno tumačiti usporedno, a ne kao jedinstveni zbroj.

U razdoblju od 2023. do 2026. godine vidljiv je snažan rast programskih sredstava za javne ustanove u kulturi. Sredstva Grada Dubrovnika za programsku djelatnost jedanaest ustanova porasla su, na usporedivoj osnovi, s 1.027.229 eura u 2023. na 2.797.824 eura u 2026. godini, dok je ukupno financiranje programske djelatnosti istih ustanova poraslo s 2.876.637 na 6.090.106 eura. Unutar institucionalnog sloja najizraženija je koncentracija oko Dubrovačkih ljetnih igara, kojima je 2026. godine iz proračuna grada namijenjeno 1.251.000 eura, što je približno 45 % svih gradskih sredstava za programsku djelatnost ustanova, dok njihovo ukupno financiranje od 3.437.000 eura čini približno 56 % ukupnog programskog financiranja ustanova.

Razvojno je važan i porast sredstava za Kinematografe Dubrovnik, povezan s razvojem stalnih sadržaja poput Kuće filma i projekta REEL

kao i postupni rast sredstava za Dubrovački simfonijski orkestar, Kazalište Marina Držića i Dubrovačke muzeje. Omotnica za programe izvan ustanova porasla je s 225.629 eura u 2023. na 450.000 eura u 2025. i 2026. godini, uz istodoban rast broja prijava sa 116 u 2024. na 171 program u 2026. godini. Taj trend potvrđuje rast interesa i programskih potreba izvaninstitucionalnog sektora, ali i potrebu za jasnim kriterijima, realnim prioritetima i stabilnim praćenjem učinaka postojećeg Programa javnih potreba u kulturi.

Završni uvid u strukturu financiranja proizlazi iz povezanosti turističkih prihoda i ulaganja u kulturu. Karticom Dubrovnik Pass, kojom upravlja gradska uprava, objedinjuje se pristup najvažnijim atrakcijama Grada uz besplatan javni gradski prijevoz, a njezinim se prihodom financiraju obnova baštine i kulturni sektor. Bruto prihod kartice u 2025. godini iznosio je 20,7 milijuna eura, za 24,75 % više nego u 2024. godini. Prodano je 486.550 kartica, za 7,2 % više nego prethodne godine. Knjiži se neto prihod od prodaje, dok se približno 40 % bruto prihoda isplaćuje partnerima uključenima u karticu, među kojima su Društvo prijatelja dubrovačke starine, Libertas Dubrovnik, Franjevački samostan te Muzeji i galerije Konavala.

Sučeljavanje tih podataka s javnim ulaganjima u kulturu potvrđuje posebnost dubrovačkog modela financiranja. Kultura i baština, kao jedan od glavnih razloga dolaska u Grad, stvaraju prihode koji se potom vraćaju u obnovu, održavanje i programsku djelatnost. Riječ je o kružnom modelu koji je za Dubrovnik razvojna prednost, ali i izvor osjetljivosti jer dio financijske stabilnosti ovisi o posjetiteljskim tokovima.

Analiza upućuje na razvojni prostor unutar postojećih mehanizama: preglednije praćenje prihoda i rashoda, bolje povezivanje proračunskih i projektnih izvora, realno višegodišnje planiranje te usklađivanje programskih prioriteta s kapacitetima Grada i kulturnog sektora.

Ocjena stanja financiranja kulture

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * stabilan i rastući javni proračun za kulturu * visok udio kulture u ukupnim rashodima Grada * snažan rast programskih sredstava ustanova * kružni model financiranja kroz Dubrovnik Pass i prihode od korištenja baštine * razvijen sustav javnih ustanova i zaseban sustav obnove preko Zavoda * dokazan kapacitet korištenja europskih izvora Ograničenja * težište proračuna u redovnom poslovanju ustanova * koncentracija programskih sredstava u najvećim ustanovama, osobito Dubrovačkim ljetnim igrama * ovisnost dijela prihoda o posjetiteljskim tokovima * omotnica za programe izvan ustanova ostaje razmjerno malen dio ukupnog financiranja * različiti obuhvati traže pažljivo analitičko tumačenje ukupnih ulaganja	* postojeći proračunski okvir omogućuje stabilnost institucionalnog sustava i postupno jačanje programskog sloja * Dubrovnik Pass predstavlja važan mehanizam kojim se prihodi od korištenja baštine vraćaju u obnovu, održavanje i kulturnu produkciju * nacionalni i europski izvori mogu dodatno poduprijeti projekte koji povezuju kulturu, baštinu, klimatsku prilagodbu, digitalizaciju i održivi urbani razvoj * postojeći portfelji Odjela, Zavoda za obnovu Dubrovnika, Razvojne agencije, javnih ustanova i turističke zajednice stvaraju osnovu za bolje povezivanje baštinskih, programskih i razvojnih ulaganja * program javnih potreba ostaje važan instrument raznolikosti kulturne produkcije izvan ustanova	* za usporedivijim objedinjavanjem postojećih financijskih podataka za strateško praćenje Programa * za jasnijim analitičkim razgraničenjem različitih vrsta financiranja u okviru postojećih proračunskih i izvještajnih procedura * za realnim višegodišnjim planiranjem programskih i razvojnih prioriteta u skladu s kapacitetima Grada, ustanova, kulturnih vijeća i izvaninstitucionalnog sektora * za sustavnijim praćenjem učinaka financiranja u odnosu na dostupnost programa, razvoj publike, partnerstva, teritorijalnu raspodjelu i doprinos strateškim ciljevima Programa * za boljim povezivanjem proračunskih, projektnih, baštinskih, turističkih i razvojnih izvora bez stvaranja paralelnih sustava financiranja

Upravljanje

Institucionalni okvir i nadležnosti

Ovo poglavlje analizira upravljanje kulturom i baštinom Grada Dubrovnika kroz nadležnosti gradskih tijela, javnih ustanova, Zavoda za obnovu Dubrovnika, Razvojne agencije, državne i konzervatorske razine te posebnih upravljačkih instrumenata povezanih sa svjetskim dobrom.

Analiza se oslanja na proračunska obrazloženja i rebalanse, izvješća ustanova za 2025. godinu, Program obnove spomeničke cjeline, Plan upravljanja svjetskim dobrom, Statut Grada Dubrovnika, akte o ustrojstvu upravnih tijela, dokumente povezane s pokroviteljstvima i participativnim budžetiranjem te dodatna pojašnjenja Odjela.

Upravljanje kulturom i baštinom u Dubrovniku obilježava razvijen institucionalni okvir, ali i visoka razina koordinacijske složenosti. Nadležnosti se raspoređuju između gradske uprave, javnih ustanova, Zavoda za obnovu Dubrovnika, Razvojne agencije, državne i konzervatorske razine, što istodobno stvara stručnu širinu sustava i potrebu za jasnim povezivanjem odluka, podataka i provedbenih odgovornosti.

Upravna i osnivačka razina

Gradsko vijeće i gradonačelnik

Opći okvir lokalnog upravljanja postavlja Statut Grada Dubrovnika. Tijela grada jesu Gradsko vijeće i gradonačelnik. Gradsko vijeće odlučuje o pitanjima iz samoupravnog djelokruga, donosi smjernice razvoja grada, proračun, dokumente prostornog uređenja, odluke povezane s upravljanjem gradskom imovinom te akte o osnivanju i nadzoru javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od javnog interesa. U području kulture osobito je važna njegova uloga u donošenju Programa javnih potreba u kulturi, davanju prethodnih suglasnosti na statute ustanova, odlučivanju o pokroviteljstvima te potvrđivanju proračunskih odluka koje određuju financijski okvir kulturnog sustava.

Gradonačelnik je nositelj izvršnih poslova. Priprema i podnosi prijedloge općih i pojedinačnih akata Gradskom vijeću, predlaže proračun i odluku o njegovu izvršenju, upravlja prihodima i rashodima grada, usmjerava rad upravnih tijela i službi te imenuje predstavnike grada u ustanovama i trgovačkim društvima u gradskom vlasništvu. Time se strateške, financijske i osnivačke odluke u kulturi oblikuju kroz odnos predstavničke, izvršne i upravne razine.

Upravni odjel za kulturu

Težište upravljanja kulturom na lokalnoj razini nosi Odjel.

Odjel obavlja upravne i stručne poslove povezane s kulturnim životom grada, radom ustanova u kulturi, izradom i provedbom Programa javnih potreba u kulturi, evaluacijom i raspodjelom proračunskih sredstava, praćenjem djelovanja kulturnih udruga i samostalnih umjetnika, koordinacijom očuvanja kulturne baštine te razvojem projekata koji promiču kulturnu baštinu Dubrovnika.

U srpnju 2024. godine dotadašnji Upravni odjel za kulturu i baštinu proširen je i preimenovan u Upravni odjel za kulturu, baštinu i turizam, čime je u istom upravnom tijelu privremeno objedinjeno više kulturnih,

baštinskih i turističkih poslova.⁹⁹ Odlukom o ustrojstvu upravnih tijela Grada Dubrovnika, objavljenom u Službenom glasniku broj 8/2026, od 1. svibnja 2026. godine turizam i šport izdvajaju se u zaseban Upravni odjel za turizam i šport, a Odjel se ponovno profilira kao tijelo nadležno za kulturu. Prema posljednjim dostupnim podacima, u ovom upravnom odjelu zaposleno je 11 službenika na neodređeno vrijeme.¹⁰⁰

Preustroj pokazuje da se upravljanje kulturom u Dubrovniku nalazi na dodiru kulturnih, baštinskih i turističkih nadležnosti. Izdvajanje turizma i športa u zaseban upravni odjel od 1. svibnja 2026. godine ponovno profilira Odjel prema kulturi i baštini, ali istodobno povećava važnost međuresorne koordinacije u pitanjima svjetskog dobra, Dubrovnik Passa, upravljanja posjetiteljima i kulturnog turizma.

Ustanove, Zavod i razvojna razina

Drugu razinu upravljanja čini jedanaest javnih ustanova kojima je Grad Dubrovnik osnivač, od muzejskih i knjižničnih do izvedbenih i festivalskih, sa zasebnim ravnateljstvima i upravnim vijećima. Te ustanove nose najveći dio stalnog javnog kulturnog servisa, programsku proizvodnju, stručni rad s građom, izvedbenu djelatnost, rad s publikom i upravljanje kulturnim prostorima.

Uz njih, obnovom i zaštitom spomeničke cjeline upravlja Zavod za obnovu Dubrovnika koji ima posebnu ulogu u pripremi i provedbi zahvata obnove, protupotresnoj zaštiti, upravljanju rizicima i koordinaciji provedbe Plana upravljanja svjetskim dobrom.

Dubrovačka razvojna agencija nositelj je razvojnih i europskih projekata te koordinacije inicijative „Respect the City”. Njezina je uloga važna za povezivanje kulturnih, baštinskih, urbanih, turističkih i participativnih procesa, osobito u dijelu europskih projekata, uključivanja građana i provedbe participativnog budžetiranja.

Ova raspodjela pokazuje da upravljanje kulturom u Dubrovniku nije koncentrirano u jednom tijelu. Odjel nosi osnivačku i programsku koordinaciju, ustanove nose svakodnevni kulturni servis i produkciju, Zavod nosi obnovu i baštinsku otpornost, a Razvojna agencija povezuje europske projekte, participativne procese i razvojne inicijative. Snaga sustava nalazi se u toj specijalizaciji, dok se njegovo ograničenje očituje u potrebi stalnog usklađivanja.

Državna i konzervatorska razina

Državna i konzervatorska razina posebno su važne zbog statusa svjetskog dobra, zaštićene spomeničke cjeline, arhivske građe i konzervatorskih uvjeta za zahvate u prostoru. Time se upravljanje kulturom i baštinom u Dubrovniku odvija u okviru u kojem lokalne razvojne potrebe stalno treba usklađivati s režimima zaštite, stručnim procedurama i državnim nadležnostima.

Ljudski resursi i kadrovski kapacitet

Sustav počiva na približno 340 zaposlenih u jedanaest gradskih ustanova te na 14 zaposlenih u Zavodu za obnovu. Stalni je kadar osnovni kapacitet sustava, dok stvarni operativni opseg izvedbenih ustanova počiva i na vanjskim i sezonskim suradnicima.

Prema obrazloženju proračuna za 2026. godinu Grad Dubrovnik osigurava plaće i sredstva za rad za oko 340 zaposlenih u jedanaest ustanova u kulturi. Raspodjela po ustanovama, prema posljednjim dostupnim izvješćima i financijskim pokazateljima, prikazana je u tablici T.10.1.

Najveće kadrovske jezgre sustava jesu Dubrovački muzeji, Dubrovački simfonijski orkestar, Dubrovačke knjižnice i Kazalište Marina Držića, koje nose najzahtjevnije stalne funkcije: upravljanje zbirkama i

⁹⁹ <https://www.dubrovnik.hr/sluzbeni-glasnik?odluka=258>

¹⁰⁰ Plan prijma u službu u upravna tijela Grada Dubrovnika za 2025. godinu (kratkoročni plan) <https://www.dubrovnik.hr/sluzbeni-glasnik?odluka=2154>

prostorima, knjižničnu mrežu, profesionalni ansambl te izvedbeni i tehnički pogon.

Broj stalno zaposlenih treba čitati kroz dvije razine. Kod muzeja i knjižnica on dobro opisuje stalni javni servis, čuvanje građe, rad s korisnicima, dokumentaciju i održavanje prostora. Kod festivalskih i izvedbenih ustanova stalni kadar pokazuje tek dio operativnog opsega, jer se produkcija velikim dijelom oslanja na vanjske, honorarne i sezonske suradnike. To potvrđuje i nalaz iz Financiranja: ustanove s najvišim programskim udjelom, Dubrovačke ljetne igre s 50,2 % i Kinematografi s 26,0 %, upravo su one čiji puni kadrovski pogon nadmašuje broj stalno zaposlenih.

Kadrovska i financijska struktura upućuju na isti zaključak: broj stalno zaposlenih pokazuje osnovni institucionalni kapacitet, dok vanjski, honorarni i sezonski angažmani čine važan dio stvarnog produkcijskog opterećenja izvedbenih i festivalskih ustanova.

Ustanova	Broj zaposlenih
Dubrovački muzeji	86
Dubrovački simfonijski orkestar	50
Dubrovačke knjižnice	48
Kazalište Marina Držića	46
Umjetnička galerija Dubrovnik	29
Dubrovačke ljetne igre	27
Folklorni ansambl Lindo	22
Kinematografi Dubrovnik	15
Dom Marina Držića	9
Muzej Domovinskog rata	6
Prirodoslovni muzej	5
Ukupno	342

T.10.1. Raspodjela zaposlenih u javnim ustanovama Grada Dubrovnika

Upravljanje svjetskim dobrom

Upravljanje svjetskim dobrom jedan je od najvažnijih posebnih slojeva upravljanja kulturom i baštinom Dubrovnika. Ono povezuje zaštitu povijesne jezgre, upravljanje posjetiteljskim tokovima, obnovu, interpretaciju, uključivanje dionika i koordinaciju više institucija. Plan upravljanja za razdoblje 2021. do 2026. godine ulazi u završno provedbeno razdoblje upravo u vrijeme izrade Programa, što ovu temu čini posebno važnom za razumijevanje sadašnjeg stanja.

Plan upravljanja svjetskim dobrom

Povijesna jezgra Dubrovnika upisana je na Popis svjetske baštine UNESCO-a 1979. godine, čemu se pridružuju arhivi Dubrovačke Republike u registru „Sjećanje svijeta” te Festa svetoga Vlaha na popisu nematerijalne baštine. Upravljanje tim dobrom uređuje Plan upravljanja svjetskim dobrom UNESCO-a Starim gradom Dubrovnikom za razdoblje od 2021. do 2026. godine, čiju provedbu koordinira Zavod za obnovu Dubrovnika, s naglaskom na rad Upravljačke komisije, interdisciplinarni pristup te suradnju s tijelima državne i lokalne razine, stručnim institucijama, zajednicom i međunarodnim partnerima.

Procjena prihvatnog kapaciteta svjetskog dobra

Noviju upravljačku podlogu čine Procjena prihvatnog kapaciteta svjetskog dobra iz 2024. godine, izrađena u suradnji Sveučilišta u Dubrovniku, Turističke zajednice, Grada i Lučke uprave, te Strategija za jačanje i izgradnju kapaciteta dionika iz iste godine.

Jačanje kapaciteta provodi se i kadrovski, kroz gradski program zapošljavanja vježbenika u ustanovama u kulturi, koji osigurava stručno osposobljavanje za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, te kroz certificirano vođenje i edukaciju prema standardima Interpret Europe.

U pripremi je Interpretacijski centar svjetske baštine na Pločama, koji u analitičkom smislu predstavlja važno buduće čvorište za interpretaciju

izvanredne univerzalne vrijednosti, obnove grada i odgovornog odnosa prema svjetskom dobru. Dubrovnik usto sudjeluje u procesu formiranja UNESCO-ovih pilot-gradova medijske i informacijske pismenosti.

Upravljanje svjetskim dobrom obilježava i podijeljenost nadležnosti među Gradom, Dubrovačkim muzejima, Zavodom, Konzervatorskim odjelom, Državnim arhivom i Hrvatskim restauratorskim zavodom, što koordinaciju čini trajnom upravljačkom zadaćom.

Instrumenti i procesi kulturne politike

Kulturna politika Grada Dubrovnika provodi se kroz skup postojećih instrumenata koji povezuju javno financiranje, stručnu procjenu programa, osnivačku ulogu Grada, potporu manifestacijama, upravljanje posjetiteljskim tokovima, prostorom i sudjelovanjem građana. Ti instrumenti pokazuju da upravljanje kulturom ne počiva samo na radu Upravnog odjela za kulturu i javnih ustanova, nego na širem sustavu odluka, procedura i suradnji koje oblikuju javni interes u kulturi.

U tom okviru osobitu važnost imaju Program javnih potreba u kulturi, kulturna vijeća, pokroviteljstva, inicijativa Respect the City, postupci povezani s korištenjem prostora, mjesna samouprava, participativno budžetiranje i uključivanje nacionalnih manjina u javni život. Njihova je zajednička vrijednost u tome što postojeći upravljački sustav povezuju s kulturnom produkcijom, baštinom, dostupnošću programa, identitetom grada i potrebama stanovnika. Analiza tih instrumenata pokazuje da Dubrovnik raspolaže razvijenim mehanizmima kulturne politike, ali i da njihova učinkovitost ovisi o međusobnoj usklađenosti, jasnoći procedura i sposobnosti da se odluke povežu s prostornim, društvenim i programskim potrebama kulturnog sustava.

Program javnih potreba

Središnji je instrument kulturne politike Program javnih potreba u kulturi. Donosi se na temelju javnog poziva, prijave po područjima stručno procjenjuju imenovana kulturna vijeća, a konačnu odluku donosi Gradsko vijeće na prijedlog Odjela. Nositelji su udruge, samostalni umjetnici, umjetničke organizacije, ustanove te druge pravne i fizičke osobe registrirane za kulturnu djelatnost, čime se instrument izravno povezuje s poglavljima o programima i o financiranju.

Kao postojeći mehanizam, Program javnih potreba povezuje upravljanje, financiranje, rad kulturnih vijeća i izvaninstitucionalnu produkciju. Njegova važnost nije samo financijska, nego i upravljačka, jer kroz kriterije, područja i odluke oblikuje javni interes u kulturi izvan sustava ustanova.

Pokroviteljstva

Pokroviteljstva čine dodatni instrument javne i simboličke potpore programima od značenja za identitet Grada, obljetnice, festivale, znanstvene skupove te domaće i međunarodne kulturne programe. Javno savjetovanje o Pravilniku o kriterijima i postupku za prihvaćanje pokroviteljstva provedeno je početkom 2025. godine, što pokazuje nastojanje da se i ovaj oblik potpore jasnije proceduralno uredi.¹⁰¹

Upravljanje posjetiteljima i prostorom

„Respect the City“

Upravljanje posjetiteljskim tokovima vodi se kroz inicijativu „Respect the City“, usmjerenu na rasterećenje jezgre, disperziju posjetitelja izvan zidina, ograničenja u krizing-turizmu te nadzor ulazaka, uz ograničenje istodobne prisutnosti u jezgri i digitalno praćenje tokova. Premda dio turističkih nadležnosti nakon preustroja prelazi na novi Upravni odjel za

¹⁰¹ Tekst Pravilnika o kriterijima i postupku za prihvaćanje pokroviteljstva Grada Dubrovnika <https://www.dubrovnik.hr/uploads/posts/19019/Pravilnik-o-pokroviteljstvu.docx>

turizam i šport, upravljanje prihvatnim kapacitetom svjetskog dobra ostaje zajednička zadaća kulture, baštine i turizma, oslonjena na Procjenu prihvatnog kapaciteta iz 2024. godine.

Politika prostora

Politika prostora jedan je od najizraženijih upravljačkih izazova kulturnog sustava Dubrovnika. Grad je izradio nacrt odluke o uvjetima i postupku davanja u zakup poslovnih prostora za obavljanje djelatnosti kulture, koji je u fazi daljnjeg usklađivanja s odgovarajućom uredbom Vlade. Potreba za prostorom provlači se kroz cijeli sustav: neriješen koncertni prostor Dubrovačkog simfonijskog orkestra u Ljetnikovcu Crijepić Pucić, čuvaonice i spremišta ustanova u kulturi, osobito muzejskih ustanova i Dubrovačkih knjižnica, stalni prostor Arheološkog muzeja na Pustijerni te preseljenje gruškog ogranka knjižnice u kreativnu četvrt TUP.

U upravljanju baštinskim prostorima važnu ulogu ima i Dubrovačka baština d.o.o., gradsko trgovačko društvo osnovano radi upravljanja, skrbi, održavanja i korištenja povijesnih zdanja i prostora u vlasništvu Grada Dubrovnika. Danas upravlja kompleksom Lazareta i Parkom Orsula s ljetnom koncertnom pozornicom. Time Dubrovačka baština d.o.o. čini važan upravljački sloj između gradske imovine, baštinskih prostora, kulturnih programa i javnog korištenja prostora.

Sudjelovanje građana i mjesna samouprava

Sudjelovanje građana u upravljanju osnažuje se mjesnom samoupravom, zborovima građana i participativnim budžetiranjem. Statut Grada Dubrovnika omogućuje neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju putem lokalnog referenduma i zbora građana. Građani mogu odlučivati o lokalnim pitanjima putem referenduma, a zbor građana saziva se radi izjašnjavanja o pitanjima iz djelokruga samouprave. Zbor građana mogu sazvati mjesni odbor, gradski kotar ili gradonačelnik, dok Gradsko vijeće

može zatražiti mišljenje građana o nacrtima općih akata ili drugim pitanjima od značenja za grad ili pojedine gradske četvrti.

Mjesna samouprava

Mjesna samouprava organizirana je kroz gradske kotareve i mjesne odbore. Gradski kotarevi su Ploče iza Grada, Grad, Pile-Kono, Lapad, Montovjerna, Gruž, Komolac i Mokošica, a mjesni odbori Osojnik, Ljubač, Gromača, Kliševo, Mrčevo, Riđica, Mravinjac, Dubravica, Brsečine, Trsteno, Orašac, Zaton, Koločep, Lopud, Suđurađ, Luka Šipanska i Bosanka. Jedinice mjesne samouprave sazivaju zborove građana, odlučuju o korištenju raspoloživih sredstava, predlažu razvojne koncepte svojih područja u okviru gradskog razvojnog plana te artikuliraju rješenja od interesa za svoje područje.

U kontekstu kulturne politike mjesna samouprava ima analitičku važnost jer povezuje upravljanje s teritorijalnom dostupnošću kulture. Ona omogućuje da se potrebe Gruža, Lapada, Mokošice, Rijeke dubrovačke, zaleđa i Elafita ne promatraju samo kao prostorna pitanja, nego kao dio kulturne kvalitete života stanovnika.

Participativno budžetiranje

Participativno budžetiranje, koje koordinira Dubrovačka razvojna agencija, dodatno razvija taj oblik uključivanja građana.¹⁰² Kroz radionice i okupljanja građani predlažu projekte, raspravljaju o njima i dobivaju povratnu informaciju. Opći ciljevi participativnog budžetiranja uključuju demokratizaciju upravljanja javnim resursima, razvoj aktivnog građanstva, jačanje transparentnosti uprave, poticanje građanske inicijative i prepoznavanje stvarnih potreba stanovnika. Projektni prijedlozi građana mogu se odnositi na uređenje i sanaciju male komunalne infrastrukture te kulturne, sportsko-rekreativne ili edukacijske programe.

U kontekstu kulture, participativno budžetiranje posebno je važno kao postojeći kanal prepoznavanja manjih lokalnih potreba, a ne kao zamjena za stručne programe, ustanove ili Program javnih potreba.

¹⁰² <https://www.dubrovnik.hr/sluzbeni-glasnik?odluka=2212>

Prava nacionalnih manjina

U okvir uključivosti ulazi i ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina, koje Grad Dubrovnik podržava kroz sudjelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u javnom životu te financiranje njihova rada i udruga. U kulturnoj politici to je važno za očuvanje identiteta, međukulturni dijalog i društvenu koheziju.

U analitičkom smislu, ovaj sloj upravljanja pokazuje da kulturna politika obuhvaća i pitanje identiteta, manjinskih prava, međukulturnog dijaloga i društvene kohezije.

Upravljanje rizicima i razvojni kapacitet

Sustav upravljanja kulturom i baštinom u Dubrovniku istodobno se suočava s rizicima koji proizlaze iz osjetljivosti baštinskog prostora i s razvojnim mogućnostima koje proizlaze iz europskih projekata, međunarodnih mreža i stručnog jačanja dionika. Seizmička otpornost, klimatska prilagodba, upravljanje posjetiteljskim tokovima, digitalni alati i međunarodna suradnja sve se jasnije povezuju u širi okvir upravljanja baštinom i kulturnim razvojem.

Upravljanje rizicima u Dubrovniku ima dugu i specifičnu institucionalnu povijest, osobito zbog iskustva potresa, obnove povijesne jezgre i trajne potrebe za zaštitom svjetskog dobra. U novijem razdoblju tom se sloju pridružuju klimatski rizici, toplinski valovi, opterećenje javnog prostora i potreba za prilagodbom baštinskih lokaliteta novim okolišnim uvjetima. Istodobno, europski projekti, razvojni programi, vježbenički modeli, certificirane edukacije i međunarodne mreže pokazuju da Dubrovnik ne upravlja samo rizicima, nego razvija i kapacitete za dugoročnije, stručnije i povezanije djelovanje.

Ova cjelina zato promatra seizmički rizik, klimatsku prilagodbu te europske projekte i međunarodne mreže kao međusobno povezane sastavnice upravljačke otpornosti kulturnog sustava.

Seizmički rizik

Upravljanje rizicima u Dubrovniku ima dugu i specifičnu institucionalnu povijest. Sam je Zavod za obnovu utemeljen nakon potresa 1979. godine, a protupotresna obnova blokova zgrada u jezgri traje neprekidno, čime je seizmička otpornost trajna upravljačka zadaća. Tomu se pridružuje i edukacija o ponašanju u potresu, kroz radionice sa seizmičkim modelima namijenjene mladima.

Klimatska prilagodba

Sve izraženiji je klimatski sloj: toplinski valovi i klimatske opasnosti za baštinu postaju predmet sustavne prilagodbe. Taj sloj nose tri povezana europska projekta, COOL NOONS s rashladnim rutama i toplinskim ugođajem, HERIT ADAPT s modelom održivog turizma za baštinske lokalitete te INACO, u sklopu kojeg Zavod izrađuje plan upravljanja rizicima i plan prilagodbe klimatskim promjenama za Rijeku dubrovačku, uz alat za kartiranje rizika. Time se seizmička i klimatska dimenzija sve jasnije povezuju u širi pristup upravljanju rizicima nad baštinskim prostorom.

EU projekti i međunarodne mreže

Razvojni kapacitet sustava ogleda se u dokazanoj sposobnosti povlačenja europskih sredstava, kroz projekte ustanova, Zavoda i Razvojne agencije te u članstvu u međunarodnim mrežama, ponajprije Europskoj mreži kulturnog turizma, u kojoj Grad Dubrovnik sudjeluje od 2015. godine, i u zajednici Interpret Europe.

Taj se kapacitet nadograđuje digitalnim slojem, od praćenja posjetiteljskih tokova do interpretacije te sustavnim jačanjem kompetencija dionika, kroz vježbenički program, certificirano vođenje i Strategiju za jačanje kapaciteta dionika iz 2024. godine. Ovi primjeri pokazuju da razvojni kapacitet Dubrovnika ne počiva samo na gradskom proračunu, nego i na sposobnosti povezivanja kulturnih, baštinskih, turističkih, klimatskih i europskih procesa.

Ocjena stanja upravljanja

KLJUČNA OBILJEŽJA	POTENCIJALI	POTREBE
Snage * razvijen institucionalni sustav obuhvaća Gradsko vijeće, gradonačelnika, Upravni odjel za kulturu, jedanaest javnih ustanova, Zavod za obnovu Dubrovnika i Dubrovačku razvojnu agenciju * status svjetskog dobra ima upravljačko uporište kroz Plan upravljanja, Upravljačku komisiju i Procjenu prihvatnog kapaciteta * sustav ima stabilnu kadrovsku osnovu od oko 340 zaposlenih u ustanovama te razvijene instrumente kulturne politike uključujući i „Respect the City“, participativno budžetiranje i vježbenički program * upravljanje rizicima povezuje protupotresnu obnovu, klimatsku prilagodbu, europske projekte i međunarodne mreže Ograničenja * Plan upravljanja svjetskim dobrom ulazi u završno provedbeno razdoblje * nadležnosti nad prostorom svjetskog dobra raspodijeljene su među više tijela, a preustroj upravnih odjela dodatno naglašava potrebu koordinacije kulture, baštine i turizma * sustav opterećuju trajni prostorni izazovi ustanova, djelomična vidljivost stvarnog opsega izvedbenih i festivalskih ustanova kroz broj stalno zaposlenih te politika prostora koja je još u fazi usklađivanja	* novi Program može djelovati kao objedinjujući okvir za povezivanje kulture, baštine, turizma, upravljanja posjetiteljima, razvoja prostora i uključivanja građana * interpretacijski centar svjetske baštine može postati važno upravljačko i interpretacijsko čvorište * procjena prihvatnog kapaciteta iz 2024. godine pruža podlogu za razumijevanje posjetiteljskih tokova i pritisaka na povijesnu jezgru * projekti COOL NOONS, HERIT ADAPT i INACO pokazuju postojeći kapacitet povezivanja baštine, klimatske prilagodbe i europskih izvora * vježbenički program, certificirano vođenje i Strategija za jačanje kapaciteta dionika iz 2024. godine stvaraju osnovu za razvoj stručnih znanja * participativni modeli, mjesna samouprava, pokroviteljstva i suradnja s civilnim i privatnim sektorom mogu pridonijeti dostupnijoj i teritorijalno uravnoteženijoj kulturnoj politici	* za usklađivanjem Programa s Planom upravljanja svjetskim dobrom i povezanim provedbenim okvirima * za jasnijom koordinacijom nositelja nadležnosti nad kulturom, baštinom, turizmom, prostorom i posjetiteljskim tokovima * za daljnjim rješavanjem prostornih pitanja ustanova i kulturnih funkcija * za dvoslojnim praćenjem kadrovskog i produkcijskog kapaciteta, uz razlikovanje stalno zaposlenih i vanjskih, honorarnih i sezonskih angažmana * za povezivanjem seizmičke i klimatske dimenzije upravljanja rizicima * za stabilnim zajedničkim upravljanjem prihvatnim kapacitetom svjetskog dobra kao zadaćom kulture, baštine i turizma * za povezivanjem participativnih i uključivih mehanizama s kulturnom dostupnošću, mjesnom samoupravom i potrebama različitih društvenih skupina

Sinteza nalaza

Ključni nalazi

Analiza stanja zaključuje se objedinjavanjem svojih nalaza u jedinstvenu sliku kulturnog sustava Dubrovnika. Dok pojedinačne ocjene stanja zatvaraju svako poglavlje vlastitim uvidom, ova ih sinteza povezuje u cjelovit strateški pregled i prevodi u oblik prikladan za izradu Programa: SWOT analiza koja slijedi razvrstava nalaze na unutarnje snage i slabosti sustava te na vanjske prilike i prijetnje, čime postaje most između analize činjenica i oblikovanja razvojnih ciljeva.

SWOT analiza sažima spoznaje deset poglavlja u zajednički okvir. Kroz sva se polja provlači temeljna značajka dubrovačkog modela koju Analiza prati od prvog poglavlja: kružni, samofinancirajući odnos kulture, baštine i turizma, prostorna koncentracija kulturnog života u povijesnoj jezgri te potreba za policentričnim i cjelogodišnjim razvojem. Razdvajanje unutarnjih obilježja, na koja sustav kulture može izravno utjecati, od vanjskih okolnosti koje oblikuju širi kontekst, omogućuje da se snage i prilike prepoznaju kao razvojna uporišta, a slabosti i prijetnje kao područja koja Program treba ublažiti i usmjeriti.

Sinteza se oslanja na ostala dva priloga i s njima čini zaokruženu dokaznu osnovu. Prilog 2 donosi suradnički proces, u kojem osam izazova izvedenih iz radionica i intervjuja potvrđuje nalaze ocjena stanja iz perspektive samih dionika, čime se kvalitativna građa i desk istraživanje uzajamno potvrđuju. Prilog 3 donosi usporednu analizu Évore i Regensburga, gradova sa srodnim razvojnim izazovima, te pokazuje kako su pojedine prilike i prijetnje drugdje pretočene u upravljačke, programske, prostorne i interpretacijske mehanizme. Tako

se nalazi triju priloga, činjenični, kvalitativni i komparativni, susreću u istoj slici i uzajamno je učvršćuju.

Prema glavnom dokumentu Programa sinteza ima ulogu zglobne točke: ona dovršava prijelaz od činjenica prema vrednovanju i otvara prijelaz od vrednovanja prema ciljevima, prioritetima i mjerama. Snage i prilike postaju temelj na kojem Program gradi, a slabosti i prijetnje određuju smjer njegovih intervencija. Iz objedinjene se slike izravno izvode četiri prioriteta područja Programa s pripadajućim ciljevima i mjerama te uzročno-posljedični lanac Akcijskog plana, čime Analiza stanja prelazi iz dijagnoze u razvojni okvir.

Sljedeća tablica objedinjuje ključne nalaze Analize stanja:

SNAGE (UNUTARNJE)

- ★ svjetsko dobro UNESCO-a kao identitetska i razvojna jezgra te iznimna kulturno-povijesna osnova
- ★ razvijen i stabilan institucionalni sustav: Odjel, jedanaest javnih ustanova, Zavod za obnovu Dubrovnika i Dubrovačka razvojna agencija
- ★ stabilan i rastući javni proračun za kulturu uz visok udio kulture u ukupnim rashodima Grada
- ★ snažan rast programskih sredstava ustanova, gotovo trostruk u gradskom dijelu od 2023. do 2026. godine
- ★ kružni model financiranja u kojem se prihodi od korištenja baštine, osobito karticom Dubrovnik Pass, vraćaju u obnovu i produkciju
- ★ prepoznatljiv festivalski i cjelogodišnji kalendar: Dubrovačke ljetne igre i Festa svetoga Vlaha kao nematerijalna baština UNESCO-a
- ★ rastuća izvaninstitucionalna produkcija, s porastom broja programa javnih potreba s 89 na 131
- ★ dokazan kapacitet povlačenja europskih sredstava i članstvo u međunarodnim mrežama
- ★ upravljačko uporište svjetskog dobra: Plan upravljanja, Upravljačka komisija i Procjena prihvatnog kapaciteta
- ★ stabilna obrazovna baza i rastući studentski sloj kao temelj buduće publike i kadra

SLABOSTI (UNUTARNJE)

- ★ prostorna koncentracija kulturnog života u povijesnoj jezgri uz neravnomjernu dostupnost u stambenim zonama, zaleđu i na otocima
- ★ koncentracija programskih sredstava u najvećim ustanovama, osobito u Dubrovačkim ljetnim igrama
- ★ razmjerno mala omotnica za programe izvan ustanova u ukupnom financiranju
- ★ prostorni nedostaci: koncertna dvorana, čuvaonica i stalni postavi muzeja te prostori za rad u kulturi
- ★ zastarjela baštinska infrastruktura i interpretacija uz izostanak posjetiteljskog centra svjetskog dobra i koherentnog interpretacijskog okvira
- ★ slabo razvijeni podaci o lokalnoj publici, kulturnim navikama i prostornoj dostupnosti programa
- ★ fragmentiranost i nedovoljna koordinacija aktera, sektor koji djeluje kao niz paralelnih tokova
- ★ ograničeni kapaciteti za zadržavanje i razvoj stručnog kadra
- ★ dominacija jednogodišnjih ciklusa financiranja uz malen broj višegodišnjih programskih ugovora
- ★ podijeljene nadležnosti nad prostorom svjetskog dobra uz potrebu koordinacije kulture, baštine i turizma

PRILIKE (VANJSKE)

- * europski i nacionalni strateški okvir koji kulturu i baštinu prepoznaje kao pokretače održivosti, kohezije te zelene i digitalne tranzicije
- * najavljena Strategija EU-a za održivi turizam i Nacionalni plan razvoja kulture i medija kao izvori usmjerenja i sredstava
- * novi Program kao objedinjujući okvir koji povezuje kulturu, baštinu, turizam, prostor i uključivanje građana
- * policentrični razvoj oslonjen na postojeće kotareve, mjesne odbore, otoke i lokalne zajednice
- * mladi, učenici i studenti te Sveučilište u Dubrovniku kao stabilizatori cjelogodišnjeg kulturnog života
- * interpretacijski centar svjetske baštine kao buduće upravljačko i interpretacijsko čvorište
- * digitalni alati, među njima digitalni blizanac Kneževa dvora kao pilot-rješenja klimatske i energetske prilagodbe baštine
- * cjelogodišnja kulturna ponuda kao odgovor na sezonalnost i poticaj razvoju lokalne publike
- * provjereni europski i hrvatski primjeri dobre prakse kao smjerovi za rješavanje razvojnih izazova
- * vježbenički program, certificirano vođenje i Strategija za jačanje kapaciteta dionika iz 2024. godine

PRIJETNJE (VANJSKE)

- * turistički pritisak na povijesnu jezgru i sezonska koncentracija kulturnog života
- * erozija lokalnog života u jezgri zbog prenamjene stanova u kratkoročni turistički smještaj i rasta troškova stanovanja
- * osjetljivost kružnog modela financiranja na promjene posjetiteljskih tokova i vanjske šokove
- * demografski pritisci i starenje stalne zajednice
- * klimatski i seizmički rizici za spomeničku cjelinu
- * troškovi života i stanovanja koji otežavaju dolazak i zadržavanje kulturnih radnika
- * spor razvoj lokalne publike uz prevagu posjetiteljske publike nad lokalnom
- * završetak provedbenog razdoblja Plana upravljanja svjetskim dobrom od 2021. do 2026. godine uz rizik diskontinuiteta

